

मत्स्यव्यवसाय विभाग

वार्षिक विकास कार्यक्रम

२०२५-२६

मत्स्यव्यवसाय आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य
सी-२४, दुसरा मजला, मित्तल टॉवर-सी विंग, नरिमन पॉईंट,
महाराष्ट्र विधानभवन जवळ, मुंबई ४०० ०२१.

महाराष्ट्र शासन

मत्स्यव्यवसाय विभाग

आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांचे कार्यालय,

सी-२४, दुसरा मजला, मितल टॉवर-सी विंग, नरिमन पॉईंट,

महाराष्ट्र विधानभवन जवळ, मुंबई-४०००२९

Email:-commfishmaha@gmail.com

Website-http://fisheries.maharashtra.gov.in

जा. क्र. मत्स्य/नि/१११२०६/०४/२५७/२०२५-२६

दि.३०/०५/२०२५

परिपत्रक:-

मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ साठी शासनाने एकूण रु. ६२४२६.१३ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद संमत केलेली आहे. यात राज्यस्तरीय योजनासाठी रु. ४३२९.४९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेसाठी रु. २१४७९.४९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. जिल्हास्तरीय सर्वसाधारण योजनांकरीता रु.११६२३.६२ लक्ष, विशेष घटक योजनांकरीता रु. ३४.५७ लक्ष, आदिवासी उपयोजनांसाठी रु. १७६.३४ लक्ष व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी योजनांकरीता रु. ७५.८९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. तसेच योजनेत योजनेसाठी (अनिवार्य) रु. २४७२२.८९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

वरील नियतव्ययातून भूजल, सागरी व निमखाच्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय विकासाच्या योजना राबविण्यात येतात. राज्यस्तरीय व जिल्हास्तरीय योजनांची तपशीलवार माहिती सोबतच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२५-२६ पुस्तिकेत दिलेली आहे. या संदर्भात खालील बाबींचा समावेश होतो.

- १) केंद्र शासनाने दि. २४ जून २०२० च्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना संपूर्ण देशात राबविण्यास मान्यता दिलेली आहे. सदर योजना राज्यामध्ये राबविण्यास राज्य शासनाने शासन निर्णय दिनांक १७/११/२०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. सदर योजना संपूर्ण राज्यामध्ये सन २०२०-२१ पासून सन २०२५-२६ या ०५ वर्षासाठी राबविण्याचा निर्णय घेण्यात आलेला असून त्याद्वारे राज्याचे मत्स्योत्पादन व मत्स्यशेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत एकूण ८७ योजनांचा समावेश आहे. सदर योजनेतर्गत सर्वसाधारण प्रवर्गास ४०% अनुदान व अनुसूचित जाती जमाती व महिला इत्यादी प्रवर्गासाठी एकूण ६०% अनुदान देण्यात येते.
- २) केंद्र शासन व राज्य शासनाच्या नियोजन विभागाकडून निर्देशित केलेल्या योजनानिहाय व जिल्हानिहाय नियतव्ययाच्या अधीन राहून विभागाचा सन २०२५-२६ या वर्षाचा योजना कार्यक्रम आखण्यात आला आहे. त्या अनुषंगाने भौतिक लक्ष ठरविण्यात आलेली आहेत.
- ३) विभागाच्या योजना कार्यक्रमात आदिवासी उपयोजना, आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी उपयोजना व विशेष घटक योजनांखालील योजनानिहाय/ जिल्हानिहाय माहिती स्वतंत्रपणे प्रकरण क्रमांक ३ व ४ मध्ये दिलेली आहे.
- ४) हा कार्यक्रम १००% साध्य होण्याच्या दृष्टीने या विभागाच्या सर्व स्तरांवर संबंधित अधिकाऱ्यांनी सर्वोत्तम प्रयत्न करावेत.

- ५) सदर पुस्तिकेत योजनांगत योजना, योजनेत्तर योजना (अनिवार्य), किसान क्रेडिट कार्ड (KCC), ई-श्रम व NFDP इत्यादी योजनांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. तसेच दि.०९/०५/२०२५ च्या शासन निर्णयान्वये मत्स्यव्यवसायास कृषी दर्जा मिळाल्यामुळे सदर विषयाचा देखिल समावेश करण्यात आला आहे.
- ६) या विभागाच्या सर्व राज्यस्तरावरील व जिल्हा स्तरावरील अधिकाऱ्यांनी या कार्यक्रमातील प्रत्येक योजनांच्या प्रगतीबाबतचा आर्थिक व भौतिक साध्याचा मासिक, त्रैमासिक, सहामाही व वार्षिक अहवाल विहित प्रपत्रात व विहित कालावधीत पर्यवेक्षकीय अधिकाऱ्याकडे व मुख्य कार्यालयास पाठवावेत. जेणेकरून, विभाग प्रमुखांना शासनास वेळोवेळी प्रगती अहवाल सादर करणे शक्य होईल.

तरी संबंधित अधिकाऱ्यांनी उचित कार्यवाही विहित कालावधीमध्ये करावी.

(किशोर तावडे भा.प्र.से.)

आयुक्त मत्स्यव्यवसाय,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

प्रति,

१. मा. उपसचिव, कृषि व पदुम विभाग (पदुम-१४)/ (पदुम-१६) मंत्रालय, मुंबई यांना माहितीसाठी.
२. सहआयुक्त मत्स्यव्यवसाय (भूजल, सागरी, निपास) मुंबई.
३. उपायुक्त मत्स्यव्यवसाय (प्रशासन, अर्थ व नियोजन, सांख्यिकी) मुंबई.
४. उपनिबंधक सहकारी संस्था (मत्स्य), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
५. कार्यकारी अभियंता (मत्स्य), आयुक्त कार्यालय, मुंबई.
६. प्रादेशिक उपायुक्त मत्स्यव्यवसाय, मुंबई/पुणे/नाशिक/छ.संभाजीनगर/लातूर/अमरावती/नागपूर
७. सहाय्यक आयुक्त मत्स्य, प्रशासन/कर्ज व वसुली
८. सहाय्यक आयुक्त मत्स्य, भूजल/मत्स्यबिज/सागरी/निपास.
९. सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, मुंबई-शहर/मुंबई-उपनगर/ठाणे/रायगड/रत्नागिरी/सिंधुदुर्ग/पुणे/सातारा/सांगली/सोलापूर/कोल्हापूर/नाशिक/धुळे/नंदूरबार/जळगाव/अहमदनगर/छ.संभाजीनगर/जालना/बीड/परभणी/हिंगोली/नांदेड/धाराशिव/लातूर/अमरावती/बुलढाणा/अकोला/वाशिम/यवतमाळ/नागपूर/वर्धा/भंडारा/गोंदिया/चंद्रपूर/गडचिरोली
१०. व्यवस्थापकीय संचालक, गोडया पाण्यातील कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र-दापचरी, जि-पालघर.
११. मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, मिरकरवाडा प्राधिकरण, रत्नागिरी.
१२. कार्यासन अधिकारी, (मुख्यालय) कार्यासन क्रमांक १/२/३/४/५/६/७/८/९/१०/१२/१३/१४/१५/१६/१७/१८/१९.
१३. निवड नस्ती (वार्षिक विकास कार्यक्रम पुस्तिका).

प्रस्तावना

आयुक्त मत्स्यव्यवसाय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या विविध उपक्रमांशी संबधित वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२५-२६ च्या अहवालासाठी आयुक्तालयाच्या नियोजन शाखेचे अधिकारी/कर्मचारी यांनी या अहवालासाठी परिश्रम केल्याने मी त्यांचे मनापासून कौतुक करतो. मला आशा आहे की, हे प्रकाशन मत्स्यव्यवसाय विकासाच्या धोरणासाठी खुप उपयुक्त ठरेल.

सदर अहवालात निर्माते, प्रशासक, नियोजक, संशोधक तसेच मच्छिमार बांधव व इतर जे सुधारणा करण्याच्या दृष्टीने सुचना करू इच्छितात त्या सर्वांचे स्वागत आहे.

मत्स्यव्यवसाय विकासाची प्रमुख उद्दिष्टे म्हणजे सागरी, निमखारेपाणी व भुजलाशयीन मत्स्योत्पादनासह मत्स्योद्योगात वाढ करून मत्स्य उत्पादन वाढीबरोबरच अधिकाधिक रोजगाराची निर्मिती करून या व्यवसायातील उत्पादकांची म्हणजेच मच्छीमारांची आर्थिक व सामाजिक स्थिती सुधारणे होय. राज्यामध्ये ४.०० लाख हेक्टर गोड्यापाण्याचे क्षेत्र, ८७७.९७ कि. मी. लांबीच्या सागरी किनारपट्टीमध्ये १,११,५१२ चौ.कि.मी. सागरी मासेमारी क्षेत्र व १७,१२५ हेक्टर निमखाऱ्या पाण्यातील कोळंबी संवर्धनाकरिता खाजण क्षेत्र उपयुक्त असल्याचे आढळून आले आहे. सन २०२४-२५ मध्ये सागरी क्षेत्रातून ४६३७५८ मे. टन व भूजल क्षेत्रातून २६९१५८ मे. टन इतके मत्स्योत्पादन झाले आहे.

उपलब्ध जलक्षेत्रातून जास्तीत-जास्त मत्स्य उत्पादन घेणे, उपलब्ध जलक्षेत्र मत्स्यव्यवसायाखाली आणून उत्पादनात वाढ करणे, पारंपारिक मच्छीमारांना सक्षम बनविण्यासाठी अद्यावत व प्रगत तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण देण्याबरोबरच मोफत विमा संरक्षण, तलाव ठेक्याने देणे, बंदिस्त पिंजरा प्रगत मत्स्यसंगोपनाद्वारे तलावातील मत्स्य उत्पादनात वाढ करणे, तसेच सागरी क्षेत्रातील मासेमारी नौकांवर वायरलेस, फिशफाईंडर व जीपीएस यंत्रणा बसविणे, अवैध मासेमारीवर कार्यवाही करणे, सागरी क्षेत्रातील मच्छीमारांना पायाभूत सुविधा उपलब्ध करून देण्याकरिता जेट्टी व मच्छीमार बंदरे बांधून देणे, बर्फ कारखाने, शीतगृहे व मासळी प्रक्रिया उद्योग सुरू करणे, दुर्बल घटकांतील मच्छीमारांच्या सामाजिक व आर्थिक विकासाच्या दृष्टीने नविन कार्यक्रमाची आखणी करणे, तसेच जनजाती व अनुसूचित जातीसारख्या समाजातील दुर्बल घटकांतील व्यक्तींना मत्स्यव्यवसायात सामावून घेऊन उपजिविकेसाठी व्यवसाय उपलब्ध करून देणे इत्यादी कार्यक्रम यशस्वीरित्या राबविण्यात येत आहेत.

राज्याचे भूजल क्षेत्र सुमारे ४,१८,८४२ लक्ष हेक्टर इतके आहे. या भूजल क्षेत्रात इष्टतम पातळीवर संचयन करावयाचे झाल्यास सुमारे ९२.१० कोटी मत्स्यबोटुकलीची आवश्यकता आहे. महाराष्ट्र राज्यात सद्यः स्थितीत ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे असे एकूण ३४ केंद्रे आहेत. त्यापैकी ०३ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे (MFDC) वर्ग करण्यात आलेले आहेत. सदर केंद्रापैकी १ कोळंबीबीज उत्पादन केंद्र व १७ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र ई- निविदा पद्धतीने भाडेपट्टीने देण्यात आली आहेत. एकूण मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र ३२ व कोळंबी बीज संवर्धन ०१ असे एकूण ३३ संवर्धन केंद्रे विभागाच्या ताब्यात आहेत. ३२ संवर्धन केंद्रापैकी १० मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र ई- निविदा पद्धतीने भाडेपट्टीने देण्यात आली आहेत. दि.१६ डिसेंबर २०२२ व दि.०१ ऑगस्ट २०२३ च्या शासन निर्णयातील सुधारीत धोरणान्वये राज्यातील सर्व शासकीय मत्स्यबीज उत्पादन मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे ई-निविदा पद्धतीने २५ वर्षे कालावधीसाठी भाडेपट्टीने देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. त्यानुसार आजमितीपर्यंत एकूण ५४ केंद्रे

भाडेपट्टीने देण्याकरीता ई-निविदा प्रसिद्ध करण्यात आली होती. त्यापैकी सद्यःस्थितीत २८ केंद्रे भाडेपट्टीने देण्यात आलेली आहेत.

राज्यातील सागरी जिल्ह्याच्या किनारपट्टीवर प्राथमिक पाहणीनुसार निमखान्या पाणी क्षेत्रामध्ये अंदाजे ८०,००० हेक्टरचे नैसर्गिक खाजण क्षेत्र आढळून आले आहे. त्यापैकी १७,१२५ हे. जलक्षेत्र कोळंबी उत्पादनासाठी योग्य असल्याचे सर्वेक्षणांती आढळून आले आहे. सदर क्षेत्रात कोळंबी संवर्धनासाठी या प्रजातीच्या १५५ कोटी बीजाची आवश्यकता आहे. राज्यातील कोळंबी उत्पादनासाठी योग्य असलेली खाजण जमिन १७,१२५ हेक्टर आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने विकसित करून सधन मत्स्य/कोळंबी शेतीखाली आणून जास्तीत-जास्त मत्स्य/कोळंबी उत्पादन घेण्याच्या दृष्टीने मत्स्य/कोळंबी संवर्धकांना प्रशिक्षण, मार्गदर्शन व अर्थसहाय्य देण्याच्या योजना ७ सागरी जिल्ह्यात राबविण्यात येतात.

केंद्र शासनाने सन २०१८-१९ ते सन २०२५-२६ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राज्यामध्ये मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजना (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund -FIDF) राबविण्यास शासन निर्णय दि.१२ नोव्हेंबर, २०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. सदर योजनेतर्गत पाच मासेमारी बंदरामध्ये पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण करण्याचे काम चालू आहे.

केंद्र शासनमार्फत सन २०२०-२१ ते २०२५-२६ या पाच वर्षांसाठी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राबविण्यात येत आहे. तसेच दि. २४ जून २०२० च्या मार्गदर्शक सुचनांनुसार सदर योजना संपूर्ण देशामध्ये राबविण्यास मान्यता मिळालेली असून राज्य शासनाने शासन निर्णय दि.१७/११/२०२० अन्वये मान्यता प्रदान केलेली आहे. राज्याचे मत्स्योत्पादन व मत्स्यशेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे हा या योजनेचा उद्देश आहे.

मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ साठी शासनाने एकूण रु. ६२४२६.१३ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद संमत केलेली आहे. यात राज्यस्तरीय योजनासाठी रु. ४३२९.४१ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेसाठी रु. २१४७१.४९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. जिल्हास्तरीय सर्वसाधारण योजनांकरीता रु.११६२३.६२ लक्ष, विशेष घटक योजनांकरीता रु. ३४.५७ लक्ष, आदिवासी उपयोजनांसाठी रु. १७६.३४ लक्ष व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासी योजनांकरीता रु. ७५.८१ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे. तसेच योजनेतर्गत योजनेसाठी (अनिवार्य) रु. २४७२२.८९ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

मत्स्यव्यवसाय विभागाचे सर्व अधिकारी व कर्मचारी हे वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ प्रमाणे आर्थिक आणि भौतिक लक्ष्य १००% साध्य करण्यासाठी प्रयत्नशील राहतील असा मला विश्वास आहे.

(किशोर तावडे भा.प्र.से.)

आयुक्त मत्स्यव्यवसाय,
महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

वार्षिक विकास कार्यक्रम २०२५-२६

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशिल	पृष्ठ क्र.
१	विवरणपत्र: - १ वार्षिक योजना गोषवारा एकूण मंजूर नियतव्ययापैकी अर्थसंकल्पीय/अर्थसंकल्पीय विरहित नियतव्यय.	९
२	विवरणपत्र: - २ संमत नियतव्ययाची योजनानिहाय अर्थसंकल्पीय व अर्थसंकल्पीय विरहित नियतव्ययाची विगतवारी (जी.एन.२)	१०
३	विवरणपत्र: - ३ मासेमारी बंदरे व जेटीचा विकास २०२४-२५	१३
४	विवरणपत्र: - ४ मागील ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते सन २०२४-२५) (योजनांतर्गत योजना/योजनेत्तर योजना)	१५
५	विवरणपत्र: - ५ मागील १५ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०१०-११ ते सन २०२४-२५) जिल्हा वार्षिक योजना - (सर्वसाधारण/आदिवासी योजना व आदिवासी क्षेत्राबाहेरिल उपयोजना/ विशेष घटक योजना)	१९
प्रकरण एक: - राज्यस्तरीय योजना		
१	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)	२१
२	नाबार्ड (NABARD) योजनेतर्गत मच्छीमार बंदराचा विकास (नाबार्ड टप्पा-२०/२२/२३/२४)	२१
३	ससून गोदी मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण	२२
४	करंजा, मिरकरवाडा व आनंदवाडी या लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम	२३
५	स्वेच्छा अनुदानातर्गत गौण बांधकामे	२४
६	रा.स.वि.नि. योजने अंतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण करणे	२४
७	रा.स.वि.नि. योजने अंतर्गत मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री	२५
८	प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजनेतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजनेद्वारे कार्यरत मच्छीमारांसाठी अपघात गट विमा योजना	२७
९	मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य (क्रियाशील मच्छीमारांकरिता राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना)	२८
प्रकरण दोन: - जिल्हास्तरीय योजना		
१	मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य	३८
२	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	३९
३	मच्छीमार बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण व सुधारणा करणे.	४२
४	रासविनि योजने अंतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण व सुधारणा करणे.	४२
५	धडक कार्यक्रमा अंतर्गत लहान मच्छीमार बंदरांचा विकास करणे.	४३
६	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	४४
७	मच्छीमार सहकारी संस्थांना वीज दरात सवलत	४५
८	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	४५

प्रकरण तीन: - आदिवासी उपयोजना/आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील योजना		४९
प्रकरण चार: - विशेष घटक योजना		५३
प्रकरण पाच: - योजनेत्तर योजना (अनिवार्य)		६५
१	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराच्या प्रतिपूर्तीबाबत	६५
२	मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण	६६
३	मत्स्यबीज केंद्रे	६७
४	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	६८
५	सागरी मासेमारी नियमन	६८
६	नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमारांच्या वारसांना अनुदान	६८
७	शाळा	६८
८	तारापोरवाला मत्स्यालय	६९
९	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत)	६९
प्रकरण सहा: - मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास निधी योजना (FIDE)		७१
प्रकरण सात: - प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (PMMSY)		७३
प्रकरण आठ :- किसान क्रेडिट कार्ड		८३
प्रकरण नऊ :- केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते यांची नोंद करणे बाबत.		८५
प्रकरण दहा :- नॅशनल फिशरीज डिजिटल प्लॅटफॉर्म (NFDP)		८७
प्रकरण अकरा :- मत्स्यव्यवसायास कृषी समकक्ष दर्जा		८९

विवरणपत्र -१					
वार्षिक योजना २०२५-२६ गोषवारा					
अर्थसंकल्पित तरतुद			(रु. लाख)		
अ.क्र.	योजना	सांकेतांक क्रमांक	मुळ अर्थसंकल्पीत तरतुद	पुरक मागणी	एकूण तरतुद
१	२		३	४	५
अ.	योजनांतर्गत योजना				
१	राज्यस्तरीय योजना	२४०५/४४०५			
अ)	राज्य हिस्सा (सर्वसा योजना)		३९२१.४१	०.००	३९२१.४१
ब)	नाबार्ड हिस्सा		४००.००	०.००	४००.००
	एकूण राज्यस्तरीय योजना -		४३२१.४१	०	४३२१.४१
२	जिल्हास्तरीय योजना				
अ)	सर्वसा योजना		११६२३.६२	०.००	११६२३.६२
ब)	विशेष घटक योजना		३४.५७	०.००	३४.५७
क	आदि.उपयोजना		१७६.३४	०.००	१७६.३४
ड)	आउक्षे बाहेरील योजना		७५.८१	०.००	७५.८१
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना -		११९१०.३४	०.००	११९१०.३४
३	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना	२४०५			
अ)	केंद्र हिस्सा		१२७८६.९३	०.००	१२७८६.९३
ब)	राज्य हिस्सा		८६८४.५६	०.००	८६८४.५६
	एकूण प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना -		२१४७१.४९	०.००	२१४७१.४९
१	राज्यस्तरीय योजना	२४०५/४४०५	४३२१.४१	०.००	४३२१.४१
२	सर्वसा योजना (जिल्हास्तरीय)		११६२३.६२	०.००	११६२३.६२
३	विशेष घटक योजना		३४.५७	०.००	३४.५७
४	आदिवासी उपयोजना		१७६.३४	०.००	१७६.३४
५	आउक्षे बाहेरील योजना		७५.८१	०.००	७५.८१
६	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना		२१४७१.४९	०.००	२१४७१.४९
	एकूण - (अ)		३७७०३.२४	०.००	३७७०३.२४
					(रु. लाख)
अ.क्र.	योजना		अर्थसंकल्पीत तरतुद	पुरक मागणी	एकूण तरतुद
१	२		३	४	५
ब.	अनिवार्य (योजनेतर योजना)				
१	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये	२४०५००२१	३०३५.८०	०	३०३५.८०
२	जिल्हा कार्यालये	२४०५००३९	४८३७.४६	०	४८३७.४६
३	मत्स्यबीज केंद्रे	२४०५००७५	५२.६७	०	५२.६७
४	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	२४०५००८४	२.९६	०	२.९६
५	शासकीय मत्स्यबीज/कोळबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र दुरुस्ती खर्च, दैनंदिन खर्च, केंद्र आधुनिकीकरण कर्मचारी इ. कर्जे	२४०५८२४५	०.०१	०	०.०१
६	सागरी मासेमारी नियमन	२४०५०२२६	१२००.०३	०	१२००.०३
७	मासळी उतरविण्याची केंद्रे	२४०५०२६२	१.४६	०	१.४६
८	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्तीबाबत .	२४०५१२७८	१४७७८.०१	०	१४७७८.०१
९	नैसांगिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छीमाराच्या वारसाना अनुदान	२४०५१२८७	२७.००	०	२७.००
१०	मच्छीमारांना प्रशिक्षण	२४०५०२९१	०.२७	०	०.२७
११	शाळा	२४०५१२०४	७४५.५६	०	७४५.५६
१२	तारापोरवाला मत्स्यालय	२४०५०३९८	४०.१६	०	४०.१६
१३	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालये भारीत	२४०५००१२	१.५०	०	१.५०
१४	सामाजिक सुरक्षा व कल्याण	२२३५३१५९	०.००	०	०.००
१५	शासकीय कर्मचारी इ. कर्जे	७६१०	०.००	०	०.००
	एकूण (ब) अनिवार्य (योजनेतर योजना)		२४७२२.८९	०.००	२४७२२.८९
	एकूण(अ) + (ब)		६२४२६.१३	०.००	६२४२६.१३

विवरणपत्र -२

वार्षिक योजना २०२५-२६

संमत नियतव्ययाची योजना व अर्थनिर्णयनिहाय मुळ अर्थसंकल्पित तरतुद विगतवारी विवरण

(रु.लाख)

अ.क्र.	योजना	उप योजना	अर्थशीर्ष	मुळ अर्थसंकल्पीत तरतुद	पुरक मागणी	एकुण तरतुद
अ)	राज्यस्तरीय योजना (राज्य हिस्सा)					
१	मच्छीमारबंदराचा विकास (अभ्यासगट) राज्य	सर्वसा	४४०५०६५१	१२६६.३४	०.००	१२६६.३४
२	मासेमारी बंदरे आणि लहान बांधकामे (राज्य हिस्सा ०५%)	सर्वसा	४४०५३३०९	२०.००	०.००	२०.००
३	मासेमारी बंदरे आणि लहान बांधकामे (नाबाड ९५%)	नाबाड	४४०५३२९२	४००.००	०.००	४००.००
४	लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम (राज्य हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३४१६	५४७.०१	०.००	५४७.०१
५	लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम (केद्र हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३४०७	५८६.०१	०.००	५८६.०१
६	मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ (राज्य योजना)(कार्यक्रम)	सर्वसा	४४०५०१०३	२.००	०.००	२.००
७	मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (राज्य हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३३६३	५००.००	०.००	५००.००
८	मच्छीमार बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (केद्र हिस्सा ५०%)	सर्वसा	४४०५३३७२	५००.००	०.००	५००.००
९	स्वैच्छा अनुदान (discretionary grant)	सर्वसा	२४०५०४९६	५००.००	०.००	५००.००
१०	मासेमार नौकाचे यांत्रिकीकरण (रसिविनि हिस्सा ०५%)	रसिविनि	४४०५०१६८	०.०१	०.००	०.०१
११	मासेमार नौकाचे यांत्रिकीकरण (रसिविनि हिस्सा २०%)	रसिविनि	४४०५०५५१	०.०१	०.००	०.०१
१२	जतन परिवहन व पणन (रा.स.वि.नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०१७७	०.०१	०.००	०.०१
१३	जतन परिवहन व पणन बर्फ कारखाने व शितगृहे (रा.स.वि.नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०५६२	०.०१	०.००	०.०१
१४	जतन वाहतुक व पणन -ट्रक,वाहणे, डिझेल टँकर खरेदी विक्री व गोदाम बांधणी (रा.स.वि.नि.हिस्सा)	रसिविनि	४४०५०५७१	०.०१	०.००	०.०१
अ)				४३२१.४१	०.००	४३२१.४१
ब)	जिल्हास्तरीय योजना (सर्वसाधारण)					
१	मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम, सुधारणा व आधुनिकीकरण	सर्वसा	२४०५०१५५	६६८.२४	०.००	६६८.२४
		सर्वसा	४४०५००१४			
२	लहान मासेमारी बंदराचा विकास	सर्वसा	४४०५०४७१	७१७६.००	०.००	७१७६.००
३	मत्स्यव्यवसाय विकास यंत्रणेची स्थापना करणे	सर्वसा	२४०५०१६४	५.०३	०.००	५.०३
४	मासेमार नौकाचे यांत्रिकीकरण	सर्वसा	४४०५०१३२	१.०३	०.००	१.०३
५	मासेमार यांत्रिक नौकेवर अत्याधुनिक इलेक्ट्रॉनिक उपकरणे खरेदीसाठी अर्थसहाय्य	सर्वसा	२४०५११७१	१.००	०.००	१.००
६	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	सर्वसा	२४०५०३४२	४८८.३५	०.००	४८८.३५
		सर्वसा	४४०५०१२१	०.००	०.००	०.००
७	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	सर्वसा	२४०५०१३७	०.००	०.००	०.००
८	मासळीचे सुरक्षण पणन व परिवहन	सर्वसा	२४०५०३७१	०.००	०.००	०.००
		सर्वसा	४४०५०१४१	०.००	०.००	०.००
९	मच्छीमार सहकारी संस्थांना विज दरात सवलत	सर्वसा	२४०५१०७१	५०.०२	०.००	५०.०२
१०	मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	सर्वसा	२४०५०४४२	१३७५.७५	०.००	१३७५.७५
११	मच्छीमार बंदराचा विकास (अभ्यास) राज्य	सर्वसा	४४०५३३२७	१८५८.२०	०.००	१८५८.२०
प्रक				११६२३.६२	०.००	११६२३.६२
क)	जिल्हास्तरीय योजना (विशेष घटक):-					
१	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	विधयो	२४०५०६२९	५.०६	०.००	५.०६
२	मच्छीमार नौकाचे यांत्रिकीकरण	विधयो	४४०५०५३३	०.०३	०.००	०.०३
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	विधयो	२४०५०६४७	०.१५	०.००	०.१५
४	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य	विधयो	२४०५०६५६	२९.३३	०.००	२९.३३
क)				३४.५७	०.००	३४.५७
ड)	जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)					
१	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	आदिवासी	२४०५०५२२	३९.१०	०.००	३९.१०
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०१९५	०.००	०.००	०.००
३	एकूण (ब) अनिवार्य (योजनेतर योजना)	आदिवासी	२४०५०५९४	०.०२	०.००	०.०२
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०२२१	०.०२	०.००	०.०२
		आदिवासी	२४०५०७१८	०.००	०.००	०.००
		आदि.क्षे.बा.	४४०५०२४८	०.००	०.००	०.००
४	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	आदिवासी	२४०५०५०२	७.१२	०	७.१२
		आदि.क्षे.बा.	२४०५०६७४	१.६२	०.००	१.६२
५	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य	आदिवासी	२४०५१२५१	१३०.१०	०.००	१३०.१०
		आदि.क्षे.बा.	२४०५०७२७	७४.१७	०.००	७४.१७
	एकूण -	आदिवासी	-	१७६.३४	०.००	१७६.३४
	एकूण -	आदि.क्षे.बा.	-	७५.८१	०.००	७५.८१
	ड) एकूण जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)-			२५२.१५	०.००	२५२.१५

[illegible]

२८	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ६०%	केंद्र हिस्सा	२४०५७४९२	०.०१	०	०.०१
२९	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाहाकरीता अर्थसहाय्य (राज्य हिस्सा ५०%)	राज्य हिस्सा	२४०५७८२१	३०.००	०.००	३०.००
३०	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजनेअंतर्गत मच्छीमारांसाठी कल्याणकारी योजना - मच्छीमारांसाठी अपघात गट विमा योजना (राज्य हिस्सा ४०%)	राज्य हिस्सा	२४०५७८६६	१५०.००	०	१५०.००
३१	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) केंद्र हिस्सा ३६%	केंद्र हिस्सा	२४०५७७६८	०.०१	०	०.०१
३२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) राज्य हिस्सा २४%	राज्य हिस्सा	२४०५७७७७	०.०१	०	०.०१
३३	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थीभिमुख योजना (अ.जा.) के.हि.३६%	केंद्र हिस्सा	२४०५७७९५	२२५०.००	०	२२५०.००
३४	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थीभिमुख योजना (अ.जा.) राज्य हिस्सा २४%	राज्य हिस्सा	२४०५७८०१	१५००.००	०	१५००.००
	एकूण केंद्र हिस्सा	—	—	१२७८६.९३	०.००	१२७८६.९३
	एकूण राज्य हिस्सा	—	—	८६८४.५६	०.००	८६८४.५६
	एकूण-	—	—	२१४७१.४९	०.००	२१४७१.४९
	एकूण राज्यस्तरीय योजना -	—	—	४३२१.४१	०.००	४३२१.४१
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना -	—	—	११६२३.६२	०.००	११६२३.६२
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना (विशेष घटक)-	—	—	३४.५७	०.००	३४.५७
	एकूण जिल्हास्तरीय योजना (आदि+आउक्षे)-	—	—	२५२.१५	०.००	२५२.१५
	एकूण प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना -	—	—	२१४७१.४९	०.००	२१४७१.४९
	एकूण अनिवार्य (योजनेतर योजना)	—	—	२४७२२.८९	०.००	२४७२२.८९
	एकूण	—	—	६२४२६.१३	०.००	६२४२६.१३

विवरणपत्र -३

मासेमारी बंदरे व जेटीचा विकास सन २०२४-२५ (रुपये कोटीत)

अ. क्र.	योजनेचे नाव	कामाचे नाव	लाभ किती लाभार्थ्यांनी घेतला (जिल्हानिहाय)	अंदाजित रक्कम (रुपये कोटीत)	निधीचे वितरण		एकूण वितरीत निधी (६+७)	सद्यःस्थिती
					केंद्र हिस्सा/ नाबार्ड हिस्सा	राज्य हिस्सा		
१	२	३	४	५	६	७	८	९
१	मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजना (FIDF)	१. हर्णे (रत्नागिरी)	--	२०५.२५	३५.७५	०	३५.७५	२०% काम पूर्ण
		२. साखरीनाटे (रत्नागिरी)		१५३.४७	३५	०	३५	१५% काम पूर्ण
		३. जीवना (रायगड)	--	१९७.२६	५८	०	५८	५२% काम पूर्ण
		४. भरडखोल (रायगड)		१२४.२	०	०	०	सुधारित प्रशासकिय मान्यतेसाठी शासनास
		५. सातपाटी (पालघर)	--	२८१.०४	०	०	०	प्रस्ताव सादर
	एकूण -				१२८.७५	०	१२८.७५	
२	नाबार्ड (Nabard) योजनेअंतर्गत मच्छीमार बंदरांचा विकास	१. नवाबाग (सिंधुदुर्ग)	--	३६.२५	२७.०८	१.४३	२८.५१	८० % काम पूर्ण
३	मत्स्यबंदराचे आधुनिकीकरण करणे	१. सप्तून गोदी	--	९६.९२	८.७३७	८.७३७	१७.४७४	काम प्रगती-पथावर आहे
४	लहान मासेमारी बंदराचे बांधकाम करणे	१. करंजा	--	१४९.८				
		२. मिरकरवाडा	--	११३.७४	१२	१२	२४	काम प्रगती-पथावर आहे
		३. आनंदवाडी	--	६३.४४				
	एकूण -				४७.८१७	२२.१६७	६९.९८४	

मागिल ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते २०२४-२५) (योजनांतर्गत योजना) (रुपये हजार)									
अ.क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतुद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतुद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४	एकूण तरतुद २०२४-२५	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२४-२५	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१	मागणी क्र.एच-०६, २४०५- स्वेच्छा अनुदान (discretionary grant)	२४०५०४९६	५०००	३५००	१२६९२	२२७००.३५६	१२६९२	६८८.६८५	
२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	२४०५७४७२	४१७३९	०	८६३२१	०	१	०	
३	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५०७	८३१३१	१००००	१३९५६५	१०८७४९	१४२५४९	६८४५.४०१	
४	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५१६	५७४२३	६७००	९३०४३	७२४९९	९५०३३	४५६३.६०१	
५	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५१६	०	०	०	०	१	०.०००	
६	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% भूजल मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५३४	१९६८४७	२३१००	५३४०११	४६६५२९	६००६७७	७१६६६.५७६	
७	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७५९९	१४४५	०	१९३६	१९३६	८४३	०	
८	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६०५	९६५	०	१२९१	१२९१	५६१	०	
९	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६१४	१८७७	०	३९३१	३९३१	४१३९	८९८.५६	
१०	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% निमखारेपाणी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६२३	१२५३	०	२६२१	२६२१	२७१९	५९९.०४	
११	(०४)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हिस्सा १००%	२४०५७६५२	१	०	३८४१०	०	१	०	
१२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) केंद्र हिस्सा २४% सागरी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६८८	५८९१७	१००००	५४९०५	५६२३२	५८८०४	१३०.८०	
१३	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण पुरुष) राज्य हिस्सा १६% सागरी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७६९७	३९५३३	६७००	३६६०३	३७४८८.३३४	३९२०२	८७.२०	
१४	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) केंद्र हिस्सा ३६% सागरी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७७०३	१००७६९	१९२०९.५	२९३११४	२४१६५९	३१२४१४	६०५०.६२८	
		२४०५७७०३			१	०	१	०	

विवरणपत्र -४

मागिल ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते २०२४-२५) (योजनांतर्गत योजना)									
अ.क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतुद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतुद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४	एकूण तरतुद २०२४-२५	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२४-२५	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१५	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (सर्वसाधारण महिला) राज्य हिस्सा २४% सागरी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७७१२	६७१८४	१२८०६.३	१९५४०९	१६११०५	२०८२७६	४०३३.७५३	
		२४०५७७१२							
१६	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख नसलेल्या योजना (बहुउद्देशीय समर्थन सेवा सागरमित्र) केंद्र हिस्सा ६०% सागरी मत्स्यव्यवसाय	२४०५७७२१	५४७७३	३०००	२५२०८७	१७१०००	२५४०७७	६१७७४.७११	
२४०५७७२१									
१७	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख नसलेल्या योजना (बहुउद्देशीय समर्थन सेवा- सागरमित्र) राज्य हिस्सा ४०% सागरी मत्स्य.	२४०५७७३२	३९८५३	२०००	१६८०१८	११३९९९	१६९३८४	८६३६३.२१२	
२४०५७७३२									
१८	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना(०४)(११) मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरीता अर्थसहाय्य (रा.हि. ५०%)	२४०५७८२१	३०००		२९९९		२९९९		
२४०५७८२१									
१९	प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेअंतर्गत मच्छिमारांसाठी कल्याणकारी योजना- (०१)(०१) कार्यरत मच्छिमारांसाठी अपघात गट विमा योजना (४०% राज्य हिस्सा)	२४०५७८६६			५४९९	४९०४.००८	१५०००	४८९१.९४२	
२४०५७८६६									
२०	(०४)(०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना(केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण पुरुष)केंद्र.हि. ४०%)	२४०५७४८१							
२४०५७४८१									
२१	(०४)(०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना(केंद्रीय क्षेत्र योजना)(सर्वसाधारण महिला)केंद्र.हि. ६०%)	२४०५७४९२							
२४०५७४९२									
२२	(०४)(०८)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) केंद्र.हि. ६०%)	२४०५७५४३					६०००१		
२४०५७५४३									
२३	(०४)(०९)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र पुरस्कृत योजना) राज्य.हि. ४०%)	२४०५७५५२						११६५०१	
२४०५७५५२									
२४	(०४)(०१)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) केंद्र हि. १००%)	२४०५७५६१							
२४०५७५६१									
२५	(०४)(०२)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना) (सर्वसाधारण पुरुष)	२४०५७५७२							
२४०५७५७२									
२६	(०४)(०३)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना)(सर्वसाधारण महिला)केंद्र हि. ६०%)	२४०५७५८१							
२४०५७५८१									
२७	(०४)(०८)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना)केंद्र हि. ६०%)	२४०५७६३२							
२४०५७६३२									
२८	(०४)(०९)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना(केंद्र पुरस्कृत योजना). राज्य हि. ४०%)	२४०५७६४१							
२४०५७६४१									
२९	(०४)(०२)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना)(सर्वसाधारण पुरुष)	२४०५७६६१							
२४०५७६६१									
३०	(०४)(०३)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना (केंद्रीय क्षेत्र योजना)(सर्वसाधारण महिला)केंद्र हि. ६०%)	२४०५७६७९							
२४०५७६७९									
३१	(०४)(१०)प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छीमारांना उदरनिर्वाह करीता अर्थसहाय्य केंद्र हि. ५०%)	२४०५७८१२					२९९९९		
२४०५७८१२									
३२	(०२)(०५)जतन वाहतूक व पणन (राष्ट्रीय सहकार विकास महामंडळ)कार्यक्रम	२४०५०३८९							
२४०५०३८९									
	मागणी क्र.टि-०५, २४०५- मत्स्यव्यवसाय (आदिवासी विकास विभाग) :		१०४३९७६	१२८११६	२७१०७९६	२१४३७३६	२९९९९५४	३५६०२२	

मागिल ३ वर्षांच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते २०२४-२५) (योजनांतर्गत योजना)									
अ.क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतुद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतुद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४	एकूण तरतुद २०२४-२५	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२४-२५	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) केंद्र हिस्सा ३६%	२४०५७७६८	११८४९८	२०१.६८	९२१४५	१०१४६२	७४९९९	६०००.००	
२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा योजना (अ.ज.) राज्य हिस्सा २४%	२४०५७७७७	७९०००	१३४.५	१९९९९	६७६४१	४९९९९	४०००	
	एकूण मागणी क्र.टि-०५ (योजनांतर्गत)		१९७४९८	३३६	११२१४६	१६९१०३	१२५०००	१००००.००	
	मागणी क्र.एन-०३, २४०५-मत्स्यव्यवसाय (७८९- अनुसूचित जाती उपयोजना)								
१	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (अ.जा.) केंद्र हिस्सा ३६%	२४०५७७९५	१६७५००	११२२५	२२८४९९	२२८४००	२८२७४९	४९९९९.५०	
२	प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थीभिमुख योजना (अ.जा.) राज्य हिस्सा २४%	२४०५७८०१	१२६४००	७४८३	१५२२९९	१५८४९९	१८४४९९	३३३३३.००	
	एकूण मागणी क्र.एन-०३ (कार्यक्रम) (योजनांतर्गत योजना)		२९३९००	१८७०८	३८०८००	३८०६९९	४७१२५०	८३३३३.५०	
	मागणी क्र. डी-०९, ४४०५-मत्स्यव्यवसायावरील भांडवली खर्च								
१	(००) (१०३) सागरी मत्स्यव्यवसाय, (००)(०२) लहान मासेमारी बंदरे, रा.यो.यो.	४४०५०६५१	२५००००	८५८३.११७	१५००००	९४००	५००००	०	
२	(००)(१९५)सहकारी संस्थांना मदत, पं.यो.यो., (०१)(०३) यांत्रिक नौका, रा.स.वि. नि. हिस्सा	४४०५०१६८	१	०	१	०	१	०	
३	(०१)(१२) जतन, वाहतूक व पणन- ट्रक, वाहने, डिझेल टँकर खरेदी विक्री व गोदाम बांधणी (रा.स.वि.म.हिस्सा १५%) (कार्यक्रम)	४४०५०५७१	१	०	१	०	१	०	
४	(०१)(११) जतन, वाहतूक व पणन- बर्फ, कारखाने व शीतगृहे (रा.स.वि.म.हिस्सा २०%) (कार्यक्रम)	४४०५०५६२	१	०	८८२२२	८८२२०	१	०	
५	(०१)(०५) जतन, वाहतूक व पणन, रा.स.वि.नि. हिस्सा	४४०५०१७७	१	०	२३३७२	२३३७०	१	०	
६	(०१)(०८) यांत्रिक नौका, वि.घ.यो. (राज्य हिस्सा)	४४०५०५३३	०	०	०	०	०	०	
७	(०१)(१०)यांत्रिक नौका, रा.स.वि.नि.हिस्सा	४४०५०५५१	१	०	१	०	१	०	
८	(००)(०५)मासेमारी बंदरे आणि लहान जेटीचे बांधकाम (नाबार्ड हिस्सा ९५%)	४४०५३२२२	३६५८५४	१८३७८१.३७७	४२७५००	३१४३८७.८९	३२७५००	२७०७९१.७७	
९	(००)(०६)मासेमारी बंदरे आणि लहान जेटीचे बांधकाम (राज्य हिस्सा ५%)	४४०५३३०९	२५०००	५६०२७.०९	२२५००	१६३७१.७३१	२२५००	१४२५२.२०	

विवरणपत्र -४

मागिल ३ वर्षाच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते २०२४-२५) (योजनांतर्गत योजना)									
(रुपये हजार)									
अ.क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतुद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतुद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४	एकूण तरतुद २०२४-२५	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२४-२५	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१०	(००)(०२) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (५० टक्के राज्य हिस्सा)	४४०५३३६३	१८५३००	०	३८७२९९	०	८७३६९	०	०
११	(००)(०३) मासेमारी बंदराचे आधुनिकीकरण करणे (५० टक्के केंद्र हिस्सा)	४४०५३३६३			१	०	१	०	०
		४४०५३३७२	१८५३००	०	३८७२९९	०	८७३६९	०	०
		४४०५३३७२			१	०	१	०	०
१२	(००)(०७) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम, (५०% केंद्र हिस्सा)	४४०५३४०७	३१९११०	७२७७४	९९९९९	०	१२००००	०	०
		४४०५३४०७			१	०	०	०	०
१३	(००)(०८) लहान मासेमारी बंदरे बांधकाम, (५०% राज्य हिस्सा)	४४०५३४१६	४०४५१०	१३२५००	९९९९९	४९९९९.५	१२००००	६११७३.६०	०
		४४०५३४१६			१	०	१	०	०
१४	(०२) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६० टक्के)	४४०५३४७२	७२७७४	०	१०००००	१७९९००	२९९९९९	१०८००.००	०
		४४०५३४८१	७५७६४	७५७६४	६६६८०	११९९४६.६७	२०००००	७२००.००	०
१५	(०२) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४० %)	४४०५३४८१	०	०	१५२४४	०	०	०	०
१६	(०१)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%)	४४०५३४३४	०	०	०	०	१	०	०
१७	(०१) (०२) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (केंद्र हिस्सा ६० %)	४४०५३४४३	०	०	०	०	४३५०१	०	०
१८	(०१) (०३) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (राज्य हिस्सा ४० %)	४४०५३४५२	०	०	०	०	२९००१	०	०
१९	(०२)(०१) प्रधान मंत्री मत्स्यसंपदा केंद्रीय क्षेत्र योजना (केंद्र हिस्सा १००%)	४४०५३४६१	०	०	०	०	१	०	०
२०	(००)(०९) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत सुविधा विकास निधी योजनाची कामे (FIDF)	४४०५३४९९	०	०	२०००००	२०००००	१४४६०२८	१२८७५००.००	०
	एकूण ४४०५-मत्स्य.भा.खर्च		१८८३६१७	६०६७३०	२०६८१२२	१००१५९६	२८३३२७८	१६५७७१७.५७	
	मागणी क्र. डी-१०, ६४०५-मत्स्यव्यवसायासाठी खर्च								
१	(००)(१९५) मच्छिमार सहकारी संस्थाना कर्जे, पं. यो. (००)(०१) यांत्रिक नौका/खोल सागरातील मासेमारी नौकासाठी कर्जे, रा. स. वि. नि. हिस्सा	६४०५००८१	१९५०१	१९५००	१	०	१	०	०
२	(००)(०२) जतन, वाहतुक व पणन, रा. स. वि. नि. हिस्सा	६४०५००७२	१	०	१	२५७०७०	१	०	०
	एकूण ६४०५ मत्स्य.क्र.ज.		१९५०२	१९५००	२	२५७०७०	२	०	०
	एकूण २४०५ - मत्स्यव्यवसाय		१५३५३७४	१४७१६०	३२०३७४२	२६९३५३८	३५९६२०४	४४९३५४.४८	
	एकूण ४४०५ - मत्स्य.भा.खर्च		१८८३६१७	६०६७३०	२०६८१२२	१००१५९६	२८३३२७८	१६५७७१७.५७	
	एकूण मत्स्यव्यवसाय		३४३८४९३	७७३३९०	५२७१८६६	३९५२२०४	६४२९४८४	२१०१७२	

मागील ३ वर्षाच्या खर्चाची माहिती (सन २०२२-२३ ते सन २०२४-२५) (योजनेतर योजना)									
(रुपये हजार)									
अ. क्र.	योजना	लेखाशिर्ष	एकूण तरतुद २०२२-२३	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२२-२३	एकूण तरतुद २०२३-२४	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२३-२४	एकूण तरतुद २०२४-२५	प्रत्यक्ष खर्च मार्च अखेर २०२४-२५	
१	२	३	४	५	६	७	८	९	
१	२४०५- मत्स्यव्यवसाय (योजनेतर योजना), ००१-संचालन व प्रशासन, (०१) मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (२४०५ ००२१)	२४०५००२१	२५६९५५.८००	२४७०००.७०७	२४५९०४.०००	२१९८७०.३५९	२७४६६९.२८	२५१९४७.५७४	
२	२४०५- मत्स्यव्यवसाय (योजनेतर योजना), ००१-संचालन व प्रशासन, (०२) जिल्हा कार्यालये (२४०५ ००३९)	२४०५००३९	४२८७९९.०००	३६११३५.२६०	४४२१९०.०००	३५२२७८.९१६	४३३१७२.५७	३८७२३५.४३२	
३	१०१-भुजल मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०१) मत्स्यबीज केंद्रे, (२४०५००७५)	२४०५००७५	५०७१.०००	३७४३.००६	५१३२.०००	३५८६.३००	३८५१.४५	३४४१.५८४	
४	१०१-भुजल मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२)अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन (२४०५००८४)	२४०५००८४	३०२.०००	२००.५३२	३०९.०००	१३३.३५८	२५४.८५	२३२.८४३	
५	१०१-नदीमुख/निमखाऱ्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२) निमखाऱ्या पाण्यात मत्स्यसंवर्धन (२४०५०१११)	२४०५०१११	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	
६	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०१) सागरी मासेमारी नियमन (२४०५०२२६)	२४०५०२२६	२५७११०.०००	२१२५१८.४३८	१२५९५९.०००	११६०३९.२६२	१८३७२६.९०	१८३३८०.४०२	
७	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०२) मासळी उत्तरविण्याची केंद्रे (२४०५०२६२)	२४०५०२६२	१२६.०००	१४.२५०	१३२.०००	१४.२५०	०.०००	०.०००	
८	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०३) हायस्पिड डिझेल तेलावरील विक्रीकराच्या प्रतिपत्तीसाठी अर्थसहाय्य (२४०५१२७८)	२४०५१२७८	१६३००००.०००	१६०९९९८.९८२	२६९३०००.०००	२६८७०९९.२५५	१२६००००	१२६००००	
९	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०४) नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान (२४०५१२८७)	२४०५१२८७	११००५१.०००	१०८७७६.०००	५१००.०००	५१००.०००	२१००	२१००	
१०	१०३-सागरी मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०५) नैसर्गिक आपत्तीतमुळे आपदग्रस्त मच्छिमारांना सानुग्रह अनुदान वाटप (२४०५ ४८६७)	२४०५४८६७	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	
११	१०९-प्रसार व प्रशिक्षण, (०१)(०३) मच्छिमारांना प्रशिक्षण (२४०५०२९१)	२४०५०२९१	२७.०००	१५.०००	२७.०००	५.५३५	२५	८.६	
१२	१०९-प्रसार व प्रशिक्षण, (०१)(०४) जिल्हा परिषदांना सप्रयोजन अनुदान (कोषागारातून देय शाळा) (२४०५ १२०४)	२४०५१२०४	५५१२८.०००	३९९२४.०९५	६०५९६.०००	३२५१२.९४०	६१४६१.०४	३९७३३.१२५	
१३	८००- इतर खर्च, (०१)(०१) तारापोरवाला मत्स्यालय (२४०५०३९८)	२४०५०३९८	३५३७७.०००	३१२१३.३५०	१७२७९.०००	९१७३.७४८	४७४०	३८०३.१९६	
१४	मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत) (२४०५००१२)	२४०५००१२	१५०.०००	५.५००	१५०.०००	०.०००	०	०	
१५	१०१ - गोडया पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय, (०१)(०४)शासकिय मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र दुरुस्ती खर्च, दैनंदिन खर्च, केंद्र आधुनिकीकरण	२४०५८२४५	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	१३५५६	१२२०२.५०९	
१६	मागगी क्र.डी-११, ७६१० शासकीय कर्मचारी इत्यादिना कर्जे	७६१०	०.०००	०.०००	०.०००	०.०००	१८४५५.०२४	१७१४७.२१५	
	एकूण (अनिवार्य) (योजनेतर) (वत्तमत)(भारीत)		२७७९०९६.८००	२६१४५४५.१२०	३५५५७७८.०००	३४२५८१३.९२३	२२५६०१२.११४	२१६१२३२.४८०	

विवरणपत्र - ५

जिल्हावार्षिक योजना (सर्वसाधारण/आदिवासी योजना व आदिवासी क्षेत्राबाहेरिल उपयोगना / विशेष घटक योजना) (रु. लाख)

मत्स्यव्यवसायासाठी मागील १५ वर्षातील मंजूर तरतूद व झालेला खर्च यांचा तपशिल दर्शविणारे विवरणपत्र

अ. क्र.	सन	सर्वसाधारण योजना (जिल्हास्तरीय योजना)		आदिवासी उपयोगना / आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोगना (TSP- OTSP)		विशेष घटक योजना (SOP)		एकूण	
		मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च	मंजूर तरतूद	खर्च
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
१	२०१०-११	२२९७.३६	२२९७.३६	५६.९	५६.८७	१६.०५	१५.६३	२३७०.३१	२३६९.८६
२	२०११-१२	२१८८.६९	२१८८.९२	८१.३०	८१.१८	६.८१	६.८१	२२७६.८	२२७२.९१
३	२०१२-१३	१४१३.६४	१४१३.६४	११३.१	११३.१	४.०५	४.०५	१५३०.७९	१५३०.७९
४	२०१३-१४	२६४९.७४	२६४९.७४	५७.८३	५७.८३	९.०७	९.०७	२७१६.६४	२७१६.६४
५	२०१४-१५	३०४९.०१	३०४९.०१	११५.३७	११५.३७	४.८९	४.८४	३१६९.२७	३१६९.२२
६	२०१५-१६	३१६३.९८	३१६३.९८	९७.९२	९६.६१	४.७३	४.७३	३२६६.६३	३२१६.४७
७	२०१६-१७	३११३.९५	३११३.९५	१२०.६	९८.९७	२०.५७	३.९८	३२५५.१२	२६५८.८८
८	२०१७-१८	२९४६.५६	२९४६.५६	१३२.२	१३२.२	५.७७	५.७७	३०८४.५३	३०८४.५३
९	२०१८-१९	२८६९.६५	२८६९.६५	१३५.९७	१३४.३७	५.०९	५.०९	३०१०.७१	२८०४.६९
१०	२०१९-२०	३६५३.९३	२०१६.३७	१७१.७३	९९.०८	१२.८८	११.५७	३८३८.५४	२१२७.०२
११	२०२०-२१	३९९८.७२	२८८३.७२	१५६.६३	६७.१६	१४.०९	५.०७	४१६९.४४	२९५५.९५
१२	२०२१-२२	४२२०.१८	२७८१.५१	१०९.०४	५१.४६	१४.४९	६.५४	४३४३.७१	२८३९.५१
१३	२०२२-२३	६३९०.१४	३९०७.१८६८	७०.६४	६८.२६	१३.०३	२०८.४०	६४७३.८१	४१८३.८४६८
१४	२०२३-२४	७०३९.१६	४१७३.६५७९	१८१.८४	७४.८३	४६.७६	१४.४०	७२६७.७६	४२६२.८८२९
१५	२०२४-२५	१००९५.१५	५८७३.७३	२६५.५९	७८.९०	३०.५९	१९.६०	१०३९१.३३	५९७२.२३

प्रकरण- १
राज्यस्तरीय योजना

योजना क्रमांक		१
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष राज्य हिस्सा (रु. लाख) ४४०५०६५१ १२६६.३४

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :-

बंदर बांधकामापूर्वी अभ्यास गट अहवालासाठी मागील ५ वर्षात झालेला खर्च

अ.क्र.	वार्षिक योजना	लेखाशिर्ष	वर्ष	खर्च (रु. लाख)
१	मच्छीमार बंदरांचा विकास (अभ्यास गट)	४४०५०६५१	२०२०-२१	१५०९.८६
२			२०२१-२२	१०००.००
३			२०२२-२३	३७.९४
४			२०२३-२४	९४.००
५			२०२४-२५	१५.००

योजना क्रमांक		२			
१	योजनेचे नाव	नाबार्ड (NABARD) योजनेतर्गत मच्छीमार बंदरांचा विकास (नाबार्ड टप्पा-२२/२३/२४)			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय योजना			
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)	नाबार्ड हिस्सा (रु. लाख)	एकूण
		४४०५३३०९	२०.००	०.००	२०.००
		४४०५३२९२	०.००	४००.००	४००.००
४		एकूण -	२०.००	४००.००	४२०.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :-

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २२ :-

मासळी उतरविणाऱ्या ७ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु.६३.१७ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११७/प्र.क्र.४५/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि.२३/०२/२०१७ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली आहे. या कामास दि.३१ जुलै २०१८ रोजी कार्यारंभ आदेश देण्यात आले असून ३ कामे पूर्ण, २ कामे प्रगतीपथावर व २ कामे रद्द करण्यात आली आहेत. सन २०२४-२५ अखेर अद्यावत रु. ३७.७१ कोटी खर्च करण्यात आला आहे.

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २३ :-

मासळी उत्तरविणान्या ५ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु.५१.०७ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११८/प्र.क्र.३७/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि.०६/०३/२०१८ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली आहे. सन २०२४-२५ अखेर अद्यावत रु. ११.८२ कोटी खर्च करण्यात आला आहे. सदर ५ कामांपैकी २ कामे पूर्ण झाली असून २ कामे प्रगतीपथावर व १ काम रद्द करण्यात आले आहे.

नाबार्ड अंतर्गत जेटीचे बांधकाम टप्पा क्र. २४ :-

मासळी उत्तरविणान्या नवाबाग, ता. वेंगुर्ला, जि. सिंधुदुर्ग व नांदगाव, ता. मुरुड, जि. रायगड या २ केंद्राच्या ठिकाणी जेटी व इतर मुलभूत सुविधा पुरविण्यासाठी रु. ७९.२२ कोटी इतक्या किंमतीस शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१११८/प्र.क्र.८६/पदुम-१४, मंत्रालय, मुंबई, दि. २७/१२/२०१८ अन्वये मान्यता प्राप्त झालेली असून या दोन्ही मासे उत्तरविणान्या केंद्राचे काम प्रगतीपथावर असून रु. ६९.४५ कोटी खर्च करण्यात आले आहे.

योजना क्रमांक		३			
१	योजनेचे नाव	ससून गोदी या मासे उत्तरविणान्या बंदराचे आधुनिकीकरण करणे.			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय/ केंद्रस्तरीय			
३	सन २०२५-२६ चा योजना अर्थसंकल्पीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु. लाख)
		४४०५३३६३	५००.००	४४०५३३७२	५००.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

महाराष्ट्र राज्यातील मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत ससून गोदी बंदराच्या आधुनिकीकरणाचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ यांचे मार्फत सुरु करण्यात आले आहे. ससून गोदी मासेमारी बंदर हे जुने मासे उत्तरविणारे बंदर असून या बंदराचे एकूण क्षेत्र ५.३९ हेक्टर आहे. सदर बंदराचे एकूण मत्स्योत्पादन सन २०१७-१८ ते २०२१-२२ या पाच वर्षांचे सरासरी ५८,०८६ मे.टन आहे. तसेच एकूण क्रियाशील मच्छिमारांची अंदाजे संख्या ६,००० असून एकूण मत्स्यव्यवसायाशी निगडित मच्छिमारांची अंदाजे संख्या १०,००० आहे. ससून गोदी मासे उत्तरविणान्या बंदराच्या आधुनिकीकरणाकरिता रक्कम रु.९२.५१ कोटीच्या प्रस्तावास केंद्र शासनाने मान्यता दिलेली असून यामध्ये केंद्र शासनाचा ५० टक्के हिस्सा व राज्य शासनाचा ५० टक्के हिस्सा आहे.

योजना क्रमांक		४			
१	योजनेचे नाव	करंजा, मिरकरवाडा व आनंदवाडी या लहान मासेमारी बंदरांचे बांधकाम करणे			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय / केंद्रस्तरीय			
३	सन २०२५-२६ चा योजना अर्थसंकल्पीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु. लाख)
		४४०५३४१६	५४७.०९ (मोठी बांधकामे)	४४०५३४०७	५८६.०९ (मोठी बांधकामे)

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :-

१) **करंजा, ता.उरण, जि. रायगड येथे मत्स्यबंदर बांधणे :-** या करीता केंद्र शासनाने व राज्य शासनाने (राज्य हिस्सा ५० टक्के व केंद्र हिस्सा ५० टक्के) रुपये १४९.८० कोटी इतक्या रक्कमेच्या कामाला दि. २८.०३.२०१८ च्या पत्रान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली असून महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत दि. ०८.०३.२०१९ रोजी या कामांना कार्यारंभ आदेश देण्यात आलेला आहे. सदरचे टप्पा क्र.१ चे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत पूर्ण झाले असून या कामावर रु. १३६.३२ कोटी इतका निधी खर्च करण्यात आलेला आहे. टप्पा क्र.२ चे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचेकडून करण्यात येत असून सुधारीत प्रशासकिय मान्यतेसाठी शासनास प्रस्ताव सादर करण्यात आला आहे.

२) **मिरकरवाडा, ता. जि. रत्नागिरी :-** येथे मासे उतरविणारे बंदर बांधण्याकरीता केंद्र शासनाने रु. ७१.८० कोटी व राज्य शासनाने रु.७४.६९ कोटी इतक्या रक्कमेस (केंद्र शासन ७५ टक्के व राज्य शासन २५ टक्के) प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली आहे. सदरचे टप्पा क्र.१ चे काम महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत काम पूर्ण झाले असून या कामावर एकूण रु.६३.७९ कोटी इतका खर्च करण्यात आलेला आहे.

३) **आनंदवाडी, ता.देवगड, जि.सिंधुदुर्ग:-** येथे मासे उतरविणारे बंदर बांधण्याकरीता केंद्र व राज्य शासनाने रु.८८.४४ कोटी इतक्या रक्कमेस (केंद्र शासन रु. २५.०० कोटी व राज्य शासन रु.६३.४४ कोटी) दि.२८.०३.२०१८ च्या पत्रान्वये प्रशासकीय मान्यता प्रदान केली असून महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, मुंबई यांचे मार्फत दि.०८.०३.२०१९ अन्वये या कामांना कार्यारंभ आदेश देण्यात आलेला आहे. सदरचे काम महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचे मार्फत सुरु असून या कामावर रु. ८७.१९ कोटी इतका खर्च करण्यात आलेला आहे.

योजना क्रमांक		५	
१	योजनेचे नाव	स्वेच्छा अनुदानातून गौण बांधकामे	
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद.	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०४९६	५००.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

सदर योजना सन १९८७-८८ पासून कार्यान्वित असून मत्स्यव्यवसाय विभागातील इमारतीच्या परिरक्षणाबाबतची अत्यावश्यक गौण बांधकामे या योजनेतर्गत हाती घेण्यात येतात.

मागील ०५ वर्षात या योजनेतर्गत खालील प्रमाणे खर्च झालेला आहे.

अ.क्र.	सन	लेखाशिर्ष	खर्च (रुपये लाख)
१	२०२०-२१	२४०५०४९६	५.१८
२	२०२१-२२		४७.२५
३	२०२२-२३		३५.००
४	२०२३-२४		२२.७०
५	२०२४-२५		१.९१

सन २०२५-२६ मध्ये गौण बांधकामासाठी या योजनेखाली रु. ५००.०० लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक		६	
१	योजनेचे नाव	रासविनि योजनेतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण करणे.	
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
			डीपीडीसी निधी
		४४०५०१३२	१.०३
		२४०५११७१	१.००
४	एकूण -		२.०३

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

राष्ट्रीय सहकारी विकास निगम योजने अंतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थामार्फत मासेमार यांत्रिक नौका बांधण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजूर करण्याची योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेनुसार राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने विहित केलेल्या आकृतीबंधाप्रमाणे राज्य शासनाकडून मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणारे १००% अर्थसहाय्याचे आकृतीबंध खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले आहे.

अ.क्र	बाब	अनुदान	खा.वि.भा. भां.	भागभांडव	कर्ज	एकुण
	मासेमारी यांत्रिक नौका					
१)	रासविनि कडून राज्य शासनाचे अर्थसहाय्य	१० %	२० %	५ %	५५ %	९० %
२)	राज्य शासनाकडून संस्थेस / गटांस मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यास					
	१) राज्य हिस्सा	---	१० %	---	---	१० %
	२) रासविनि हिस्सा	---	२० %	५ %	५५ %	८० %
	३) गटाचा हिस्सा	१० %	---	---	---	१० %
	एकुण -	१० %	३० %	५ %	५५ %	१०० %

सदर योजनेतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात जिल्हास्तरीय योजनेखाली डीपीडीसी कडून रु. २.०३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक			७		
१	योजनेचे नाव		रासविनि योजने अंतर्गत मासळीचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्री		
२	योजनेचे वर्गीकरण		राज्यस्तरीय		
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद		जिल्हास्तरीय	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रासविनि कर्ज) (रु. लाख)
४	सर्वसाधारण	लेखाशिर्ष	हिस्सा DPDC (रुपये लाख)		
			डीपीडीसी निधी		
		२४०५०३७१	०.००	४४०५०१७७	०.०१
		४४०५०१४१	०.००	४४०५०५६२	०.०१
		---	---	४४०५०५७१	०.०१
		---	---	६४०५००७२	०.०१
५	एकुण		०.००		०.०४

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

मासळी ही नाशिवंत असल्याने तिचे सुरक्षण, वाहतूक व विक्रीची योग्य व्यवस्था करण्यासाठी राष्ट्रीय सहकार विकास निगमच्या सहाय्याने बर्फ कारखाने व शीतगृह बांधणे, मालमोटारी खरेदी करणे, गोदामे बांधण्यासाठी मच्छीमार सहकारी संस्थांना कर्जे, भागभांडवल, अनुदान या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते.

मच्छीमार वर्ग सामाजिक व आर्थिकदृष्ट्या मागासलेला असल्यामुळे या वर्गाची आर्थिक व सामाजिक सुधारणा घडवून आणण्यासाठी प्रस्तुत योजना कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे.

मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणाऱ्या १००% अर्थसहाय्याचा आकृतीबंध खालील प्रमाणे निश्चित करण्यात आलेला आहे.

अ. क्र.	बाब	खा.वि. भा. भां.	भा. भां.	अनुदान	कर्ज	एकूण
१.	मालमोटारी खरेदी व गोदामे बांधणे					
	१) रासविनिकडून राज्य शासनास	---	---	---	७५ %	---
	२) राज्य शासनाकडून संस्थेस					
	राज्य हिस्सा	---	---	१५ %	---	१५ %
	रासविनि हिस्सा	---	१५ %	१० %	५० %	७५ %
	एकूण -	---	१५ %	२५ %	५० %	९० %
२.	बर्फ कारखाना व शीतगृह					
	१) रासविनिकडून राज्य शासनास	---	---	---	८० %	---
	१) राज्य शासनाकडून संस्थेस					
	राज्य हिस्सा	१० %	---	---	---	१० %
	रासविनि हिस्सा	२० %	५ %	---	५५ %	९० %
	एकूण -	३० %	५ %	---	५५ %	९० %

मागील ५ वर्षात योजनेतर्गत साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

वर्ष	खर्च (रु. लाख)	बर्फ कारखाने व शीतगृहे किंवा त्यांचा विस्तार	मालमोटारी डिझेल टँकर इत्यादी	मासळी बाजार गोडाऊन	शितपे टया
२०१९-२०	४९.७९	१ सुरमि प्रकल्प व डिझेल टँकर	०	०	०
२०२०-२१	०	०	०	०	०
२०२१-२२	०	०	०	०	०
२०२२-२३	०	०	०	०	०
२०२३-२४	३६८६.६०	१ मासळी प्रक्रिया प्रकल्प	०	०	०
२०२४-२५	०	०	०	०	०

सन २०२५-२६ मध्ये सदर योजनेसाठी रु. ०.०४ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध असुन जिल्हास्तरीय योजनेसाठी डीपीडीसी मार्फत अर्थसंकल्पीय तरतुद अप्राप्त आहे.

योजना क्रमांक	८	
योजनेचे नाव	प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजनेतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजनेद्वारे कार्यरत मच्छिमारांसाठी अपघात गट विमा योजना	
योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय (सर्वसाधारण)	
सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
	२४०५७८६६	१५०.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

प्रधानमंत्री मत्स्य संपदा योजनेतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजनेद्वारे कार्यरत मच्छिमारांसाठी अपघात गट विमा योजना

अपघात गट विमा योजनेकरिता शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१०२०/प्र. क्र.१००/पदुम-१४, दि.१७ नोव्हेंबर २०२० मधील निकषानुसार या राज्यातील एकूण मच्छिमार विमा घटकांतर्गत मच्छिमारांसमवेत मत्स्यव्यवसायातील कामगार, मत्स्यसंवर्धक तसेच मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसायाशी निगडीत बाबींमध्ये प्रत्यक्ष संबंध असलेले व्यक्तिसुद्धा समाविष्ट होऊ शकतील. राज्यातील १८ ते ७० वयोगटातील महिला व पुरुष यांचा समावेश करण्यात येतो.

सदर योजनेअंतर्गत मच्छिमारांना मासेमारी करीत असताना अपघाती मृत्यु/पूर्णतः कायमचे अपंगत्व आल्यास रु.५,००,०००/-चे विमा संरक्षण व अंशतः अपंगत्व आल्यास रु.२,५०,०००/-चे विमा संरक्षण देण्यात येते. या व्यतिरीक्त मच्छिमारांना रु.२५,०००/- पर्यंत वैद्यकीय उपचारार्थ खर्च भागविण्यासाठी स्पेशल काँटिंजन्सी पॉलिसी हि योजना कार्यान्वित करण्यांत येते. तसेच स्पेशल काँटिंजन्सी पॉलिसी अंतर्गत रु.२५,०००/-पर्यंत वैद्यकीय खर्च अनुज्ञेय असेल.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत प्रधानमंत्री सुरक्षा बीमा योजना - (अपघात गट विमा योजना) एकूण १९४८५९ लाभार्थी मच्छिमारांना सन २०२५-२०२६ मध्ये विमा कवच (छत्र) देण्यात आले असून त्यापोटी रु.६२,३२,३७०/-राज्य हिस्सा ४०% राष्ट्रीय मत्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांना अदा करण्यात आला आहे.

अपघात गट विमा योजनेतर्गत सन २०२४-२०२५ मध्ये एकूण १५ प्रस्ताव राष्ट्रीय मत्स्यकी विकास बोर्ड, हैद्राबाद यांच्याकडे सादर करण्यात आले होते. त्यापैकी ८ मृत मच्छिमारांच्या वारसांना प्रत्येकी रु.५.०० लाख प्रमाणे एकूण रु.४०.०० लाख अनुदान वितरीत करण्यात आले.

योजना क्रमांक		९			
१	योजनेचे नाव	मासेमारी बंदी कालावधी दरम्यान मच्छिमारांना उदरनिर्वाहाकरिता अर्थसहाय्य. (क्रियाशील मच्छिमारांकरिता राष्ट्रीय कल्याणकारी बचतीसह मदतीची योजना)			
२	योजनेचे वर्गीकरण	राज्यस्तरीय / केंद्रस्तरीय			
३	सन २०२५-२६ चा योजना अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा ५०% (रु. लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा ५०% (रु. लाख)
		२४०५७८१	३०.००		३०.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

योजनेच्या लाभार्थी निवडीची पात्रता व निकष खालीलप्रमाणे आहेत:-

- लाभार्थी पूर्णवेळ क्रियाशील मासेमारी करणारा असावा.
- लाभार्थी हा कार्यशील स्थानिक मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था/संघटना/ इतर कोणत्याही नोंदणीकृत संस्था/संघटना सदस्य असावा.
- लाभार्थी हा दारिद्र्य रेषेखालील (बीपीएल)असावा व त्याचे वय १८ ते ६० वर्षे वयोगटातील असावे.
- लाभार्थी मच्छिमाराने मासेमारीच्या हंगामात वर्षाकाठी त्यांच्या योगदानाच्या अनुषंगाने ९ महिन्यांच्या कालावधीत रु.१५००/- ची बचत करावी. लाभार्थ्याकडून एक किंवा दोन महिन्यात हिस्सा जमा करून घेण्याचे टाळावे.

सदर योजनेतर्गत मच्छिमार सहकारी संस्थेच्या मच्छिमाराने नऊ महिन्यांच्या मासेमारी कालावधीत किमान तीन हप्त्यात एकूण रु.१५००/-प्रति वर्ष लाभार्थी समभाग जमा करणे आवश्यक आहे. या योजनेत राज्याचे ५०% व केंद्र शासनाचे ५०% म्हणजे प्रत्येकी रु.१५००/- प्रति लाभार्थी प्रति वर्ष अर्थसहाय्य देय राहिल. लाभार्थ्यास DBT द्वारे रक्कम अनुज्ञेय राहिल. उपरोक्त मंजूर रु.४५००/-अर्थसहाय्य रक्कमेपैकी निवडलेल्या लाभार्थ्यास राज्य शासनाद्वारे दरमहा रु.१५००/- याप्रमाणे अर्थसहाय्य वाटप करण्यात येईल.

सन २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात ६६५ लाभार्थी मच्छिमारांची (सिंधुदुर्ग-मालवण - ३४९, रायगड-अलिबाग - २९१ व रत्नागिरी-३३ = ६६५) नोंदणी झाल्यानुसार राज्य हिस्सा रु.९,९७,५०० व केंद्र हिस्सा रु.९,९७,५०० अशी एकूण रु.१९,९५,००० इतकी रक्कम SNA खात्यातून अदा करण्यात आली आहे.

प्रकरण – २
जिल्हास्तरीय योजना (सर्वसाधारण)

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3
जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम 2025-26 / District Annual Scheme 2025-26
विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund
विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries
क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities
उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries
₹. लाखों/ ₹. in Lakh

अ.क्र. - जिल्हा	मच्छिमार सहकारी संस्थांना वीज दरत सवलत Concession to Fisheries Co-operative Societies for Electricity Charges					मच्छिमारी साधने (मासेमारी साधनांवर उपसहाय्य) fishry requisities					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	0.01	.	.	.	0.01	0.73	.	.	.	0.73	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	10.00	.	.	.	10.00	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	5.00	.	.	.	5.00	5.00	.	.	.	5.00	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	25.00	.	.	.	25.00	4- Raigad
5- स्वागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	0.01	.	.	.	0.01	200.00	.	.	.	200.00	6- Sindhudurg
7- पालघर	30.00	.	.	.	30.00	60.00	.	.	.	60.00	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	444.00	.	.	.	444.00	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	30.00	.	.	.	30.00	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	130.00	.	.	.	130.00	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	80.00	.	.	.	80.00	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	12- Ahilyanagar
13- पुणे	0.00	.	.	.	0.00	0.00	.	.	.	0.00	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	60.00	.	.	.	60.00	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	40.00	.	.	.	40.00	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	27.00	.	.	.	27.00	17- Kolhapur
18- छत्रपती सेमजीनगर	.	.	.	.	.	1.50	.	.	.	1.50	18- Chhatrapati Sambhalinagar
19- जालना	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	2.50	.	.	.	2.50	22- Hingoli
23- नंदेड	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24- Dharaashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	6.00	.	.	.	6.00	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	25.00	.	.	.	25.00	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	37.00	.	.	.	37.00	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	150.00	.	.	.	150.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	40.00	.	.	.	40.00	36- Gadchiroli
एकूण	45.02	.	.	.	45.02	1375.75	.	.	.	1375.75	Total

अ.क्र. - जिल्हा	अवरूध पाण्यातील मत्स्य संवर्धन Fish farming in impounded water					माछिमार नकाचे यांत्रिकीकरण Installation of Engine on unmechanized Trawlers					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	0.01	0.01	0.01	0.03	.	0.01	.	.	0.01	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	0.01	.	.	0.01	.	0.01	.	.	0.01	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	5.00	.	5.00	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	2.00	.	2.00	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	0.01	.	0.01	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	0.01	.	1.50	1.51	.	.	.	.	.	12- Ahilyanagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	0.50	.	.	0.50	.	.	.	.	.	14- Satara
15- सांगली	.	0.01	.	.	0.01	.	.	.	.	.	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	0.00	.	.	0.00	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhajiinagar
19- जालना	.	0.01	.	.	0.01	.	0.01	.	.	0.01	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	4.00	.	.	4.00	.	.	.	.	.	24- Dharashiv
25- लातूर	.	0.50	.	.	0.50	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	0.01	0.01	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	0.01	.	.	0.01	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	0.10	0.10	0.20	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	.	5.06	7.12	1.62	13.80	.	0.03	.	.	0.03	Total

अ.क्र. - जिल्हा	मच्छीमार सहकारी संस्थांना सहाय्य Assistance to Fisherman Co-Operative Societies					मत्स्य व्यवसायपुरोगां आवश्यक सामग्रीच्या खरेदीसाठी सहाय्य Assistance to purchase of fishing equipments					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर											1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	125.00				125.00						2- Mumbai Suburban
3- ठाणे		0.02			0.02		0.20	5.00	3.00	8.20	3- Thane
4- रायगड								0.00	5.00	5.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	10.00				10.00						5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग											6- Sindhudurg
7- पालघर		0.02			0.02		0.10	4.10	1.00	5.20	7- Palghar
8- नाशिक								5.00	8.00	13.00	8- Nashik
9- धुळे								15.00	15.00	30.00	9- Dhule
10- नंदुरबार								70.00		70.00	10- Nandurbar
11- जळगाव									1.10	1.10	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	5.00				5.00		1.00		1.00	2.00	12- Ahilyanagar
13- पुणे	9.00				9.00		4.00	15.00	10.00	29.00	13- Pune
14- सातारा	10.50				10.50		0.00		5.00	5.00	14- Satara
15- सांगली	3.21				3.21		1.00		1.00	2.00	15- Sangli
16- सोलापूर	0.50				0.50						16- Solapur
17- कोल्हापूर	1.90	0.00			1.90		2.00		0.01	2.01	17- Kolhapur
18- छत्रपती समर्थानगर	3.00				3.00				0.51	0.51	18- Chhatrapati Sambhalinganagar
19- जालना	20.00	0.01			20.01		0.01		0.02	0.03	19- Jalna
20- बीड	45.00				45.00				9.00	9.00	20- Beed
21- परभणी	2.00				2.00						21- Parbhani
22- हिंगोली	0.01				0.01						22- Hingoli
23- नांदेड	10.00				10.00		1.00	0.50		1.50	23- Nanded
24- धाराशिव	6.10				6.10		8.00			8.00	24- Dharashiv
25- लातूर	0.10	0.10			0.20		8.00		0.02	8.02	25- Latur
26- बुलढाणा	15.00				15.00				0.01	0.01	26- Buldhana
27- अकोला	2.00				2.00		0.01		2.00	2.01	27- Akola
28- वाशिम	1.00				1.00		2.50		4.00	6.50	28- Washim
29- अमरावती	17.00				17.00		0.01	0.50		0.51	29- Amravati
30- यवतमाळ	30.00				30.00			6.00	6.00	12.00	30- Yavatmal
31- नागपूर	90.01				90.01		0.50	1.00		1.50	31- Nagpur
32- वर्धा	12.01				12.01						32- Wardha
33- भंडारा											33- Bhandara
34- गोंदिया	30.00				30.00		1.00	2.50	2.50	6.00	34- Gondia
35- चंद्रपूर	0.01				0.01			5.00		5.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली								0.50		0.50	36- Gadchiroli
एकूण	448.35	0.15			448.50		29.33	130.10	74.17	233.60	Total

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम 2025-26 / District Annual Scheme 2025-26

विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषि व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

₹. लाखात/ ₹. in Lakh

अ.क्र. - जिल्हा	मत्स्यबीज उत्पादन क्षेत्राची स्थापना करणे Establishment of fish seed production farms					मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम, सुधारणा व अधुनिकीकरण Construction, Improvement, Modernisation of Fish Seeds Farms					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	35.00	.	35.00	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- ठुळे	.	.	.	.	.	0.02	.	.	.	0.02	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	12- Ahilyanagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	211.00	.	.	.	211.00	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	19.53	.	.	.	19.53	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	65.00	.	.	.	65.00	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	0.02	.	.	.	0.02	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	21.00	.	.	.	21.00	18- Chhatrapati Sambhainagar
19- जालना	.	.	.	.	.	25.00	.	.	.	25.00	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	1.00	.	.	.	1.00	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	30.00	.	.	.	30.00	21- Parbhani
22- हिंगाळी	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	30.00	.	.	.	30.00	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	9.00	.	.	.	9.00	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	0.03	.	.	.	0.03	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	9.00	.	.	.	9.00	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	10.00	.	.	.	10.00	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	4.00	.	4.00	7.00	.	.	.	7.00	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	63.00	.	.	.	63.00	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	0.10	.	0.10	52.50	.	.	.	52.50	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	0.00	.	0.00	100.00	.	.	.	100.00	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	0.10	.	.	.	0.10	36- Gadchiroli
एकूण	.	.	39.10	.	39.10	668.24	.	.	.	668.24	Total

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम 2025-26 / District Annual Scheme 2025-26

विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

₹. लाखात/ ₹. in Lakh

अ.क्र. - जिल्हा	मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांचा विकास Development of fisheries co-operatives					मत्स्यसंवर्धन विकास अभिकरण Establishment of fish Farm Development Agency					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	.	.	0.02	0.02	0.04	0.01	.	0.01	.	0.02	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	4- Raigad
5- रत्नागिरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahilyanagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	0.00	.	.	.	0.00	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhajnagar
19- जालना	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धारवाड	.	.	.	.	.	0.01	.	.	.	0.01	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	5.00	.	.	.	5.00	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	.	.	0.02	0.02	0.04	5.03	.	0.01	.	5.04	Total

विवरणपत्र-३ / STATEMENT - 3

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम 2025-26 / District Annual Scheme 2025-26
विभाग, जिल्हा व योजनानिहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund
विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries
क्षेत्र/ Sector : कृषी व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities
उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

अ.क्र. - जिल्हा	भासंमारी बंदराच्या विकाससाठी सर्वेक्षण, सुधारणा (मच्छमारी बंदरांचा विकास करणे)				यांत्रिकी नौकेवर अत्याधुनिक यंत्रसामुग्री बसविणे				Sr.No - District
	सर्वसाधारण	अनुसूचित जाती	आदिवासी घटक	कार्यक्रम	एकूण Total	सर्वसाधारण	अनुसूचित जाती	आदिवासी घटक	
	General	SCCS	TCS	OTCS		General	SCCS	TCS	
1- मुंबई शहर	8.20	.	.	.	8.20	.	.	.	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	500.00	.	.	.	500.00	.	.	.	3- Thane
4- रायगड	.	.	.	.	.	1.00	.	.	4- Raigad
5- रत्नागिरी	850.00	.	.	.	850.00	.	.	.	5- Ratnagiri
6- सिंधुदुर्ग	.	.	.	.	.	.	.	.	6- Sindhudurg
7- पालघर	500.00	.	.	.	500.00	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	.	.	.	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	.	.	.	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahilyanagar
13- पुणे	.	.	.	.	.	.	.	.	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	.	.	.	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	.	.	.	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती संभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhainagar
19- जालना	.	.	.	.	.	.	.	.	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	.	.	.	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	.	.	.	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	1858.20	.	.	.	1858.20	1.00	.	.	1.00 Total

जिल्हा वार्षिक कार्यक्रम 2025-26 / District Annual Scheme 2025-26

विभाग, जिल्हा व योजना निहाय निधी विवरणपत्र / Statement of Department, District and Schemewise details Fund

विभाग/ Department : पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय / Animal Husbandry, Dairy Development and Fisheries

क्षेत्र/ Sector : कृषि व संलग्न सेवा / Agriculture and Allied Activities

उपक्षेत्र/ Sub Sector : मत्स्यव्यवसाय / Fisheries

₹. लाखात/₹. in Lakh

अ.क्र. - जिल्हा	यांत्रिकी नौकेवर, खोल समुद्रात मासेमारी करणाऱ्या नौकासाठी अनुदान Grant in aid for Mechanised Vessels, Contribution for Deep Sea Fishing Crafts					लहान मासेमारी बंदरे Small fishing ports					Sr.No - District
	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	सर्वसाधारण General	अनुसूचित जाती घटक कार्यक्रम SCCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम TCS	आदिवासी घटक कार्यक्रम बाह्य OTCS	एकूण Total	
1- मुंबई शहर	.	.	.	.	.	2650.00	.	.	.	2650.00	1- Mumbai City
2- मुंबई उपनगर	.	.	.	.	.	3000.00	.	.	.	3000.00	2- Mumbai Suburban
3- ठाणे	0.02	.	.	.	0.02	.	.	.	.	.	3- Thane
4- रायगड	1.00	.	.	.	1.00	750.00	.	.	.	750.00	4- Raigad
5- स्वागरी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	5- Rathagiri
6- सिंधुदुर्ग	0.01	.	.	.	0.01	600.00	.	.	.	600.00	6- Sindhudurg
7- पालघर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	7- Palghar
8- नाशिक	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	8- Nashik
9- धुळे	.	.	.	.	.	10.00	.	.	.	10.00	9- Dhule
10- नंदुरबार	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	10- Nandurbar
11- जळगाव	.	.	.	.	.	20.00	.	.	.	20.00	11- Jalgaon
12- अहिल्यानगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	12- Ahilyanagar
13- पुणे	0.00	.	.	.	0.00	0.00	.	.	.	0.00	13- Pune
14- सातारा	.	.	.	.	.	50.00	.	.	.	50.00	14- Satara
15- सांगली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	15- Sangli
16- सोलापूर	.	.	.	.	.	70.00	.	.	.	70.00	16- Solapur
17- कोल्हापूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	17- Kolhapur
18- छत्रपती सिंभाजीनगर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	18- Chhatrapati Sambhalinagar
19- जालना	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	19- Jalna
20- बीड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	20- Beed
21- परभणी	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	21- Parbhani
22- हिंगोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	22- Hingoli
23- नांदेड	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	23- Nanded
24- धाराशिव	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	24- Dharashiv
25- लातूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	25- Latur
26- बुलढाणा	.	.	.	.	.	26.00	.	.	.	26.00	26- Buldhana
27- अकोला	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	27- Akola
28- वाशिम	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	28- Washim
29- अमरावती	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	29- Amravati
30- यवतमाळ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	30- Yavatmal
31- नागपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	31- Nagpur
32- वर्धा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	32- Wardha
33- भंडारा	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	33- Bhandara
34- गोंदिया	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	34- Gondia
35- चंद्रपूर	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	35- Chandrapur
36- गडचिरोली	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	36- Gadchiroli
एकूण	1.03	.	.	.	1.03	7176.00	.	.	.	7176.00	Total

योजना क्रमांक		१	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०३४२	४८८.३५

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या कामकाजात सुधारणा घडवून आणण्यासाठी त्यांच्या आर्थिक स्थितीत प्रगती होणे आवश्यक असल्याने या योजनेतून मच्छीमार सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भाग भांडवली अंशदान पहिली पाच वर्षे देण्यात येते.

या योजनेतर्गत खालील प्रमाणे अर्थसहाय्य अनुज्ञेय आहे.

- १) समूह पुरस्कृत प्राथमिक मच्छीमार संस्थांना रु. ५०००/- उतरत्या क्रमाने.
- २) समूह पुरस्कृत नसलेल्या प्राथमिक सहकारी संस्थांना रु. १८०/- पाच वर्षासाठी उतरत्या क्रमाने.
- ३) भूजलाशयीन क्षेत्रातील प्राथमिक मच्छीमार सहकारी संस्थांना एकूण रु.२०००/- अनुदान पाच वर्षासाठी उतरत्या क्रमाने.
- ४) सहकारी संस्थांना स्वतः च्या भाग भांडवलाच्या तिप्पट इतके परंतु जास्तीत- जास्त रु. १०,०००/- इतके भाग भांडवल.

या योजनेवर मागील ५ वर्षात झालेला खर्च खालीलप्रमाणे आहे: -

(रु. लाख)

अ.क्र.	सन	लेखाशिर्ष	खर्च एकूण
१	२०२०-२१	२४०५०३४२	०.५४
२	२०२१-२२		२१.६७
३	२०२२-२३		४.२९
४	२०२३-२४		२१.१२७१
५	२०२४-२५		२.२४

सन २०२५-२६ मध्ये सर्वसाधारण योजनेतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य देण्यासाठी रु. ४८८.३५ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक		२	
१	योजनेचे नाव	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख))
		२४०५०१५५	६६८.२४

मत्स्यबीज निर्मितीचे धोरण:-

- १) महाराष्ट्र राज्यात सद्यःस्थितीत ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे व ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे आहेत. त्यापैकी ०३ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे (MFDC) वर्ग करण्यात आलेले आहेत. उपरोक्त केंद्रांपैकी ०१ कोळंबीबीज उत्पादन केंद्र व १७ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र ई-निविदा पद्धतीने भाडेपट्टीने देण्यात आली आहेत.
- २) एकूण मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र ३२, व कोळंबी बीज संवर्धन ०१ असे एकूण ३३ संवर्धन केंद्र विभागाच्या ताब्यात आहेत. ३२ संवर्धन केंद्रांपैकी १० मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र ई-निविदा पद्धतीने भाडेपट्टीने देण्यात आली आहेत.
- ३) दि.१६/१२/२०२२ व दि.०१/०८/२०२३ च्या सुधारीत धोरणान्वये राज्यातील सर्व शासकीय मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्र ई-निविदा पद्धतीने २५ वर्षे कालावधीसाठी भाडेपट्टीने देण्यास मान्यता प्रदान करण्यात आली आहे. सदर शासन निर्णयान्वये आजमितीपर्यंत एकूण ५४ केंद्र भाडेपट्टीने देण्याकरीता ई-निविदा प्रसिद्ध करण्यात आली होती. त्यापैकी सद्यस्थितीत २८ केंद्र भाडेपट्टीने देण्यात आलेली आहेत.

राज्याची एकूण मत्स्यबोटुकली आवश्यकता - ९२.१० कोटी इतकी आहे.

एकूण मत्स्यबीज/कोळंबी बीज उत्पादन केंद्रे -३४			केंद्रांची स्थापित मत्स्यजिरे उत्पादन क्षमता (लाख)	केंद्रांची स्थापित मत्स्यबोटुकली उत्पादन क्षमता (लाख)	केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्यजिरे (लाख)	केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्य बोटुकली (लाख)	सन २०२४-२५ मत्स्यजिरे उत्पादन (लाख)	सन २०२४-२५ मत्स्यबोटुकली उत्पादन (लाख)
शासकीय	शासकीय ठेक्याने	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे						
१३	१८	३	१६३५०	१८४५	१८९५०	२५३०	१४६०८.१	३२०१.२१५

एकूण मत्स्यबीज/कोळंबी बीज संवर्धन केंद्रे (३३)			केंद्रांची स्थापित मत्स्यजिरे संवर्धन क्षमता (लाख)	केंद्रांची स्थापित (म.बोटुकली) उत्पादन क्षमता (लाख)	उत्पादन केंद्रांना देण्यात आलेले उद्दीष्ट मत्स्यबोटुकली (लाख)	सन २०२३-२४ मत्स्यबोटुकली उत्पादन (लाख)
शासकीय	शासकीय ठेक्याने	महाराष्ट्र मत्स्योद्योग विकास महामंडळाकडे				
२३	१०	०	१३१०	२५१.३	६७३	७८.१६६

१. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतून (PMMSY) खाजगी मत्स्यबीज निर्मितीला चालना देणे:-

राज्यातील एकूण मत्स्यबीजाची मागणी लक्षात घेता खाजगी क्षेत्रातून देखील मत्स्यबीज उत्पादन होणे आवश्यक आहे. केंद्र पुरस्कृत प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा प्रसार करून नवीन बेरोजगार युवकांना मत्स्यबीज केंद्र स्थापनेकरीता प्रोत्साहन देणे.

२. शासकीय व खाजगी मत्स्यबीज संवर्धन क्षेत्र वाढविण्यावर भर देणे :-

मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रांमधून तयार होणारे मत्स्यजिरे संवर्धन करून मत्स्यबोटुकली तयार करण्याकरीता त्या उत्पादन केंद्रावर पुरेसे जलक्षेत्र उपलब्ध नसते. त्यामुळे उत्पादीत मत्स्यजिन्याचे शासनाच्या इतर संवर्धन केंद्रांवर संचयन केले जाते. पाटबंधारे तलावांच्या जवळ असणाऱ्या जागा या बहुतांश पाटबंधारे विभागाच्या मालकीच्या असतात. या जागा पाटबंधारे विभागाकडून दीर्घकालीन (९९ वर्ष) भाडेपट्टीने घेऊन खाजगी उद्योजकांमार्फत PPP तत्त्वावर संवर्धन केंद्रे विकसित करता येतील, यादृष्टीने शासनास पाटबंधारे विभागाच्या जमिनी दीर्घकालीन भाडेपट्टीने मिळणेबाबतचा प्रस्ताव सादर केलेला आहे.

या योजनेवर मागील ५ वर्षात झालेले साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	मत्स्यबीज केंद्राचे बांधकाम (हेक्टर)	मत्स्यबीज उत्पादन मत्स्यजिरे (कोटी)	खर्च (रु.लाख)
१	२०२०-२१	२४०५०१५५	---	३०.६२	१९१.५३
२	२०२१-२२		---	१२३.८८	१०८.८४
३	२०२२-२३		७	१३४.०५	३२.५
४	२०२३-२४		१७.७५	४२५६.२५	२४७.५१४
५	२०२४-२५		०.३	४४०९.२४	३०४.८९

सन २०२५-२६ मध्ये मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापन जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण) या योजनेतर्गत रु. ६६८.२४ लाख अर्थसंकल्पीय तरतुद आहे.

सदर योजनेतर्गत राज्यातील मत्स्यबीज केंद्रांचे बांधकाम, सुधारणा व आधुनिकीकरण इत्यादी कामे प्रस्तावित आहेत.

सन २०२५-२६ योजना अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय विगतवारी								
मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना								
अ. क्र.	जिल्हा	बिगर जनजाती		जनजाती		एकूण (रु.लाख)		
		महसूली	भांडवली	महसूली (२४०५०५२२)	भांडवली	महसूली	भांडवली	एकूण
१	मुंबई शहर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२	मुंबई उपनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३	ठाणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
४	पालघर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
५	रायगड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
६	रत्नागिरी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
७	सिंधुदूर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण मुंबई विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
८	पुणे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
९	सातारा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१०	सांगली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
११	सोलापूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१२	कोल्हापूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण पुणे विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१३	नाशिक	०.००	०.००	३५.००	०.००	०.००	०.००	३५.००
१४	धुळे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१५	नंदुरबार	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१६	जळगाव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१७	अहमदनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण नाशिक प्रदेश		०.००	०.००	३५.००	०.००	०.००	०.००	३५.००
१८	छ.संभाजीनगर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१९	जालना	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२०	बीड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२१	परभणी	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण औरंगाबाद विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२२	हिंगोली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२३	नांदेड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२४	धाराशिव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२५	लातूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण लातूर विभाग		०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२६	अमरावती	०.००	०.००	४.००	०.००	०.००	०.००	४.००
२७	अकोला	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२८	बुलढाणा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२९	वाशिम	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३०	यवतमाळ	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण अमरावती विभाग		०.००	०.००	४.००	०.००	०.००	०.००	४.००
३१	नागपूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३२	वर्धा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३३	भंडारा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३४	गोंदिया	०.००	०.००	०.१०	०.००	०.००	०.००	०.१०
३५	चंद्रपूर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३६	गडचिरोली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण नागपूर विभाग		०.००	०.००	०.१०	०.००	०.००	०.००	०.१०
राज्य एकूण		०.००	०.००	३९.१०	०.००	०.००	०.००	३९.१०

योजना क्रमांक		३
१	योजनेचे नाव	मासेमारी बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण, सुधारणा करणे.
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय योजना (सर्वसाधारण)
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष राज्य हिस्सा (रु. लाख) ४४०५३३२७ १८५८.२०

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

मासे उतरविणाऱ्या बंदराच्या विकासासाठी सर्वेक्षण, सुधारणा इत्यादी बाबींसाठी आर्थिक वर्ष सन २०२५-२६ मध्ये मुंबई शहर जिल्हयासाठी रु. ८.२० पालघर जिल्हयासाठी रु. ५००.०० लक्ष, ठाणे जिल्हयासाठी रु. ५००.०० रत्नागिरी जिल्हयासाठी रु. ८५०.०० लक्ष इतका निधी अर्थसंकल्पीत आहे. असे एकूण रु. १८५८.२० लक्ष इतका निधी अर्थसंकल्पीत आहे

योजना क्रमांक		४
१	योजनेचे नाव	रासविनि योजनेतर्गत मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण करणे
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष राज्य हिस्सा (रु. लाख) डीपीडीसी निधी ४४०५०१३२ १.०३ २४०५११७१ १.००
४	एकूण	२.०३

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

राष्ट्रीय सहकारी विकास निगम या योजने अंतर्गत मच्छीमार सहकारी संस्थामार्फत मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यासाठी अर्थसहाय्य मंजूर करण्याची योजना सन १९७७-७८ पासून कार्यान्वित करण्यात आलेली आहे. या योजनेनुसार राष्ट्रीय सहकार विकास निगमने विहित केलेल्या आकृतीबंधाप्रमाणे राज्य शासनाकडून मच्छीमार सहकारी संस्थांना देण्यात येणाऱ्या १००% अर्थसहाय्याचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आला आहे.

अ. क्र.	बाब	अनुदान	खा.वि.भा.भां.	भागभांडवल	कर्ज	एकूण
	मासेमारी यांत्रिक नौका					
१	रासविनिकडू राज्य शासनास	१० %	२० %	५ %	५५ %	९० %
२	राज्य शासनाकडून संस्थेस / गटांस मासेमारी यांत्रिक नौका बांधण्यास					
	१) राज्य हिस्सा	---	१० %	---	---	१० %
	२) रासविनि हिस्सा	---	२० %	५ %	५५ %	८० %
	३) गटाचा हिस्सा १० %	१० %	---	---	---	१० %
	एकूण	१० %	३० %	५ %	५५ %	१०० %

सदर योजनेतर्गत सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात जिल्हास्तरीय योजनेखाली डीपीडीसी कडून रु. २.०३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक		५
१	योजनेचे नाव	धडक कार्यक्रमा अंतर्गत लहान मच्छिमार बंदरांचा विकास
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष राज्य हिस्सा (रु. लाख) ४४०५०४७१ ७१७६.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन :-

राज्याच्या किनारपट्टीवरील सागरी जिल्ह्यांमध्ये मच्छिमारी नौकांतून मासळी उतरविण्याच्या जागी सुविधा पुरविणे, मासळी सुकविण्याचे ओटे बांधणे, उघडे निवारे बांधणे, खडक फोडून जोड रस्ते बांधणे, मार्गदर्शक दीप लावणे इत्यादी रु. ५.०० कोटीपर्यंत खर्चाची कामे या योजने अंतर्गत करण्यात येतात.

मागील ५ वर्षात झालेले साध्य खालीलप्रमाणे

अ.क्र.	सन	लेखाशिर्ष	एकूण खर्च (रु. लाख)
१	२०२०-२१	४४०५०४७१	२२०४.३७
२	२०२१-२२		२३२६.६४
३	२०२२-२३		२२२२.४१
४	२०२३-२४		३३८२.९७
५	२०२३-२४		१५४३९.७३

सन २०२५-२६ या योजने अंतर्गत एकूण रु. ७१७६.०० लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक		६	
१	योजनेचे नाव	अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०९३७	०.००

योजनेचे वर्णन :-

पहिल्या पंचवार्षिक योजनेपासून ही योजना राबविण्यात येत आहे. मत्स्यसंवर्धनास योग्य असलेल्या जलक्षेत्रात मत्स्यबीज संचयन करण्यात येऊन मत्स्यशेतीद्वारे गोड्या पाण्यातील मत्स्योत्पादन वाढविणे हा या योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे. दरवर्षी मत्स्यव्यवसाय विभागाकडून जलद वाढणाऱ्या मत्स्य जातीचे स्थानिकरित्या निर्माण केलेले मत्स्यबीज संवर्धकांना पुरवून तलाव, जलाशयामध्ये मत्स्यशेती करण्यास प्रोत्साहन देण्यात येते. राज्यामधील नवीन तयार झालेल्या तलावामध्ये जलद गतीने वाढणाऱ्या मत्स्यबीजाची शासनामार्फत साठवणूक करण्यात येते.

विभागीय संचयन करण्यासाठी शासनाने निर्णय क्र. मत्स्यवि-२४१०/५२७/ प्र. क्र.१०४/१०/ पदुम.१३, दि.१८/०९/२०१५ नुसार मत्स्यबीज संचयनाचे निकष निर्धारित केलेले आहेत. त्या निर्णयानुसार या विभागीय संचयनाचे अधिकार संबंधित प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांना देण्यात आले आहे. या योजनेच्या निकषानुसार तांत्रिक व आर्थिक मान्यतेचे अधिकार प्रादेशिक उपआयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांना देण्यात आल्याने संचयनाच्या कार्यक्रमास जलदगतीने राबविण्यास मदत झालेली आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षांतील साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	प्रत्यक्ष खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीजाचे संचयन (लक्ष)	वार्षिक मत्स्योत्पादन (मे. टन)
१	२०२०-२१	२४०५०९३७	२७.२६	२६९३.००	९७३१२.००
२	२०२१-२२		३८.६३	१०६५.५८	५३२७९
३	२०२२-२३		२४.२०७८	३४६.८९२५	३४९४३.२
४	२०२३-२४		२३.९२७४	४१७.८६	३३३९८.९७
५	२०२३-२४		२९.४७४२५	३८.८३७५	११८०४.१

योजना क्रमांक		७	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार सहकारी संस्थाना वीज दरात सवलत	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६ करिता अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्यहिस्सा (रु. लाख)
		२४०५१०७१	४५.०२

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

मासळी सुस्थितीत राहण्यासाठी मासळी बर्फात/शीतगृहात ठेवणे अत्यावश्यक आहे. कारखाने/शीतगृहे सागरी क्षेत्रात सहकारी संस्थामार्फत चालविण्यात येतात. कारखाने चालविण्यासाठी जादा खर्च येत असल्यामुळे सहकारी संस्थांना प्रति वीज एककावर ४० पैसे सूट देण्यात येते.

सन १९९६-९७ पर्यंत ही योजनेत योजना होती. शासन पत्र कृषि व पदुम विभाग क्र. मत्स्यवि-१०९५/१४५०/(१५६)/पदुम-१४, दिनांक २१/११/१९९६ च्या पत्रान्वये निर्देशित केल्याप्रमाणे या योजनेचा सन १९९७-२००२ या नवव्या पंचवार्षिक योजनेमध्ये योजनांतर्गत योजनेत समावेश करण्यात आला आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	देण्यात आलेले अनुदान (रु. लाख)	लाभार्थी संस्था (संख्या)
१.	२०२०-२१ (सन२०१९-२० च्या वीज वापराबाबत)	३३.४४	१५
२.	२०२१-२२ (सन२०२०-२१ च्या वीज वापराबाबत)	३०.६६६५१	१३
३.	२०२२-२३ (सन२०२१-२२ च्या वीज वापराबाबत)	३१.१७	१२
४.	२०२३-२४ (सन२०२२-२३ च्या वीज वापराबाबत)	३१.९२	१३
५.	२०२४-२५ (सन२०२३-२४ च्या वीज वापराबाबत)	३८.९३	११

योजना क्रमांक		८	
१	योजनेचे नाव	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	
२	योजनेचे वर्गीकरण	जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०४४२	१३७५.७५

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

या योजनेअंतर्गत मच्छीमारी सहकारी संस्थांच्या सभासदांना मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य देण्याची तरतूद असून अनुज्ञेय अर्थसहाय्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ) सागरी मत्स्यव्यवसाय :-

1) तयार मासेमारी जाळी खरेदीवर अनुदान :-

सागरी क्षेत्रातील मासेमारी नौकांवर वापरण्यात येणाऱ्या नायलॉन व मोनोफिलामेंट तयार जाळी खरेदीवर खालीलप्रमाणे अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

अ.क्र.	बाब	अनुज्ञेय अनुदान
१	३ टनावरील प्रत्येक मासेमारी नौकेस, प्रती वर्ष २०० कि. ग्रॅ.पर्यंत	तयार जाळ्याच्या किमतीच्या ५० टक्के पेक्षा जास्त नाही इतके अनुदान देय राहिल. जाळ्याच्या किमतीची कमाल मर्यादा प्रती कि.ग्रॅ. रु.८००/- इतकी राहिल.
२	३ टनाखालील प्रत्येक मासेमारी नौकेस, प्रती वर्ष १०० कि. ग्रॅ.पर्यंत	
३	रांपण संघाच्या प्रत्येक सभासदाला रांपणीच्या तयार जाळ्यांवर प्रतिवर्षी ५० कि. ग्रॅ.पर्यंत .	

II) बिगर यांत्रिक नौका :-

या बाबतीत शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतलेला आहे.

- लहान मच्छिमारांना किंवा रापणकारांना १० टनापर्यंतची, लाकडी/फायबर नौका, बांधणी/तयार नौका खरेदी करण्यासाठी सध्याच्या प्रचलित दराने रु.१,००,०००/- (रुपये एक लाख फक्त) पर्यंतच्या देण्यात येणाऱ्या अनुदानाची मर्यादा वाढवून रुपये २,५०,०००/- (रुपये दोन लाख पन्नास हजार फक्त) पर्यंत करण्यात येत आहे.
- लहान मच्छिमारांना किंवा रापणकारांना १० टनापर्यंतची, लाकडी/फायबर नौका, बांधणी/तयार नौका खरेदी करण्यासाठी प्रकल्प किंमत रु. ५ लक्ष पर्यंत खर्चाच्या ५० टक्के अथवा रु.२,५०,०००/- (रुपये दोन लाख पन्नास हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान अनुज्ञेय राहिल.

ब) भूजल मत्स्यव्यवसाय :-

I) तयार मासेमारी जाळी खरेदीवर अनुदान :-

अ.क्र.	बाब	अनुज्ञेय अनुदान
१)	भूजलाशयीन मत्स्यव्यवसाया अंतर्गत नायलॉन/ मोनोफिलमेंट तयार जाळी खरेदीवर प्रती सभासद/ वैयक्तिक मच्छिमारास २० कि. ग्रॅ.पर्यंत	५०% अनुदान देय राहिल. जाळ्याच्या किमतीची कमाल मर्यादा प्रती कि. ग्रॅ. रु. ८००/- राहिल.

II) बिगर यांत्रिक नौका :- भूजल क्षेत्रात लहान आकाराच्या होड्या वापरल्या जातात. बिगर यांत्रिक नौकेसाठी खालीलप्रमाणे अनुदान प्रस्तावित करण्यात येत आहे.

अ. क्र.	नौकेचा प्रकार	प्रकल्प किंमत (रु.)	अनुज्ञेय अनुदान
१	लाकडी नौका	६०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.३०,०००/- (रुपये तीस हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.
२	पत्रा नौका	३०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.१५,०००/- (रुपये पंधरा हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.
३	फायबर नौका	१,२०,०००/-	प्रकल्प किमतीच्या ५०% अथवा रु.६०,०००/- (रुपये साठ हजार फक्त) यापैकी जे कमी असेल तेवढे अनुदान देय राहिल.

नौकेचे आयुर्मान खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले आहे.

अ.क्र.	नौकेचा प्रकार	सरासरी आयुर्मान
१	लाकडी नौका	१५ वर्षे
२	पत्रा नौका	५ वर्षे
३	फायबर नौका	१५ वर्षे

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील खर्च खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)

अ.क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च
१	२०२०-२१	२४०५०४४२	१४३.३३
२	२०२१-२२		९८.४०
३	२०२२-२३		३३६.२७५
४	२०२३-२४		३७४.४४२१
५	२०२४-२५		६८४.५१

सन २०२५-२६ या योजनेतर्गत एकूण रु. १३७५.७५ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे.

योजना क्रमांक			९		
१	योजनेचे नाव		मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा स्थापन करणे (केंद्र पुरस्कृत योजना) ७५:२५		
२	योजनेचे वर्गीकरण		जिल्हास्तरीय (सर्वसाधारण)		
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पित तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)	लेखाशिर्ष	केंद्र हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०१६४	५.०३	२४०५०८२५	---

संक्षिप्त वर्णन :-

मत्स्यसंवर्धनास उत्सुक असलेल्या शेतकऱ्यांना त्यांच्या शेतात तळी बांधकाम करण्यास प्रोत्साहन देणे, निवडक तलावामध्ये मत्स्यसंवर्धनासाठी सर्व बाबींवर अर्थसहाय्य देणे, मत्स्यसंवर्धनामध्ये उत्पादनापासून विक्री पर्यंतच्या सर्व कामात एकसूत्रता आणणे, अपेक्षित मत्स्योत्पादनाची पातळी गाठणे, इत्यादींसाठी मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणांच्या नावाने चालविण्यात येणारी केंद्र पुरस्कृत योजना महाराष्ट्रात राबविण्यात आलेली आहे. प्रशिक्षण खर्च, तलाव व बांधकाम व निविष्ठांवर अनुदान व वाढीव कर्मचारी वर्गाचे वेतन इ. बाबींवर ५० % केंद्रीय अर्थसहाय्य देण्यात येत होते. उर्वरीत खर्च राज्य शासनाकडून करण्यात येत होता. केंद्र शासनाचे पत्र क्र.३१०११/१/९६-एफवाय (३) दिनांक १०.७.२००० व राज्य शासनाचे पत्र क्र. शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-२०००/२०७४०/प्र. क्र.१६२/पदुम-१३, दिनांक १२ नोव्हेंबर २००१ अन्वये सन २००२-०३ पासून २६ मत्स्यसंवर्धक विकास यंत्रणा केंद्र व राज्य शासनाचे अनुक्रमे ७५:२५% हिश्याचे अनुदान लागू करण्यात आलेले आहेत.

राज्यात एकूण २६ मत्स्यसंवर्धन यंत्रणा होत्या. त्यापैकी ४ मत्स्यसंवर्धन यंत्रणा अनुक्रमे ठाणे (शहापूर), धुळे, अमरावती, गडचिरोली या जिल्ह्यात आदिवासी योजनेखाली राबविल्या जात होत्या. सन १९९७-९८ पासून अलिबाग जिल्ह्यात निमखारेपाणी यंत्रणेमार्फत सदर योजना कार्यान्वित करण्यात आली आहे. सन १९९७-९८ मध्ये २५५२.३१ हे. जलक्षेत्र विकसित झाले होते. त्यामधून ३४८३.४२८ टन मत्स्योत्पादन घेण्यात आले होते. म्हणजेच प्रति हेक्टरी सरासरी मत्स्योत्पादन १,२७० किलो प्राप्त झाले. या योजनेत आतापर्यंत १८,५६१ हे. जलक्षेत्र विकसित करण्यात आले असून १०,१३० लाभार्थी प्रशिक्षित करण्यात आलेले आहेत. सधन मत्स्यशेती तंत्राद्वारे मत्स्योत्पादन पातळी प्रति हेक्टरी १,०७५ कि. ग्रॅ. पर्यंत साध्य करण्यात यश मिळाले आहे.

योजना तयार करताना प्रामुख्याने खालील बाबी विचारात घेण्यात आलेल्या आहेत.

- १) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन यंत्रणेला १०० हे. जलक्षेत्र विकसित करण्याचे लक्ष्य देण्यात आले आहेत.
- २) प्रत्येक मत्स्यसंवर्धन यंत्रणेला प्रशिक्षणार्थीचे लक्ष ५० ठरविण्यात आले आहेत.
- ३) मत्स्योत्पादनाचे लक्ष्य १५०० किलो प्रति हेक्टर ठरविण्यात आले आहेत.
- ४) गोदाम/बांधकाम केलेले लाभार्थीची संख्या व त्यांचे हेक्टर तसेच निविष्ठावर लाभार्थीची संख्या त्यांचे हेक्टर यांची सांगड घालून कार्यक्रम तयार करण्यात आलेला आहे.

सन १९९५-९६ पासून सदर योजना विशेष घटक कार्यक्रमात अंतर्भूत करण्यात आली आहे.

प्रकरण - ३

आदिवासी उपयोजना / आदिवासी क्षेत्राबाहेरील उपयोजना

सन १९९१ च्या जनगणनेप्रमाणे राज्यात आदिवासींची संख्या ७३.१८ लाख असून ती एकूण लोकसंख्येच्या ९.२७ टक्के आहे. आदिवासी जमातीत प्रामुख्याने कोलाम, भिल्ल, गोंड, वारली, ठाकर, कातकरी, पारधी इत्यादी जातींचा समावेश होतो. या जमातीतील लोक अशिक्षित असून त्यांची आर्थिक परिस्थिती अत्यंत गरीबीची आहे. या जमातीतील लोकांना मत्स्यव्यवसायाचे दालन उपलब्ध करून त्यांची आर्थिक परिस्थिती व राहणीमान सुधारणे याकरिता शासनाने १९७६-७७ पासून आदिवासी उपयोजना राबविण्याचा धोरणात्मक निर्णय घेतला. महाराष्ट्रातील ठाणे, रायगड, नाशिक, धुळे, जळगाव, पुणे, अहमदनगर, नांदेड, अमरावती, यवतमाळ, नागपूर, भंडारा, चंद्रपूर, व गडचिरोली या १४ जिल्ह्यातील ६८ तालुक्यातील ६९६२ गावे व १३ शहरे आदिवासी उपयोजना क्षेत्र म्हणून जाहिर केली आहेत. सदर क्षेत्र ५०,७५५ चौ.कि.मी. आहे व राज्याच्या एकूण क्षेत्राच्या १६.५ % आहे. या क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी देखील सदर उपयोजनेत तरतूद उपलब्ध आहे.

वार्षिक कार्यक्रम सन २०२५-२६ मध्ये आदिवासी उपयोजनेखाली रु. १७६.३४ लक्ष व आदिवासी उपयोजना क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी रु. ७५.८१ लक्ष असे एकूण रु. २५२.१५ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतूद उपलब्ध आहे. त्याची योजनानिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र	जिल्हास्तरीय योजना	अर्थसंकल्पीत तरतूद (रु. लाख)		
		लेखाशिर्ष	उपयोजना	अर्थसंकल्पीत
१	२	३	४	५
१	मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना	२४०५०५२२	आदिवासी	३९.१०
		४४०५०१९५	आउक्षे	०.००
२	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	२४०५०५९४	आदिवासी	०.०२
		४४०५०२२१	आउक्षे	०.०२
३	अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन	२४०५०५०२	आदिवासी	७.१२
		२४०५०६७४	आउक्षे	१.६२
४	मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	२४०५१२५१	आदिवासी	१३०.१०
		२४०५०७२७	आउक्षे	७४.१७
	एकूण -	---	आदिवासी	१७६.३४
	एकूण -	---	आउक्षे	७५.८१
	आदिवासी+आउक्षे एकूण -	---	---	२५२.१५

सन २०२५-२६ मध्ये राबविण्यात येणाऱ्या योजनांची माहिती खालीलप्रमाणे.

१) मत्स्यबीज उत्पादन केंद्राची स्थापना: -

तलावात व जलाशयात आवश्यक मत्स्यबीज निर्मितीसाठी महाराष्ट्रातील आदिवासी क्षेत्रातील खालील ८ पैकी ७ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे कार्यान्वित आहेत.

अ. क्र.	जिल्हा	केंद्राचे ठिकाण		क्षेत्र (हेक्टर)			क्षमता		अभिप्राय
		मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र	मत्स्य-संवर्धन केंद्र	संचयन तळी	संगोपना/संवर्धन तळी	एकूण	मत्स्य बीज (लक्ष)	मत्स्य-संवर्धना (लक्ष)	
१	ठाणे	दापचरी	---	१.६६	--	१.६६	४००	--	--
२	नाशिक	करंजवण	---	०.९६	१.४०	२.३६	१००	४०	--
३	नाशिक	---	गंगापूर	०.७८	०.७६	१.५४	१५	३६	--
४	नाशिक	---	चणकापूर	०.६४	०.६४	१.२८	१५	३०	--
५	धुळे	---	अणेर	---	०.२५	०.२५	---	५०	--
६	पुणे	---	माणिक डोह	---	०.४८	०.४८	१५	१५	--
७	अमरावती		मांडवा	२.००	२०.००	२२.००	---	१५	--
८	जालना	गल्हाटी	---	२.००	२६.००	२८.००	---	५५०	--
९	परभणी	मासोळी	---	४.००	५१.००	५५.००	---	५००	--
१०	नांदेड	लोणी	---	०.७२	१.२३	१.९५	---	२०	--
११	चंद्रपूर	अंमलनाला	---	०.९६	२.००	२.९६	४०	०	--
१२	गोंदिया	इटियाडोह	---	२.४६	३.३५	५.८१	६६	०	--

मत्स्यबीज उत्पादन वाढविण्यासाठी काही केंद्रात वर्तुळाकार उबवणी केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे. तसेच केंद्राचा विस्तार आणि आवश्यक दुरुस्तीची कामे या योजनेखाली राबविली जातात.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील खर्च व मत्स्यबीज उत्पादन खालीलप्रमाणे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीज उत्पादन (लाख)
१	२०२०-२१	२४०५५०२२	३७.००	११.२३
२	२०२१-२२		२.००	२१.१९
३	२०२२-२३		१५.००	६३.२१
४	२०२३-२४		९.६	१८.३७
५	२०२४-२५		०.००	६८.४

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ या वर्षाकरिता सदर योजनेसाठी रु. २५७.१६ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

२) अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन:-

आदिवासी क्षेत्रातील उपलब्ध जलक्षेत्रात मत्स्यशेती करून मत्स्योत्पादन वाढविणे तसेच आदिवासींची आर्थिक, सामाजिक उन्नती घडविणे यासाठी प्रतिवर्षी जलद वाढणाऱ्या भारतीय प्रमुख कार्प जातीच्या माशांचे बीज स्थानिकरित्या उत्पादन करून तलावात साठविले जाते व त्या मत्स्यबीजाचा पुरवठा मत्स्यसंवर्धकांना तसेच ग्रामपंचायती, नगरपालिका, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना करण्यात येतो व जलाशयामध्ये मत्स्यशेती करण्यास प्रोत्साहन देण्यात येते. मत्स्यसंवर्धन करण्याच्या दृष्टीने गोड्या पाण्यातील मत्स्यशेतीकरिता अर्थसहाय्य देण्यात येते.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील साध्य खालीलप्रमाणे आहे.

अ. क्र.	वर्ष	उपयोज ना	खर्च (रु. लाख)	बीजाचे प्रकार	मत्स्यबीज संचयन (लाख)	मत्स्योत्पादन (मे. टन)
१	२०२०-२१	आउक्षे	३७.००	मत्स्यबीज	६०.००	३०००
				झिंगाबीज	१०.००	५००
२	२०२१-२२	आउक्षे	३७.००	मत्स्यबीज	६०.००	३०००
				झिंगाबीज	१०.००	५००
३	२०२२-२३	आउक्षे	७.२९	मत्स्यबीज	११.३	५२.२५
				झिंगाबीज	०	०
४	२०२३-२४	आउक्षे	६.९९९३	मत्स्यबीज	१२.८७	४०१.९०३
				झिंगाबीज	०	०
५	२०२४-२५	आउक्षे	४.४६	मत्स्यबीज	१.२५	१५००
				झिंगाबीज	०	०

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ साठी या योजनेखाली आदिवासी उपयोजनेसाठी (२४०५०५०२) रु. ७.१२ लाख व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील आदिवासींसाठी (२४०५०६७४) रु. १.६२ लाख असे एकूण रु. २५७.१६ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

३) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास:-

राज्यात आदिवासी मच्छीमार सहकारी संस्था असून या संस्थांमध्ये सुधारणा घडवून आणण्यासाठी व त्यांच्या आर्थिक प्रगतीसाठी सहकारी संस्थांना व्यवस्थापकीय अनुदान व भाग भांडवल या स्वरूपात अर्थसहाय्य देण्यात येते.

४) मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य:-

मासेमारीसाठी लागणाऱ्या साहित्याच्या किंमतीमध्ये वाढ होत असल्यामुळे गरीब मच्छीमारांना साधने वापरून किफायतशीरपणे मासेमारीचा व्यवसाय करता यावा म्हणून अशा साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य देण्याची तरतुद या योजनेत आहे.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षातील आर्थिक व भौतिक साध्ये खालीलप्रमाणे.

अ. क्र.	वर्ष	खर्च (रु. लाख)			नायलॉन (किलो)			भौतिक साध्य नौका	
		लेखाशिर्ष २४०५१२५ १	लेखाशिर्ष २४०५०७२७						
		आदि.	आउक्षे	एकूण	आदि.	आउक्षे	एकूण	आदि	आउक्षे
१	२०२०-२१	२२.४०	६.७७	२९.१७	११५४६	३४९०	१५०३६	०	०
२	२०२१-२२	१९.४०	२१.२९	४०.६९	८०२०	३००२	११०२२	०	०
३	२०२२-२३	३५.५६	१०.४१	४५.९७	६१२८१	६३९०	६७६७१	३	२
४	२०२३-२४	३०.२५	३३.६५८	६३.९१	७२२८	८५४२	१५७७०	६	२
५	२०२४-२५	४४.५६	२४.०६	६८.६२	१०२६५	५९८०	१६२४५	१२	५

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ साठी या योजनेतर्गत आदिवासी उपयोजनेखाली (२४०५१२५१) रु. १३०.१० लक्ष व आदिवासी उपयोजनेबाहेरील क्षेत्रातील आदिवासींसाठी (२४०५०७२७) रु. ७४.१७ लक्ष अशी एकूण रु. २०४.२७ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

प्रकरण - ४

विशेष घटक योजना

राज्यातील अनुसूचित जाती व नवबौध्द यांच्यासाठी विशेष घटक योजना राबविली जाते. या जातीतील मच्छीमार अशिक्षित व आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल असल्याने त्यांना जवळच्या परिसरात मत्स्यव्यवसायाद्वारे उपजिविकेचे साधन उपलब्ध करून त्यांची आर्थिक स्थिती सुधारणे व राहणीमान उंचावणे हा या योजनेचा प्रमुख उद्देश आहे.

ही योजना सन १९८५-८६ पासून विभागामार्फत राबविण्यात येत आहे. विभागाच्या एकूण नियतव्ययाच्या १३ % नियतव्यय विविध योजनांसाठी राखून ठेवण्याचे शासनाचे धोरण आहे. परंतु, अनुसूचित जाती व नवबौध्द या वर्गातील लाभार्थी मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात अगदी अल्प प्रमाणात असल्याने व त्यांची उपलब्धता लक्षात घेता विभागाच्या खालील योजनांतर्गत विशेष घटक योजना कमी प्रमाणात राबविल्या जातात.

- १) अवरुध्द पाण्यातील मत्स्यसंवर्धन
- २) मासेमारी नौकांचे यांत्रिकीकरण व नौकांमध्ये सुधारणा
- ३) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास
- ४) मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य

नियोजन विभाग शासन निर्णय क्रमांक विधयो-१०९४/प्र. क्र./१४५३, दिनांक २८/२/१९९४ अन्वये असे निदर्शनास आले आहे की, अनुसूचित जाती/नवबौध्द यांची लोकसंख्या ७,५७,८४२ असून राज्यातील एकूण लोकसंख्येच्या ११.०९ % आहे. त्यामुळे राज्याची विशेष घटक योजना ही राज्यातील लोकसंख्येच्या प्रमाणात असावी. तसेच शासनाने विभागाच्या या योजनेसाठी १० % इतका नियतव्यय राखून ठेवण्याचे स्पष्ट आदेश दिले आहेत.

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ मध्ये या योजनेसाठी रु. ३४.५७ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

वार्षिक विकास कार्यक्रम सन २०२५-२६ साठी विशेष घटक योजनेतर्गत संमत झालेल्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीची योजनानिहाय विगतवारी खालीलप्रमाणे.

अ. क्र.	योजना	अर्थसंकल्पीय तरतुद (रु. लाख)	
		लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पीय तरतुद
	जिल्हास्तरीय योजना (विधयो)		
१	अवरुध्द पाण्यात मत्स्यसंवर्धन	२४०५०६२९	५.०६
२	मच्छीमार नौकांचे यांत्रिकीकरण व नौकांमध्ये सुधारणा	४४०५०५३३	०.०३
३	मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास	२४०५०६४७	०.१५
४	मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य	२४०५०६५६	२९.३३
	एकूण -		३४.५७

जिल्हास्तरीय योजना: -

१) अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन: - (विधयो)

या योजनेतर्गत भूजल क्षेत्रातील मत्स्यसंवर्धनास योग्य अशी तळी निवडून त्यामध्ये जलद वाढणाऱ्या भारतीय प्रमुख कार्प जातीचे मत्स्यबीज संवर्धन करणे अभिप्रेत आहे. मासेमारीसाठी विकसित केलेले तलाव अनुसूचित जाती व नवबौद्ध यांच्या सहकारी संस्थांना मासेमारीसाठी देण्यात येतात.

या योजनेतर्गत मागील ५ वर्षात झालेल्या खर्चाची योजनानिहाय आकडेवारी खालीलप्रमाणे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	मत्स्यबीज संचयन (लाख)	मत्स्योत्पादन (मे.टन)
१	२०२०-२१	२४०५०६२९	३.६५	४.००	२४२०.००
२	२०२१-२२		४.१६	४.००	२५०८.००
३	२०२२-२३		२.५१	६.६३	२७.०६
४	२०२३-२४		०.८४५	९.५७५	३३४६.१२
५	२०२४-२५		१.७८	३.०२	८२.५

सन २०२५-२६ मध्ये सदर योजनेखाली रु. ५.०६ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

२) मच्छीमार सहकारी संस्थांचा विकास: -(विधयो)

सदर योजना जिल्हास्तरीय असून या योजनेखाली अनुसूचित जाती व नवबौद्ध मच्छीमार सहकारी संस्थांची आर्थिक स्थिती सुधारण्यासाठी अनुदान व भाग भांडवल या स्वरूपात पहिली पाच वर्षे खालीलप्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात येते.

१) भूजलाशयीन क्षेत्रातील प्राथमिक मच्छीमार सहकारी संस्थांना रु. २०००/- अनुदान पाच वर्षासाठी उत्तरत्या क्रमाने.

१) पहिली ३ वर्षे -- रु. ५००/- दरसाल

२) ४ थे व ५ वे वर्ष -- रु. २५०/- दरसाल

२) प्राथमिक सहकारी संस्थांना स्वतः च्या रु. १०००/- किंवा त्यापेक्षा जास्त भाग भांडवलाच्या अधिन जास्तीत जास्त रु. ३०००/- इतके भाग भांडवल अनुज्ञेय आहे.

या योजनेखाली मागील ५ वर्षात खालील प्रमाणे अर्थसहाय्य देण्यात आले आहे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)
१	२०२०-२१	२४०५०६४७	०.००
२	२०२१-२२		०.१०
३	२०२२-२३		०.१
४	२०२३-२४		०.०२
५	२०२४-२५		०.१०

सन २०२५-२६ साठी या योजनेखाली (२४०५०६४७) रु. ०.१५ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

३) मासेमार साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य: - (विधयो)

सदर योजना जिल्हास्तरीय असून या योजनेखाली आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत व दुर्बल असलेल्या अनुसूचित जातीच्या लाभार्थ्यांना आधुनिक मच्छिमारी साधने वापरून मासेमारी करता यावी यासाठी नायलॉन सूत/जाळी, बिगर यांत्रिक नौका इत्यादी साधनांच्या खरेदीवर ५०% अनुदानाच्या स्वरूपात आर्थिक सहाय्य देण्यात येते. भूजल क्षेत्रात प्रति मच्छीमाराला वार्षिक ५ किलो नायलॉन सूताची मर्यादा आहे.

या योजनेखाली मागील ५ वर्षात खालीलप्रमाणे आर्थिक व भौतिक लक्ष्य साध्य झाले आहे.

अ. क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	खर्च (रु. लाख)	भौतिक साध्य	
				नायलॉन (किलो)	बिगर यांत्रिक नौका (संख्या)
१	२०२०-२१	२४०५०६५६	१.४२	७३२	०
२	२०२१-२२		२.३०	३८२	१२७
३	२०२२-२३		२०५.४	५२१०९	२
४	२०२३-२४		१७.५०३३	३६१७.५७	२
५	२०२४-२५		३३.१४	६९१५	८

सन २०२५-२६ साठी या योजनेखाली रु. २९.३३ लक्ष अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

अवरुद्ध पाण्यांत मत्स्यसंवर्धन				
अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख)
१	२	३	४	५
१	मुंबई शहर	सर्वेसा		०.००
२	मुंबई उपनगर	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
३	ठाणे	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी	२४०५०५०२	०.०१
		आदिक्षेबा	२४०५०६७४	०.०१
४	पालघर	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
५	रायगड	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
६	रत्नागिरी	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
७	सिधुदूर्ग	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
मुंबई विभाग		सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.०२
		आदिवासी		०.०१
		आदिक्षेबा		०.०१
		एकूण		०.०४
८	पुणे	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
९	सातारा	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.५०
१०	सांगली	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
११	सोलापूर	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
१२	कोल्हापूर	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.००
पुणे विभाग		सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.५१
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		०.५१

अवरुद्ध पाण्यांत मत्स्यसंवर्धन				
अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख)
१	२	३	४	५
१३	नाशिक	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	५.००
		आदिक्षेबा		०.००
१४	धुळे	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
१५	नंदुरबार	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	२.००
		आदिक्षेबा		०.००
१६	जळगाव	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी	२४०५०५०२	०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
१७	अहमदनगर	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा	२४०५०६७४	१.५०
नाशिक विभाग		सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी	२४०५०५०२	७.०१
		आदिक्षेबा		१.५०
		एकूण		८.५२
१८	औरंगाबाद	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
१९	जालना	सर्वसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
२०	बीड	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
२१	परभणी	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.००
		एकूण		०.००
	छत्रपती संभाजीनगर विभाग	सर्वसा		०.००
		विघयो		०.०१
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		०.०१

अवरुद्ध पाण्यांत मत्स्यसंवर्धन				
अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख)
१	२	३	४	५
२२	हिंगोली	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिकेबा		०.००
२३	नांदेड	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
२४	धाराशिव	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	४.००
२५	लातूर	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.५०
		आदिकेबा		०.००
लातूर विभाग		सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	४.५०
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.००
		एकूण		४.५०
२६	बुलढाणा	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६७४	०.०१
२७	अकोला	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.००
२८	वाशिम	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिकेबा	२४०५०६७४	०.००
२९	अमरावती	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६२९	०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.००
३०	यवतमाळ	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.००
अमरावती विभाग		सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.०१
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.०१
		एकूण		०.०२
३१	नागपूर	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिकेबा		०.००

अवरुद्ध पाण्यांत मत्स्यसंवर्धन				
अ.क्र.	जिल्हा	उपयोजना	लेखाशिर्ष	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख)
१	२	३	४	५
३२	वर्धा	सर्वेसा		०.००
३३	भंडारा	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
३४	गोंदिया	सर्वेसा		०.००
		विघयो	२४०५०६१०	०.१०
		आदिवासी	२४०५०५०२	०.१०
		आदिक्षेबा	२४०५०६७४	०.००
३५	चंद्रपूर	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.००
		आदिवासी		०.००
		आदिक्षेबा		०.००
३६	गडचिरोली	सर्वेसा		०.००
		आदिवासी		०.००
	नागपूर विभाग	सर्वेसा		०.००
		विघयो		०.१०
		आदिवासी		०.१०
		आदिक्षेबा		०.००
		एकूण		०.२०
	एकूण योजना	सर्वेसा		०.००
		विघयो		५.१६
		आदिवासी		७.१२
		आदिक्षेबा		१.५२
		एकूण		१३.८०

२०२५-२६ च्या वार्षिक कार्यक्रमात मच्छिमार सहकारी संस्थांचा विकास या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय						
विगतवारी (रु. लाख)						
अ.क्र.	जिल्हा	सर्वसा. योजना (२४०५०३४२) व्यवस्थापकीय अनुदान	वि.घ.यो. (२४०५०६४७) व्यवस्थापकीय अनुदान	आदि.उपयोजना व्यवस्थापकीय अनुदान	आ.उ.क्षे व्यवस्थापकीय अनुदान	एकूण
१	२	३	५	७	९	१०
१	मुंबई शहर	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
२	मुंबई उपनगर	१२५.००	०.००	०.००	०.००	१२५.००
३	ठाणे	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.०२
४	पालघर	०.००	०.०२	०.००	०.००	०.०२
५	रायगड	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
६	रत्नागिरी	१०.००	०.००	०.००	०.००	१०.००
७	सिंधुदुर्ग	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण मुंबई विभाग		१३५.००	०.०४	०.००	०.००	१३५.०४
८	पुणे	९.००	०.००	०.००	०.००	९.००
९	सातारा	१०.५०	०.००	०.००	०.००	१०.५०
१०	सांगली	३.२१	०.००	०.००	०.००	३.२१
११	सोलापूर	०.५०	०.००	०.००	०.००	०.५०
१२	कोल्हापूर	१.९०	०.००	०.००	०.००	१.९०
एकूण पुणे विभाग		२५.११	०.००	०.००	०.००	२५.११
१३	नाशिक	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१४	धुळे	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१५	नंदुरबार	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१६	जळगाव	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
१७	अहमदनगर	५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
एकूण नाशिक प्रदेश		५.००	०.००	०.००	०.००	५.००
१८	छ.संभाजीनगर	३.००	०.००	०.००	०.००	३.००
१९	जालना	२०.००	०.०१	०.००	०.००	२०.०१
२०	बीड	४५.००	०.००	०.००	०.००	४५.००
२१	परभणी	२.००	०.००	०.००	०.००	२.००
एकूण औरंगाबाद विभाग		७०.००	०.०१	०.००	०.००	७०.०१
२२	हिंगोली	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.०१
२३	नांदेड	१०.००	०.००	०.००	०.००	१०.००
२४	धाराशिव	६.१०	०.००	०.००	०.००	६.१०
२५	लातूर	०.१०	०.१०	०.००	०.००	०.२०
एकूण लातूर विभाग		१६.२१	०.१०	०.००	०.००	१६.३१
२६	अमरावती	१७.००	०.००	०.००	०.००	१७.००
२७	अकोला	२.००	०.००	०.००	०.००	२.००
२८	बुलढाणा	१५.००	०.००	०.००	०.००	१५.००
२९	वाशिम	१.००	०.००	०.००	०.००	१.००
३०	यवतमाळ	३०.००	०.००	०.००	०.००	३०.००
एकूण अमरावती विभाग		६५.००	०.००	०.००	०.००	६५.००
३१	नागपूर	९०.०१	०.००	०.००	०.००	९०.०१
३२	वर्धा	१२.०१	०.००	०.००	०.००	१२.०१
३३	भंडारा	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
३४	गोंदिया	३०.००	०.००	०.००	०.००	३०.००
३५	चंद्रपूर	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.०१
३६	गडचिरोली	०.००	०.००	०.००	०.००	०.००
एकूण नागपूर विभाग		१३२.०३	०.००	०.००	०.००	१३२.०३
एकूण योजना		४४८.३५	०.१५	०.००	०.००	४४८.५०

सन २०२५-२६ च्या वार्षिक कार्यक्रमातील मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र					
अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
१	मुंबई शहर	सवेसा	०.७३	०.००	०.७३
२	मुंबई उपनगर	सवेसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
३	ठाणे	सवेसा	५.००	०.००	५.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	५.७३	०.००	५.७३
४	पालघर	सवेसा	६०.००	०.००	६०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	६०.००	०.००	६०.००
५	रायगड	सवेसा	२५.००	०.००	२५.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२५.००	०.००	२५.००
६	रत्नागिरी	सवेसा	०.००	०.००	०.००
७	सिंधुदूर्ग	सवेसा	२००.००	०.००	२००.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२००.००	०.००	२००.००
	एकूण मुंबई विभाग	सवेसा	२९०.७३	०.००	२९०.७३
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२९०.७३	०.००	२९०.७३
८	पुणे	सवेसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
९	सातारा	सवेसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
१०	सांगली	सवेसा	६०.००	०.००	६०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	६०.००	०.००	६०.००
११	सोलापूर	सवेसा	४०.००	०.००	४०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	४०.००	०.००	४०.००
१२	कोल्हापूर	सवेसा	२७.००	०.००	२७.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२७.००	०.००	२७.००
	एकूण पुणे विभाग	सवेसा	१२७.००	०.००	१२७.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	१२७.००	०.००	१२७.००

सन २०२५-२६ च्या वार्षिक कार्यक्रमातील मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र					
अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
१३	नाशिक	सर्वेसा	४४४.००	०.००	४४४.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		४४४.००	०.००	४४४.००
१४	धुळे	सर्वेसा	३०.००	०.००	३०.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३०.००	०.००	३०.००
१५	नंदुरबार	सर्वेसा	१३०.००	०.००	१३०.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१३०.००	०.००	१३०.००
१६	जळगाव	सर्वेसा	८०.००	०.००	८०.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		८०.००	०.००	८०.००
१७	अहमदनगर	सर्वेसा	१.००	०.००	१.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१.००	०.००	१.००
	एकूण नाशिक विभाग	सर्वेसा	६८५.००	०.००	६८५.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		६८५.००	०.००	६८५.००
१८	छत्रपती संभाजीनगर	सर्वेसा	१.५०	०.००	१.५०
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१.५०	०.००	१.५०
१९	जालना	सर्वेसा	५.००	०.००	५.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५.००	०.००	५.००
२०	बीड	सर्वेसा	०.००	०.००	०.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
२१	परभणी	सर्वेसा	५.००	०.००	५.००
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		५.००	०.००	५.००
	छत्रपती संभाजीनगर विभाग	सर्वेसा	११.५०	०.००	११.५०
		विद्ययो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		११.५०	०.००	११.५०

सन २०२५-२६ च्या वार्षिक कार्यक्रमातील मासमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र					
अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
२२	हिंगोली	सर्वसा	२.५०	०.००	२.५०
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२.५०	०.००	२.५०
२३	नांदेड	सर्वसा	०.०१	०.००	०.०१
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.०१	०.००	०.०१
२४	उस्मानाबाद	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
२५	लातूर	सर्वसा	०.०१	०.००	०.०१
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.०१	०.००	०.०१
	एकूण लातूर विभाग	सर्वसा	२.५२	०.००	२.५२
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२.५२	०.००	२.५२
२६	बुलढाणा	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
२७	अकोला	सर्वसा	१.००	०.००	१.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	१.००	०.००	१.००
२८	वाशिम	सर्वसा	६.००	०.००	६.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	६.००	०.००	६.००
२९	अमरावती	सर्वसा	२५.००	०.००	२५.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	२५.००	०.००	२५.००
३०	यवतमाळ	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००
	एकूण अमरावती विभाग	सर्वसा	३२.००	०.००	३२.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
		एकूण	३२.००	०.००	३२.००
३१	नागपूर	सर्वसा	०.००	०.००	०.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		एकूण	०.००	०.००	०.००

सन २०२५-२६ च्या वार्षिक कार्यक्रमातील मासेमारी साधनांच्या खरेदीवर अर्थसहाय्य या योजनेखाली अर्थसंकल्पित तरतुद जिल्हानिहाय माहिती दर्शविणारे विवरणपत्र					
अ. क्र.	जिल्हा	उपयोजना	अर्थसंकल्पित तरतुद (लाख) (अनुदान)-(२४०५०४४२)		
			नायलॉन सूत/जाळी	बिगर यांत्रिक नौका	एकूण
१	२	३	४	५	६
३२	वर्धा	सर्वेसा	०.००	०.००	०.००
३३	भंडारा	सर्वेसा	३७.००	०.००	३७.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		३७.००	०.००	३७.००
३४	गोंदिया	सर्वेसा	०.००	०.००	०.००
		वि.घ.यो.	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		०.००	०.००	०.००
३५	चंद्रपूर	सर्वेसा	१५०.००	०.००	१५०.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		१५०.००	०.००	१५०.००
३६	गडचिरोली	सर्वेसा	४०.००	०.००	४०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
	एकूण		४०.००	०.००	४०.००
	एकूण नागपूर विभाग	सर्वेसा	२२७.००	०.००	२२७.००
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
	एकूण		२२७.००	०.००	२२७.००
एकूण योजना नियतव्यय		सर्वेसा	१३७५.७५	०.००	१३७५.७५
		विघयो	०.००	०.००	०.००
		आदिवासी	०.००	०.००	०.००
		आदिक्षेबा	०.००	०.००	०.००
एकूण			१३७५.७५	०.००	१३७५.७५

प्रकरण - ५

योजनेत्तर योजना (अनिवार्य)

योजना क्रमांक		१			
१	योजनेचे नाव	हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्तीबाबत			
२	योजनेचे वर्गीकरण	अनिवार्य			
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतुद	लेखाशिर्ष	मूळ अर्थसंकल्पीय तरतुद राज्य हिस्सा (रु. लाख)	पुरक मागणी	एकूण तरतुद
		२४०५१२७८	१४७७८.०१	०.००	१४७७८.०१

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

या योजनेअंतर्गत सागरी मासेमारी करुन राज्यातील लोकांना प्रथिनयुक्त अन्नाचा पुरवठा व सागरी मत्स्योत्पादन निर्यात करुन राज्याला व देशाला परकीय चलन मिळवून देणारा हा व्यवसाय असल्यामुळे शासनाने सागरी मत्स्यव्यवसायासाठी प्रोत्साहन म्हणून मासेमारी करणाऱ्या या नौकांनी वापरलेल्या हायस्पीड डिझेल तेलावरील विक्रीकराची प्रतिपूर्ती संबंधीत नौका मालकांना मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या माध्यमातून विहित डिझेल कोटा मंजूरीच्या मर्यादेत उपलब्ध करुन देण्यात येते. यासाठी कृषि व पदुम विभागाचे शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१००५/प्र. क्र.१७४/पदुम-१४, दिनांक ०३ सप्टेंबर २००५ नुसार राज्यातील मच्छीमार सहकारी संस्थांच्या यांत्रिक नौकांना लागणाऱ्या हायस्पीड डिझेल तेलावर १००% विक्रीकरात सवलत देण्याची योजना मुल्यवर्धीत कर प्रणाली (VAT) लागू झाल्यानंतर देखील पूढे चालू ठेवण्यास मान्यता देण्यात आलेली आहे.

योजनेखाली मागील ०५ वर्षात झालेला खर्च खालीलप्रमाणे.

अ.क्र.	वर्ष	लेखाशिर्ष	एकूण खर्च (रु. लाख)
१.	२०२०-२१	२४०५१२७८	५९९९.४३
२.	२०२१-२२		१२०६१.०१
३.	२०२२-२३		१६१०.००
४.	२०२३-२४		२६८७०.९८
५.	२०२४-२५		१००४०.११

सदर योजना ही योजनेत्तर योजनेमधून राबविण्यात येत होती. परंतु, सन २०२५-२६ या वर्षापासून ही योजना योजनांतर्गत योजनेखाली राबविण्यासाठी नियोजन विभागाकडून मूळ अर्थसंकल्पीय तरतुद रु. १४७७८.०१ लक्ष मंजूर करण्यात आली.

योजना क्रमांक		२	
१	योजनेचे नाव	मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण	
२	योजनेचे वर्गीकरण	अनिवार्य	
३	सन २०२५-२६ साठी अर्थसंकल्पीय तरतूद	लेखाशिर्ष	राज्य हिस्सा (रु. लाख)
		२४०५०२९१	२७.००

योजनेचे संक्षिप्त वर्णन: -

सागरी मासेमारी यांत्रिकी नौका चालविण्याच्या दृष्टीने मच्छीमार युवकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी ६ प्रशिक्षण केंद्रातून ६ महिन्यांचे असे वर्षातून दोन सत्रात प्रशिक्षण देण्यात येते. तसेच प्रशिक्षणार्थीकडून प्रशिक्षण शुल्क आकारले जाते.

सदर योजना योजनेतर्गत राबविण्यात येत असून खालीलप्रमाणे प्रशिक्षण देण्यात येते.

ही योजना मच्छीमारांमध्ये प्रगत होऊ लागल्यामुळे साहजिकच यांत्रिक बोटिंच्या संख्येत वाढ झालेली आहे. बोटीवरील इंजिनची निगा राखणे, इंजिन चालविणे तसेच कोणत्या पद्धतीने मासेमारी करून मत्स्योत्पादन वाढविता येईल याबाबत प्रशिक्षण देण्यासाठी विभागामार्फत बृहमुंबई जिल्ह्यात वर्सोवा येथे १९५५-५६, रत्नागिरी येथे १९६२, वसई व अलिबाग येथे १९६५ तसेच सातपाटी व मालवण येथे १९८३ पासून प्रशिक्षण केंद्र सुरु करण्यात आलेली आहेत.

राष्ट्रीय सहकार विकास निगम योजनेअंतर्गत बांधण्यात येणारी प्रत्येक नौका बांधणी लाभार्थीच्या गटात वरील प्रशिक्षण पूर्ण केलेला प्रशिक्षणार्थी हा सभासद असणे बंधनकारक करण्यात आले आहे.

सदर योजनेतर्गत प्रशिक्षणाचा कालावधी ६ महिन्यांच्या असून वर्षातून दोन सत्रात विभागणी केली आहे. पहिले सत्र - १ जानेवारी ते ३० जून, दुसरे सत्र - १ जुलै ते ३१ डिसेंबर असे आहे.

प्रत्येक केंद्रामध्ये २२ प्रशिक्षणार्थीप्रमाणे ६ केंद्रात प्रत्येक सत्रात १३२ उमेदवार प्रशिक्षण घेण्याची सोय उपलब्ध आहे. अशाप्रकारे दरवर्षी २६४ उमेदवार या प्रशिक्षण केंद्रात प्रशिक्षण घेणे अपेक्षित आहेत.

शासन निर्णय दि. ३ फेब्रुवारी २००१ अन्वये प्रशिक्षणार्थींना प्रतिमाह देण्यात येणारे रुपये ३००/- विद्यावेतन बंद करून खालील प्रमाणे दरमहा फी आकारण्याचे आदेश लागू करण्यात आले आहेत.

प्रशिक्षण शुल्क: -

१) दारिद्र्य रेषेखालील प्रशिक्षणार्थींना रु. १००/-

२) दारिद्र्य रेषेवरील प्रशिक्षणार्थींना रु. ४५०/-

इतके शुल्क जुलै २००३ पासून अंमलात आले आहे.

अलिबाग सागरी प्रशिक्षण केंद्राच्या नुतनीकरणाच्या कामास राष्ट्रीय कृषि विकास कार्यक्रमांतर्गत मंजूरी प्राप्त झाली असून या कामामध्ये नवीन प्रशिक्षण केंद्र इमारत, मत्स्यालय, ऑडीटोरियम इ. चा समावेश आहे. तसेच नविन प्रशिक्षण नौका बांधण्याचे काम पूर्ण झाले आहे.

सदर अभ्यासक्रमात खालील विषय समाविष्ट आहेत.

- १) नौकायनाचे नियम
- २) किफायतशीर मासेमारी करण्याच्या पद्धती
- ३) विविध मासेमारी प्रकारचे फायदे व तोटे

- ४) मासळीची हाताळणी
- ५) मासळी पकडल्यानंतर ती सुरक्षित ठेवण्याच्या विविध पध्दती
- ६) डिझेल इंजिनच्या विविध भागांची माहिती व इंजिन दुरुस्ती करणे
- ७) नौका चालविणे
- ८) आधुनिक मासेमारीच्या पध्दती.

मागील ५ वर्षातील प्रशिक्षणार्थीची संख्या खालील प्रमाणे आहे

अ.क्र.	वर्ष	प्रशिक्षणार्थी (संख्या)
१	२०२०-२१	१७०
२	२०२१-२२	१८८
३	२०२२-२३	२९
४	२०२३-२४	६२
५	२०२४-२५	७२

मत्स्यबीज केंद्रे:- (२४०५००७५)

सदर योजनेअंतर्गत शासकीय मत्स्यबीज केंद्रांसाठी मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी, कर सामुग्री व पुरवठा, जाहिराती, लहान बांधकामे, इतर खर्च, यंत्र व साधन सामग्री इत्यादीसाठी खर्च करण्यात येते.

राज्यामध्ये एकूण ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र, ३२ मत्स्यबीज संवर्धन केंद्र, ०२ कोळंबी बीज उत्पादन केंद्र व ०१ कोळंबी बीज संवर्धन केंद्र अशी एकूण ६७ केंद्रे अस्तित्वात आहेत.

दि.१६/१२/२०२२ च्या सुधारित शासन निर्णयानुसार खालीलप्रमाणे तरतूद आहे.

- ३.१ किमान उत्पादन क्षमता एक वर्षात निर्माण करून दुसऱ्या वर्षी तितके उत्पादन घेणे अनिवार्य असेल. स्थापित क्षमतेएवढे वार्षिक मत्स्यबीज उत्पादन दुसऱ्या वर्षात न घेतल्यास केंद्राचा ठेका मुदतपूर्व रद्द करण्याचे अधिकार राज्यस्तरीय समितीस राहतील.
- ३.२ केंद्र भाडेपट्टीने दिल्यानंतर ठेकेदाराने २ वर्षात केलेली गुंतवणूक व उत्पादन केंद्रातून निर्मित झालेले मत्स्यबीज याचा आढावा घेऊन केंद्रास पुढील मुदतवाढ देण्यात येईल.
- ३.३ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनांसारख्या शासकीय (केंद्र व राज्यस्तरीय) योजनांमधून मत्स्यबीज उत्पादन व संवर्धन केंद्रांच्या उपलब्ध जागेमध्ये भाडेपट्टीधारकास प्रकल्प उभारण्यास अनुमती राहिल. केंद्र-भाडेपट्टी कराराच्या कालावधीत शासकीय अनुदानाच्या योजनांचा कालावधी बसत असल्यास विकासक शासकीय योजनेमधून अर्ज करू शकेल व सदर जागेचा वापर करण्यास त्यास अनुमती असेल. मात्र केंद्र करार कालावधी पूर्ण झाल्यानंतर निर्माण स्थावर मालमत्ता ही विभागाच्या मालकीची होईल. अर्जदारास शासकीय योजनांची पात्रता असल्यास निवडीमध्ये प्राधान्य असेल.
- ३.४ अपेक्षित क्षमतेच्या मत्स्यजिरे / मत्स्यबोटुकली उत्पादनासाठी आवश्यक क्षेत्रफळाव्यतिरिक्त क्षेत्र

- अ) मत्स्यव्यवसायास पूरक अन्य व्यवसाय उदा. शोभिवंत मत्स्य प्रजनन व विक्री केंद्र, मत्स्यालय, प्रशिक्षण केंद्र, मुल्यवर्धीत पदार्थ निर्मिती व विक्री केंद्र, RAS, Biofloc, मत्स्यखाद्य कारखाना इत्यादी बाबींसाठी वापरता येऊ शकेल.
- ब) जी केंद्रे निसर्गाच्या सानिध्यात तसेच पर्यटनदृष्ट्या महत्त्वाच्या ठिकाणी आहेत, तेथे ॲक्वाटुरिझम, फिशपार्क, फिश फुड स्टॉल सारख्या बाबी अनुज्ञेय असतील.
- क) केंद्रांच्या जमिनीपासून अधिकतम महसूल मत्स्यव्यवसाय विकासासाठी उपलब्ध होण्यासाठी सदर जागेचा वाणिज्यिक (Commercial) वापर शक्य होत असेल तर ती जागा भाडेपट्टीने देण्याकरीता केंद्राच्या विकासासाठीच्याच निविदेत समाविष्ट केली जाईल अथवा केंद्र निहाय स्वतंत्र निविदा काढण्यात येतील. त्याकरीता राज्यस्तरीय समिती निर्णय घेईल.
- ३.५ सदर सुधारीत शासन निर्णयान्वये मान्यता प्राप्त असलेल्या केंद्रांपैकी जास्तीत-जास्त केंद्रांचा विकास होऊन राज्याची मत्स्यबोटुकलीची गरज भागविणे शक्य होईल.

सदर योजनेतर्गत शासकीय मत्स्यबीज केंद्रांसाठी मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी शुल्क, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी व कर, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकामे इत्यादी उद्दीष्टांसाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. ०.२७० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

३) अवरुद्ध पाण्यात मत्स्यसंवर्धन:- (२४०५००८४)

सदर योजनेतर्गत मत्स्यबीज केंद्रासाठी मजुरी, कार्यालयीन खर्च, भाडेपट्टी व कर, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकामे इत्यादी उद्दीष्टांसाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. २.९६ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

४) सागरी मासेमारी नियमन:- (२४०५०२२६)

सदर योजनेतर्गत कार्यालयीन खर्च, सामुग्री व पुरवठा, संवेदनशील मासळी उत्तरविण्याच्या केंद्रांच्या ठिकाणी नेमणूक केलेले सुरक्षा रक्षक व पर्यवेक्षक इत्यादींच्या मानधनावरील खर्च, महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम १९८१ ची अमलबजावणी करणेसाठी सागरी जिल्ह्यांसाठी भाडेपट्टीने घेतलेल्या गस्ती नौकांचे भाडे अदा करण्यासाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. १२००.०३ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

५) नैसर्गिक आपत्तीत मृत पावलेल्या मच्छिमारांच्या वारसांना अनुदान:- (२४०५१२८७)

मच्छिमारास मासेमारी करतांना अपघाताने मृत्यू आल्यास किंवा तो बेपत्ता झाल्यास त्याच्या वारसांना मासेमार संकट निवारण निधीतून अर्थसहाय्य देण्याबाबतची योजना कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे शासन निर्णय क्र. मत्स्यम-११८९/सीआर-११७/पदुम-१४, दि. ८ जून १९८९ पासून या विभागाकडून राबविण्यात येते. सध्या शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि-१००६/७९(१३)/पदुम-१४, दि. १ एप्रिल, २००८ अन्वये रु. २७.००/- लक्ष अर्थसहाय्य वारसदारास देण्यात येत आहे.

• अर्थसहाय्य मंजूर करताना खालील अटी/शर्तीची पूर्तता करणे आवश्यक आहे.

- १) अपघाताची नोंद पोलीस ठाण्यात होणे आवश्यक.
- २) संबंधित ग्राम पंचायतीचे, सरपंच/पोलीस पाटील यांचे मृत मच्छिमारांबाबत मृत्यू तसेच वारस प्रमाणपत्र.
- ३) जन्म-मृत्यू दाखला.
- ४) संबंधित मत्स्य.सह.संस्थेचे क्रियाशील मच्छिमार असल्याचे प्रमाणपत्र.

मच्छिमार मासेमारी करतांना वा तत्संबंधित इतर काम करतांना अपघाताने मृत्यू पावल्यास वा बेपत्ता झाल्यास संबंधित वारसास जिल्हा कार्यालयाकडे अर्थसहाय्य मिळण्यासाठी अर्ज करावा लागतो. जिल्हा कार्यालय प्रस्तावाची छाननी करुन त्यासाठी लागणाऱ्या कागदपत्रांची पूर्तता करुन घेऊन प्रादेशिक कार्यालयामार्फत आयुक्त कार्यालयाकडे सादर करण्यात येतात. मा. आयुक्त प्रस्तावांना मंजूरी देऊन अर्थसहाय्य मंजूरीचे कार्यालयीन आदेश निर्गमित करतात. त्या कार्यालयीन आदेशानुसार संबंधित सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय कोषागारातून रक्कम काढून संबंधित वारसदारांस त्याच्या बँक खात्यात डिबीटी द्वारे जमा करतात.

मच्छिमारास मासेमारी करतांना अपघाती मृत्यू झाल्यास / बेपत्ता झाल्यास त्यांच्या वारसांना मासेमारी संकट निवारण निधीतून रु.१,००,०००/- इतके अर्थसहाय्य देण्यात येते. सदर योजनेअंतर्गत सन २०२५-२६ मध्ये रु. २७.०० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

६) शाळा: - (२४०५१२०४)

शासनाने मच्छिमार समाजातील मुलांना शालेय शिक्षण मिळण्यासाठी ७ सागरी जिल्ह्यात ठाणे/पालघर येथे ०१ माध्यमिक व २ प्राथमिक, रायगड, रत्नागिरी जिल्ह्यात प्रत्येकी ०२ प्राथमिक व सिंधुदुर्ग जिल्ह्यात ०२ प्राथमिक अशा एकूण ९ शाळा सन २००२ पर्यंत विभागाकडून चालविण्यात येत होत्या.

सदर ९ शाळा शासनाच्या दिनांक २० फेब्रुवारी २००२ च्या आदेशान्वये जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरित करण्यात आल्या आहेत. या शाळेमधील कर्मचारी वर्ग जिल्हा परिषदेकडे प्रति नियुक्तीवर हस्तांतरित करण्यात आलेला आहे

सागरी जिल्ह्यांमधील मत्स्यव्यवसाय शाळा, जिल्हा परिषदेकडे हस्तांतरीत झालेल्या असून, सदर योजनेअंतर्गत सहाय्यक अनुदान अदा (वेतनेत्तर) व सहाय्यक अनुदान (वेतन) अदा करणेसाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. ७४५.५६ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

७) तारापोरवाला मत्सालय: - (२४०५०३९८)

तारापोरवाला मत्सालय हे मरीन ड्राईव्ह, दक्षिण मुंबई येथे असून मजुरी, दुरध्वनी, वीज व पाणी, प्रवास खर्च, भाडेपट्टी व कर, प्रकाशने, संगणक खर्च, सामुग्री व पुरवठा, लहान बांधकाम, यंत्र व साधन सामुग्री अदा करणेसाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. ४०.९६ लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध करण्यात आली आहे.

८) मुख्य कार्यालय व प्रादेशिक कार्यालय (भारीत): - (२४०५००१२)

सदर योजनेतर्गत भारीत खर्च अदा करणेसाठी सन २०२५-२६ मध्ये रु. १.५० लक्ष इतकी अर्थसंकल्पीय तरतुद उपलब्ध आहे.

प्रकरण - ६

मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास निधी योजना (FIDF)

केंद्र शासनाच्या मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund- FIDF) या योजनेमध्ये सहभाग घेऊन राज्याच्या सागरी भागामध्ये विविध सोयी- सुविधा पुरविण्यासाठी जेट्टीचे बांधकामे, बर्फ कारखाना स्थापन करणे, शीतगृहे उभारणे, मासळी मार्केटचे आधुनिकीकरण करणे इ. २० प्रकारच्या सुविधांसाठी शासनाने शासन निर्णय क्र. मत्स्यवि- ११२०/ प्र. क्र.२५/ पदुम-१४ दि.१२/११/२०२० अन्वये मान्यता दिलेली आहे. मत्स्यबंदरे मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील पायाभूत विकास (Fisheries and Aquaculture Infrastructure Fund- FIDF) या योजनेतर्गत खालील मत्स्यबंदरे विकसित करण्यासाठी शासनास प्रस्तावित करण्यात आलेले आहे.

अ. क्र.	मत्स्यबंदरे	जिल्हा	सन २०२२-२३ प्रकल्प किंमत (कोटी)	GST व Insurance Chargo वाढीसह सुधारित प्रकल्प किंमत
१	हर्णे ता. दापोली	रत्नागिरी	२२१.३१	२०५.२५
२	साखरीनाटे ता. राजापूर	रत्नागिरी	१४६.९०	१५३.४७
३	जीवना ता. श्रीवर्धन	रायगड	१८५.४८	१९७.२६
४	भरडखोल ता. श्रीवर्धन	रायगड	११९.६४	१२४.२०
५	सातपाटी ता. पालघर	पालघर	२६७.१२	२८१.०४
	एकूण -		९४०.४५	९६१.२२

महाराष्ट्र मत्स्योदयोग विकास महामंडळ यांचे मार्फत वर नमूद ५ मत्स्यबंदरांची मुलभूत सोयी- सुविधा पुरविणे, सर्वेक्षण व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याचे काम पूर्ण करण्यात आलेले आहे. वरील ५ बंदरामध्ये पायाभूत सुविधांचे बळकटीकरण करण्याचे प्रस्तावित असून सदर बंदरांची बांधकामे करण्यासाठी शासन पत्र क्र. मत्स्यवि- ११२०/प्र. क्र. २५/पदुम- १४, दि. ०१/०६/२०२१ रोजीच्या पत्रान्वये महाराष्ट्र मेरिटार्ईम बोर्डाकडे हस्तांतरीत करण्यात आलेले आहे.

शासन निर्णय क्र. खाक्षेस-२०१५/प्र. क्र.२०९/रस्ते-९ अ दि. २४.०१.२०१७ अन्वये प्रकल्प व्यवस्थापन सल्लागार (PMC) च्या नियुक्तीसाठी अंदाजपत्रकिय किंमतीच्या ३ % शुल्क आकारण्यात आला आहे. या व्यतिरिक्त सदरहू प्रकल्पांकरीता CRZ Clearance, EIA, MCZMA, SEIAA इ. मान्यता/ना-हरकत घेणे, CWPRS, पुणे यांच्यामार्फत तांत्रिक अभ्यास करून घेणे, भु-गर्भ तांत्रिक तपासणी करणे इ. बाबींकरीता दि. २४/०६/२०२२ रोजी रु.४.१९ कोटी तसेच १) हर्णे जि. रत्नागिरी, २) साखरीनाटे जि. रत्नागिरी, ३) जीवना जि. रायगड येथील काम सुरु झाले असून अनुक्रमे रक्कम रु. ३५.७५ कोटी, रु. ३५.०० कोटी व ७८.७५ कोटी अशी एकूण रक्कम रु. १४८.७५ कोटी इतकी रक्कम महाराष्ट्र मेरिटार्ईम बोर्ड यांना वितरीत करण्यात आलेली आहे.

प्रकरण - ७

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना

केंद्र शासनाने प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना सन २०२०-२१ ते २०२४-२५ या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी राबविण्यास दि.२०/०५/२०२० च्या पत्रान्वये मान्यता प्रदान केलेली असून दि. २४/०६/२०२० रोजी मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. तसेच राज्य शासनाने दि. ०५/११/२०२० रोजीच्या कॅबिनेट बैठकीमध्ये मान्यता प्रदान केली असून शासन निर्णय क्रमांक मत्स्यवि-१०२०/प्र. क्र. १००/पदुम-१४, दिनांक १७/११/२०२० अन्वये केंद्रिय क्षेत्रिय योजना, लाभार्थीभिमुख योजना व लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना राज्यामध्ये राबविण्यास मान्यता प्रदान केलेली आहे.

- १) केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये नमूद केलेल्या सर्व ९५ योजना राज्यामध्ये राबविण्यास शासनाने मान्यता प्रदान केलेली आहे. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत महाराष्ट्र राज्यासाठी मंजूर नियतव्यवयाची वर्षनिहाय विगतवारी खालील प्रमाणे आहे.

(सन २०२०-२१ ते २०२४-२५)

(रु. कोटी)

वर्ष	नियतव्यय टक्केवारी (%)	मंजूर केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
२०२०-२१	१५	५२	३६	४६	१३४
२०२१-२२	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२२-२३	२५	८६	६०	७७	२२३
२०२३-२४	२०	६९	४८	६१	१७८
२०२४-२५	१५	५२	३६	४६	१३४
एकूण	१००	३४५	२४०	३०७	८९२

- २) सदर योजना मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात रोजगार, अन्न सुरक्षा, परकीय चलन, मिळकत आणि उत्पन्नासाठी तसेच ग्रामीण भागाच्या विकासासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्र राज्यामधील सुमारे १५,१८,२८८ (As per Hand book of Fisheries statistics of India) मच्छिमार व मत्स्यशेतकरी यांना उदरनिर्वाहचे साधन उपलब्ध करून देत आहे. मासे प्रथिनांचा उत्तम असा स्रोत आहे. त्यामुळे मच्छिमारांचे उत्पन्न वाढण्यास व त्यांची आर्थिक भरभराट होण्यास या क्षेत्रामध्ये भरपूर वाव आहे.
- ३) मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रात निलक्रांती घडवून आणण्यासाठी एकूण रु.२०,०५० कोटींची गुंतवणूक करून सदर योजना राबविली जात आहे.
- ४) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत मत्स्यपालक, मासे कामगार, मासे विक्रेते, अनुसूचित जाती/जमाती/महिला/दिव्यांग व्यक्ती, बचतगट (एसएचजी)/मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील संयुक्त उत्तरदायित्व गट (JLGs). मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन्स, उद्योजक, खासगी कंपन्या आणि मत्स्य उत्पादक संघटना/कंपन्या (एफएफपीओ/सीएस) यांना मत्स्यपालनाच्या विकासाचे उपक्रम राबविण्याकरिता आर्थिक सहाय्य दिले जाते.
- ५) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रम राबविण्यासाठी रु. १२,३४०/- कोटी रुपयांच्या गुंतवणूकीची तरतुद केली आहे.
- ६) प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेतर्गत लाभार्थीभिमुख उपक्रमांमध्ये हॅचरीचा विकास, ग्रो-आउट आणि तलावाचे संगोपन, इनपुट कॉस्ट, री-सर्कुलटरी एक्वाकल्चर सिस्टम (RAS), जलाशयांमध्ये पिंजरा

उभारणे, खुल्या समुद्रामध्ये पिंजरा पध्दतीने मत्स्यसंवर्धन, सिवीड कल्चर, बायवॉल्व्ह कल्चर, ट्राउट शेतीसाठी रेसवे बांधणे, शोभीवंत व करमणुकीचे मत्स्यपालन, खोल समुद्रातील मासेमारी जहाजांना अर्थसहाय्य, सध्याच्या मासेमारी जहाजांचे अपग्रेडेशन, पारंपारिक व मोटार चालवणारे मासेमारी नौकांच्या सुरक्षेसाठी किट पुरविणे, बोटी व जाळे पुरविणे पारंपारिक मच्छिमारांसाठी संभाषण किंवा ट्रॅकिंग डिव्हाइस आणि पीएफझेड डिव्हाइस खरेदीसाठी समर्थन. प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजने अंतर्गत शितगृह बांधकाम, बर्फ कारखाना, खाद्य कारखाना/किरकोळ मत्स्य विक्री केंद्र बांधकाम, किर्यांस्क, मत्स्य मुल्यवर्धीत उद्योग, ई-ट्रेडिंग आणि ई-मार्केटिंगसाठी ई-प्लॅटफॉर्म पुरवणे, रोगनिदान चाचणी करिता दर्जेदार प्रयोगशाळा उभारणी, मच्छिमारांना आणि मासेमारी करणाऱ्या जहाजांना विमा, सामाजिक आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या सक्रिय पारंपारिक मच्छिमारांसाठी जीवन निर्वाह व पौष्टिक आधार झ. गोष्टी करिता सहकार्य करण्यात येणार आहे.

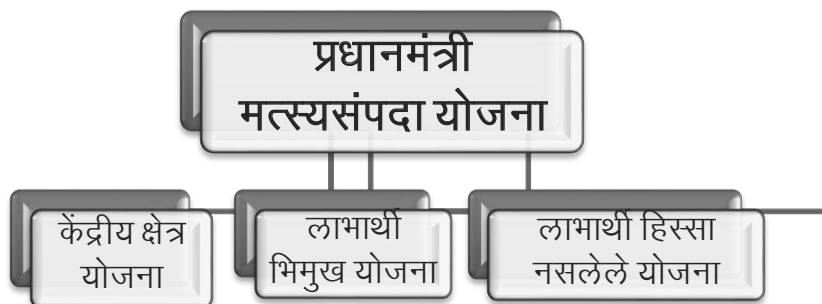
- ७) मत्स्यव्यवसाय विभाग, पशुसंवर्धन आणि दुग्धव्यवसाय मंत्रालयाने दि. २ जून २०२० रोजी प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेच्या विस्तृत मार्गदर्शक सूचना व शासन निर्णय मराठी व इंग्रजीमध्ये खालील वेबसाइटवर उपलब्ध करून दिले आहे.

(i) www.dof.gov.in (ii) www.nfdb.gov.in (iii) www.fisheries.maharashtra.gov.in

-: प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची उद्दिष्टे :-

१. शाश्वत, जबाबदार, सर्व समावेशक आणि योग्य पद्धतीने मत्स्यव्यवसायाची उत्पादन क्षमता वाढविणे.
२. उपलब्ध जमीन व जलस्रोताचे विस्तारीकरण, विविधीकरण आणि पुरक वापराद्वारे मत्स्योत्पादन वाढविणे.
३. मूल्य साखळीचे आधुनिकीकरण करणे तसेच मासेमारी नंतरचे व्यवस्थापन आणि गुणवत्ता सुधारणे.
४. मच्छिमार व मत्स्यकास्तकार यांचे उत्पन्न दुप्पट करणे आणि रोजगार निर्मिती वाढविणे.
५. निर्यात व कृषी उत्पादन मुल्यवर्धनामध्ये मत्स्यव्यवसायाचे योगदान वाढविणे.
६. मच्छिमार व मत्स्यसंवर्धकांचे सामाजिक, भौतिक व आर्थिक सुरक्षेचे बळकटीकरण करणे.
७. योग्य मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन आणि नियामक रचना करणे.

रचना

निधी वाटप :-

१. केंद्रीय क्षेत्र योजना (Central Sector)

- अ) संपूर्ण प्रकल्प/युनिटसाठी केंद्र हिस्सा (अर्थात १००% केंद्रीय निधी) वहन करेल.
- ब) लाभार्थी जिथे थेट म्हणजेच राष्ट्रीय/मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळासह (एनएफडीबी) केंद्र सरकारच्या प्रतिनिधीद्वारे वैयक्तिक/गट उपक्रम राबविले जातात, तिथे केंद्रीय सहाय्य सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी युनिट/प्रकल्प खर्चाच्या ४०% आणि अनुसूचित जाती/जमाती/महिला प्रवर्गासाठी ६०% पर्यंत असेल.

२. केंद्र पुरस्कृत योजना (Central Sponsored Scheme)

अ). लाभार्थी भिमुख योजना अनुदान आकृतीबंध

प्रवर्ग	% अनुदान हिस्सा		
	केंद्र हिस्सा (%)	राज्य हिस्सा (%)	लाभार्थी हिस्सा
लाभार्थीभिमुख योजना			
सर्वसाधारण	२४%	१६%	६०%
अ.जा., अ.ज. व महिला	३६%	२४%	४०%

ब) लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना अनुदान आकृतीबंध

सदर योजनेचा आकृतीबंध खालीलप्रमाणे आहे.

केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा
	६० %	४० %

१.१ प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा लाभ खालील व्यक्ती घेऊ शकतात.

- I. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी/बेरोजगार युवक/उद्योजक.
- II. मत्स्यउत्पादक.
- III. मत्स्य कामगार आणि मत्स्य विक्रेते.
- IV. मत्स्यव्यवसाय विकास महामंडळ.
- V. मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रातील महिला स्वयं सहाय्यता गट/ मच्छीमार स्वयं सहाय्यता गट (SHGs) / संयुक्त दारित्व गट (JLGs).
- VI. मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्था/ अनुसूचित जाती/जमाती सहकारी संस्था.
- VII. मत्स्यव्यवसाय फेडरेशन.
- VIII. उद्योजक आणि खाजगी कंपन्या.
- IX. मत्स्यउत्पादक संघटना / कंपन्या (एफएफपीओ / सीएस).
- X. अनुसूचित जाती / जमाती / महिला / वेगळ्या सक्षम व्यक्ती.
- XI. राज्य सरकार / केंद्रशासित प्रदेश आणि त्यांची संस्था
- XII. राज्य मत्स्यव्यवसाय विकास मंडळ (एसएफडीबी).
- XIII. केंद्र सरकार आणि त्यातील घटक.

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनामार्फत मंजूर कृती आराखडा
सन २०२०-२१ (रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०.०४	६.०२	४.०१	०.००
	एकूण	१५८.९०	५५.४६	३६.९७	६६.४५

सन २०२१-२२

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	११४.२६	५५.९८	५८.२८	०.००
	एकूण	३३०.६५	१२८.४६	१०६.६०	९५.५९

सन २०२२-२३

(रु.कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	५३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	६३.००	३७.८०	२५.२०	०.००
	एकूण	६०२.३२	२२६.१७	१५०.८८	२२५.२८

सन २०२३-२४

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	०.००
	एकूण	२६८.६२	१०२.८३	९९.२३	६६.५६

सन २०२४-२५

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा
१	केंद्रीय क्षेत्र योजना (CSS)	०.००	०.००	०.००	०.००
२					
अ	लाभार्थीभिमुख योजना (Beneficiary Oriented)	८४.०७	२९.४८	१९.६५	३४.९४
ब	लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या योजना (Non-Beneficiary Oriented)	३.११	१.८७	१.२४	०.००
	एकूण	८७.१८	३१.३५	२०.९०	३४.९३

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेचा वर्षनिहाय केंद्र शासनमार्फत मंजूर कृती आराखडा (रु.कोटी)

अ. क्र.	आर्थिक वर्ष	प्रकल्प किंमत	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	मंजुरी दिनांक	लाभार्थी संख्या
१	सुधारित कृती आराखडा सन २०२०-२१	१५८.९	५५.४७	३६.९८	६६.४५	२५/०१/२०२३	७९७
२	सुधारित कृती आराखडा सन २०२१-२२	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	२५/०१/२०२३	११०६
३	९ मासळी उत्तरविण्याचे केंद्र सन २०२१-२२	११४.२६	५५.९८	५८.२८	०	३१/०३/२०२२	---
४	कृती आराखडा सन २०२२-२३	२०४.७	७३.३१	४८.८७	८२.५१	०३/०१/२०२३	१४४८
५	कृत्रिम शैल भित्तीका सन २०२२-२३	५६.४२	३३.८५	२२.५७	०	१७/०२/२०२३	
६	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२२-२३	३४१.२१	११९.००	७९.४३	१४२.७७	२७/०३/२०२३	
७	कृती आराखडा सन २०२३-२४	६.८१	३.०३	२.१२	१.६६	२०/०९/२०२३	३
८	अतिरिक्त कृती आराखडा सन २०२३-२४	२६१.८१	९९.७९	९७.११	६४.९०४	१५/०३/२०२४	३८६
९	कृती आराखडा सन २०२४-२५	८७.१८	३१.३५	२०.९०	३४.९३	०८/०८/२०२४	४३४
	Total	१४४७.६७	५४४.२७	४१४.५८	४८८.८२	---	४१७४

Note :- 4000 Beneficiaries of Livelihood nutritional support during fishing ban period Scheme

प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजना राज्यामध्ये सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या कालावधीमध्ये राबविण्यात येत आहे. या योजनेतर्गत वर्षनिहाय केंद्र पुरस्कृत लाभार्थी हिस्सा घटकांतर्गत खालील प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण			लाभार्थी संख्या
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	
१.	सन २०२०-२१	३५	१४८.८६	४९.४४	३२.९६	६६.४५	७९७
२.	सन २०२१-२२	४२	२१६.३९	७२.४८	४८.३२	९५.५९	११०६
३.	सन २०२२-२३	२४	५३९.३२	१८८.३६	१२५.६८	२२५.२८	१४४८
४.	सन २०२३-२४	८	१६५.९६	५९.५८	३९.८२	६६.५६	३८९
५.	सन २०२४-२५	१९	८४.०७	२९.४८	१९.६५	३४.९४	४३४
एकूण -			११५४.५९	३९९.३४	२६६.४३	४८८.८२	४१७४

- वरील तक्त्यामध्ये एकूण लाभार्थी संख्येपैकी सन २०२२-२३ व सन २०२३-२४ वर्षाकरीता मच्छीमारीसाठी कुटुंब संवर्धन या घटकांतर्गत प्रति वर्ष २००० लाभार्थी असे एकूण ४००० लाभार्थ्यांचा समावेश आहे. सदर लाभार्थ्यांना पावसाळी मासेमारी बंदी कालावधीमध्ये राज्य व केंद्र हिस्स्याचे अनुदान देण्याचे प्रस्तावित आहे.
- केंद्र पुरस्कृत योजनेतर्गत लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या घटकांतर्गत घटकाखाली खालीलप्रमाणे रु. २९३.०७ कोटी किंमतीचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	कालावधी	योजना संख्या	मंजूर प्रकल्प किंमत	अर्थसहाय्याचे प्रमाण		अभिप्राय
				केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	
१.	सन २०२०-२१	३	१०.०४	६.०२	४.०२	१ प्रजनक साठा, सागरमित्र, १ एकात्मिक जलाशय विकास.
२.	सन २०२१-२२	१	११४.२६	५५.९८	५८.२८	९ मासळी उत्तरविण्याचे केंद्रे.
३.	सन २०२२-२३	३	६३.००	३७.८०	२५.२०	१८२ कृत्रिक शैल्य भित्तिका, सागरमित्र व १ एकात्मिक जलाशय विकास.
४.	सन २०२३-२४	३	१०२.६६	४३.२५	५९.४१	सागरमित्र, ३ मासळी बाजार व ८ प्रजनक साठा.
५.	सन २०२४-२५	१	३.११	१.८७	१.२५	सागरमित्र
एकूण		---	२९३.०७	१४४.९२	१४८.१६	---

सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या वर्षामध्ये जिल्हानिहाय मंजूर प्रकल्पाची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. लाख)						
अ. क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
अ) कोकण विभाग						
१	मुंबई शहर	४९	८९१.००	५९४.००	९०२.४०	३०५७.००
२	मुंबई उपनगर	१०३	१२६२.६७	८४१.७८	१५८७.८	३६९२.२५
३	ठाणे	३२	२७८.८७	१८५.९१	३२४.८६	७८९.६४
४	पालघर	५४	५३२.४१	३५४.९४	६७४.५	१५६१.८५
५	रायगड	८९	१०५९.०२	७०६.०२	१३१३.५३	३०७८.५७
६	रत्नागिरी	१२७	१५९३.९७	१०६२.६५	२१४५.६७	४८०२.२९
७	सिंधुदुर्ग	१२७	५०७.००	३३८.००	६७८.४१	१५२३.४१
एकूण (अ)		५८१	६१२४.९५	४०८३.३०	७६२७.१७	१८५०५.०१
ब) पुणे विभाग						
८	पुणे	४२४	४६४३.०७	३०९५.३९	५४४९.८३	१३१८८.२९
९	सातारा	९५	८५०.२९	५६६.८६	१०३९.०१	२४५६.१६
१०	सांगली	१८३	२१७५.१३	१४५०.०८	२५०९.८२	६१३५.०४
११	सोलापुर	११७	९४८.८४	६३२.५६	१०७७.१९	२६५८.५९
१२	कोल्हापुर	१०९	१२३८.४९	८२५.६६	१४३५.८५	३५००.००
एकूण (ब)		९२८	९८५५.८२	६५७०.५५	११५११.७०	२७९३८.०८
क) नाशिक विभाग						
१३	नाशिक	९१	१०४१.३९	६९४.२६	१२४४.०३	२९७९.६८
१४	जळगाव	११	९४.५२	६३.०१	११०.२९	२६७.८२
१५	नंदुरबार	८१	६९१.९२	४६१.२८	७६९.५५	१९२२.७५
१६	धुळे	१२१	११९५.०२	७९६.६८	१३५०.८०	३३४२.५०
१७	अहमदनगर	३१२	४१३६.१७	२७५७.४५	४७६७.४९	११६६१.११
एकूण (क)		६१६	७१५९.०२	४७७२.६८	८२४२.१७	२०१७३.८६
ड) छ. संभाजीनगर विभाग						
१८	छ.संभाजीनगर	४०	६०२.७६	४०१.८४	७०९.४०	१७१४.००
१९	बीड	९९	१०७४.६६	७१६.४४	१३८५.९०	३१७७.००
२०	जालना	७७	५२०.७८	३४७.१९	६४७.३४	१५१५.३१
२१	परभणी	३६	२३०.१०	१५३.४०	२६४.००	६४७.४९
एकूण (ड)		२५२	२४२८.३०	१६१८.८७	३००६.६३	७०५३.८०

अ. क्र.	जिल्हा	मंजूर लाभार्थी संख्या	केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	लाभार्थी हिस्सा	एकूण प्रकल्प किंमत
इ) लातूर विभाग						
२२	लातूर	४२	१७१.५५	११४.३७	२३०.८१	५१६.७३
२३	धाराशिव	६६	२६८.४४	१७८.९६	३३७.९७	७८५.३७
२४	नांदेड	२२५	२९५४.६२	१९६९.७४	३३७२.४९	८२९६.८५
२५	हिंगोली	३५	२८८.४४	१९२.२९	३४८.०९	८२८.८२
एकूण (इ)		३६८	३६८३.०५	२४५५.३६	४२८९.३६	१०४२७.७७
ई) अमरावती विभाग						
२६	अमरावती	६३	५५२.८१	३६८.५४	६४९.३५	१५७०.६९
२७	अकोला	४७	२०१.३४	१३४.२२	२४५.३९	५८०.९५
२८	बुलढाणा	४८	३८९.४८	२५९.६६	४४४.८१	१०९३.९५
२९	वाशिम	३३	१०२.३४	६८.२३	१३०.१२	३००.६९
३०	यवतमाळ	७०	८६५.६७	५७७.११	९९८.७२	२४४१.५०
एकूण (ई)		२६१	२१११.६४	१४०७.७५	२४६८.३९	५९८७.७८
उ) नागपूर विभाग						
३१	नागपूर	३५०	२९६७.१७	१९७८.१२	३७७१.०९	८७१६.३८
३२	वर्धा	६९	६८७.५९	४५८.३८	८२५.६३	१९७१.६०
३३	भंडारा	१०३	१२३.३९	८२.२५	१६७.४५	३७३.०९
३४	गोंदिया	४४	१३७.१९	९१.४५	१६२.५६	३९१.१९
३५	चंद्रपुर	२१४	२७१५.६४	१८१०.४३	३३१६.८०	७८४२.८७
३६	गडचिरोली	७७	२४९.९७	१६६.६५	२९८.४७	७१५.०८
एकूण (उ)		८५७	६८८०.९४	४५८७.२८	८५४२.००	२००१०.२१
एकूण (अ+ब+क+ड+इ+ई+उ)		३८४९	३७८४०.५०	२५२२६.९८	४५३४९.०२	१०८४१६.५२

सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या वर्षामध्ये जास्त प्रमाणात राबविण्यात आलेल्या घटकांची माहिती खालीलप्रमाणे आहे.

(रु. कोटी)

अ. क्र.	योजना	लाभार्थी संख्या	एकूण प्रकल्प किंमत
१	Installation of Cages in Reservoirs	९४५	५०६.७६
२	Biofloc culture system.	७००	१६८.३७
३	Refrigerated/ Insulated/ Motor cycle/ Three-wheeler/ Live fish	८६५	१३१.२३
४	Plant/storage 10-20-30-50-ton capacity	८०	७३.७४
५	Hatcheries/ Biofloc ponds/ Rearing ponds/ Grow-out ponds/ Brackish Water/ Saline /Alkaline areas	७७१	४०.७४
६	Fishing vessels	२०२	८३.६०
७	Fish Feed Mills of production Capacity of 2-8-20 ton /Day	९५	४५.२०
८	RAS culture system.	७२	१८.११
९	Fish retail markets/ fish kiosks/ Fish Value Add/ e-marketing	४९	९.४५
१०	Recreational Fisheries/ testing labs/ Extension and support Services.	२९	१०.२५
११	Open Sea cages/ Seaweed culture rafts	१३	५.१५
१२	Ornamental fish	४२	८.३७
Total		३८६३	११००.९७

-.: प्रधानमंत्री मत्स्यसंपदा योजनेची ५ वर्षातील अंमलबजावणीची फलनिष्पत्ती: -

१. सन २०२०-२१ व सन २०२१-२२ मध्ये देशामध्ये कोरोना-१९ या विषाणुच्या प्रादुर्भावामुळे टाळेबंदी घोषित केली होती. परिणामी या २ वर्षांच्या काळामध्ये सदर योजनेस लाभार्थीचा अल्प प्रतिसाद मिळाला होता. करीता सन २०२२-२३ मध्ये सन २०२०-२१ व सन २०२१-२२ चा सुधारित कृती आराखडा केंद्र शासनास सादर करण्यात आला.
२. सन २०२२-२३ या वर्षामध्ये सुधारित कृती आराखडा सन २०२०-२१, सन २०२१-२२ व कृती आराखडा सन २०२२-२३ या वर्षाकरीता केंद्र शासनाची माहे जानेवारी २०२३ व मार्च २०२३ मध्ये प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली होती.
३. यावरून प्रत्यक्षात सदर योजनेची सन २०२३-२४ या वर्षापासून प्रभावी अंमलबजावणी सुरु आहे.
४. सन २०२२-२३ मध्ये या योजनेसाठीची प्रतीक्षा यादी “निरंक” करण्यात आली होती.
५. सन २०२०-२१ ते सन २०२४-२५ या ५ वर्षांच्या कालावधीत एकुण ४१७४ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प मंजूर करण्यात आलेले आहेत व लाभार्थी हिस्सा नसलेल्या ६ घटकाखाली रु.२९३.०७४ कोटीचे प्रकल्प, केंद्र व राज्य हिस्स्याच्या सहभागातून मंजूर करण्यात आलेले आहेत.
६. ४१७४ लाभार्थ्यांच्या प्रकल्पापैकी एकुण, २१६५ प्रकल्प १००% पूर्ण झालेले असून, २००९ प्रकल्प हे जिल्हा स्तरावर प्रगतीपथावर आहेत.
७. १००% पूर्ण झालेल्या प्रकल्पापैकी उत्पादनावर आधारित प्रकल्पातून ८५११ टन इतके उत्पादन झाले असून, त्यापासून प्रत्यक्षरित्या १२७४९ व अप्रत्यक्षरित्या १४००० व्यक्तींना रोजगार प्राप्त झालेला आहे.
८. मासळी पकडल्यानंतर बाजारपेठेमध्ये जलद गतीने वाहतूक करण्यासाठी इन्सुलेटेड वाहन, रेफ्रिजेरेटेड वाहन, तीन चाकी ई-रिक्षा व मोटरसायकलसह शितपेटी इत्यादीचा लाभार्थ्यांना पुरवठा केल्यामुळे, मासळीचे होणारे १०% नुकसानामध्ये बचत झालेली आहे व मासळीचा दर्जा चांगला राहील्याने, ग्राहकांना ताजे मासे मिळण्यास मदत होत आहे.
९. मागिल ५ वर्षांमध्ये बर्फ कारखाना व शीतगृह या घटकाखाली ४५ लाभार्थ्यांचे प्रकल्प पूर्ण झाले असून, त्यातून बर्फाचे उत्पादन ३,३०,४०९ मे. टन झाले आहे. परिणामी मासळी बाजारपेठेमध्ये आरोग्यास पोषक असणाऱ्या स्थितीमध्ये मासळी विक्रीसाठी जात आहे.
१०. गोडया पाण्यातील मत्स्यव्यवसायाच्या विकास अंतर्गत ३२ मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र मंजूर करण्यात आले असून, त्यापैकी १३ मत्स्यबीज केंद्राचे काम पूर्ण झाले आहे. त्यामुळे राज्यातील मत्स्यबीजाची मागणी व निर्मिती यामध्ये असणारे अंतर (Gap) कमी होण्यास मदत झालेली आहे.
११. केंद्र शासनाकडून मंजूर सर्व १८२ कृत्रिम शैल भित्तिका यशस्वीरित्या समुद्रामध्ये स्थापित करण्यात आलेल्या आहेत. त्यामुळे आगामी काळात पारंपारिक मच्छिमारांना शाश्वत मत्स्योत्पादन मिळण्यास मदत होणार आहे.

CR

प्रकरण - ८

किसान क्रेडिट कार्ड (KCC)

प्रस्तावना :-

केंद्र शासनाने अर्थसंकल्प २०१८-१९ मध्ये किसान क्रेडिट कार्ड (KCC) द्वारे, मच्छीमार व मत्स्यशेतकरी यांना खेळते भांडवल उपलब्ध करून देण्याचा निर्णय घेतला आहे. भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे परिपत्रक क्र.आरबीआय/२०१८-१९/११२, दि.४/२/२०१९ व केंद्र शासनाचा मत्स्यव्यवसाय विभाग व केंद्र शासनाचा वित्त सेवा विभाग (DFS) यांचेमार्फत दि.१०/११/२०२१ च्या पत्रान्वये सविस्तर मार्गदर्शक सूचना व कार्यान्वयन मानक प्रणाली (SOP) निगमित केलेल्या आहेत.

• उद्देश :-

किसान क्रेडिट कार्ड (KCC) सुविधेमुळे मत्स्यशेती, कोळंबीशेती व मासेमारी इत्यादीसाठी आवश्यक अल्प मुदतीचे कर्ज उपलब्ध करून देणे.

• पात्रता :-

अ) भूजल मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यशेती

१. मच्छीमार, मत्स्यशेतकरी (वैयक्तिक व गट/भागीदार, शेअर क्रॉपर्स, Tenant Farmers), स्वयं सहाय्यता गट, संयुक्त दायित्व गट व महिला गट.
२. लाभार्थी स्वतःचे किंवा भाडेतत्वावरती मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित, उदा. तलाव, तळे, खुले जलक्षेत्र, रेसवे, मत्स्यबीज उत्पादन केंद्रे, मत्स्यबीज संवर्धन केंद्रे, नौका, जाळी व इतर मासेमारी जाळीचे प्रकार इत्यादीबाबत, राज्याचे मत्स्यशेती व मत्स्यव्यवसाय अनुषंगीक उपक्रम व विशिष्ट मत्स्यव्यवसाय अनुषंगीक उपक्रम इत्यादीसाठी जिल्हा सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांचे प्रमाणपत्र असणे आवश्यक आहे.

ब) सागरी मत्स्यव्यवसाय

उपरोक्त अ.क्र. अ-१ मध्ये नमूद केलेल्या लाभार्थी ज्यांची स्वतःची अथवा भाड्याने घेतलेली नोंदणीकृत मासेमारी नौका, तसेच ज्यांच्याजवळ समुद्र व खाडी (Estuary) भागामध्ये मासेमारी, खुल्या समुद्र व खाडीतील (Estuary) मत्स्यशेती/समुद्रशेती व राज्यातील विशिष्ट प्रकारची मासेमारी व मत्स्यव्यवसाय अनुषंगीक उपक्रम इत्यादीसाठी आवश्यक मासेमारी परवाना/मासेमारी परवाना असणे आवश्यक आहे.

• किसान क्रेडिट कार्डचे फायदे :-

१. मच्छीमार/मत्स्यशेतकरी यांना रु. २.०० लक्ष पर्यंत विनातारण तसेच मच्छीमार संघ/ संस्था, बँक व मत्स्यशेतकरी यांचेमध्ये त्रिपक्षीय करार करून रु.५.०० लक्षपर्यंत अर्थसहाय्य उपलब्ध होईल.
२. संबंधित मच्छीमार / मत्स्यशेतकरी यांनी प्रथम उचललेले कर्ज फेडल्यानंतर, सदर रक्कमेचा उपयोग वारंवार आवश्यकतेनुसार करणे शक्य होईल.
३. मच्छीमारांना आवश्यकतेप्रमाणे मत्स्यव्यवसाय अनुषंगिक साहित्य खरेदी करता येईल.

कर्जदर :-

१. जिल्हास्तरीय तांत्रिक समिती मार्फत कर्जदर राज्यस्तरीय समितीकडे प्रस्तावित करण्यात येतात. राज्यस्तरीय समितीमार्फत कर्जदर निश्चित करण्यात येतात.
२. मत्स्यव्यवसायामध्ये आवर्ती खर्चामध्ये मत्स्य/कोळंबी- बीज/मत्स्य/कोळंबी- खाद्य, सेंद्रीय व रासायनिक खते, चुना इतर आवश्यक घटक, मासेमारी व विपणनासाठी आवश्यक खर्च, इंधन/विद्युत खर्च, मजुरी, भाडेपट्टीची रक्कम इत्यादीचा समावेश आहे.

३. मासेमारी करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या खर्चांमध्ये इंधन, बर्फ, मजुरी, मासे उतरविणे इत्यादी बाबींचा समावेश असेल.

सन २०२४-२५ साठी राज्यस्तरीय समितीने निश्चित केलेले कर्जदर खालील प्रमाणे

अ. क्र.	मत्स्यव्यवसाय व्यवस्थापन खर्च	सन २०२४-२५ करिता मत्स्यव्यवसायासाठी निश्चित केलेले कर्जदर (रुपये)
१	प्रति हेक्टर शेततळे सर्व जाती मत्स्यपालन	५,००,०००
२	नदी तलावामध्ये छोट्या नावेच्या सहाय्याने मासेमारी करणे	८०,०००
३	निमखारे पाण्यातील मत्स्यपालन प्रति हेक्टर सर्व जाती	३,००,०००
४	निमखारे पाण्यातील कोळंबी संवर्धन प्रति हेक्टर(माशांच्या इतर जातीसह)	३,००,०००
५	ट्रॉलर मासेमारी नौका	३,००,०००
६	पर्ससीन मासेमारी नौका	३,००,०००
७	गिलनेटर मासेमारी नौका	३,००,०००
८	यांत्रिक मासेमारी नौका	१,५०,०००
९	बिगर यांत्रिक मासेमारी नौका	८०,०००
१०	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु.३.०० लाख भांडवली किंमत)	१,००,०००
११	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु. ८.०० लाख भांडवली किंमत)	१,५०,०००
१२	शोभिवंत मत्स्यपालन (रु.२५.०० लाख भांडवली किंमत)	३,००,०००
१३	गोड्या पाण्यातील मत्स्यव्यवसाय	२,००,०००
१४	पिंजरा पद्धतीने मत्स्यपालन (प्रति पिंजरा)	५०,०००

• **व्याज सवलत:-**

सर्वसाधारणपणे व्याजदर ७% प्रती वर्ष इतका निश्चित करण्यात आला आहे. जे मच्छीमार/मत्स्यकास्तकार विहित कालावधीमध्ये कर्जफेड करतील, त्यांना केंद्र शासनाकडून ३% व्याजदरावर सवलत मिळणार आहे. त्यामुळे फक्त ४% दरानेच परतफेड करावी लागेल.

• **आवश्यक कागदपत्रे:-**

- १) विहित नमुन्यातील अर्ज
- २) ओळखीचा पुरावा:- स्वतः साक्षांकीत केलेले निवडणूक ओळखपत्र/वाहन परवाना/पॅन कार्ड /आधार कार्ड/पासपोर्ट/शासकिय यंत्रणेने अदा केलेले छायाचित्र ओळखपत्र.
- ३) वास्तव्याचा पुरावा: - अलिकडच्या काळातील दुरध्वनी देयक/विज देयक/व्यवसायकर पावती (दोन महिन्यापेक्षा जुने नसावे)/निवडणूक ओळखपत्र/आधार कार्ड/पासपोर्ट/ शासकिय यंत्रणा/ग्राम पंचायत/महानगर पालिका यांनी अदा केलेले प्रमाणपत्र.
- ४) अलिकडच्या काळातील तीन पासपोर्ट साईज फोटो, सहा महिन्यापेक्षा जुने नसावेत.
- ५) सातबारा उत्तरा आणि ८-अ- आवश्यकता असल्यास

• **अर्ज करण्याची पद्धत :-**

सदर योजनेचे विहित नमुन्यातील अर्ज हे संबंधीत सहाय्यक आयुक्त मत्स्यव्यवसाय यांच्या कार्यालयामार्फत स्थानिक बँकेत पाठविले जातात किंवा स्थानिक मच्छीमार आपल्या स्थानिक बँकेत किसान क्रेडिट कार्ड करिता परस्पर अर्ज करू शकतात. केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सुचनानुसार परिपूर्ण अर्जावर बँकामार्फत १५ दिवसांमध्ये कार्यवाही होणे अपेक्षित आहे.

प्रकरण - ९

**केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर
मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते यांची नोंद करणे बाबत.**

केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय अनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणे बाबत.

भारतीय कृषि अनुसंधान परिषद अंतर्गत केंद्रीय सागरी मत्स्यिकी संशोधन संस्थेच्या सागरी मत्स्यव्यवसाय जनगणना - २०१६ नुसार सागरी जिल्ह्यातील मच्छीमारांची लोकसंख्या ३,६४,८९९ इतकी असून क्रियाशील मच्छीमार संख्या ७६,९२८ इतकी आहे, ५६,५५३ व्यक्ती मासळी विक्रीचा व्यवसाय करीत आहेत. मत्स्यव्यवसायी अनुषंगिक व्यवसायामध्ये उदा. जाळी विणने, मासळी प्रक्रिया करणे, कोळंबीचे कवच साफ करणे, मत्स्यकामगार व इतर बाबीमध्ये व्यवसाय करीत असलेल्या व्यक्तींची संख्या ५०,३४१ इतकी आहे. सदर व्यक्तींची एकूण संख्या १,८३,८२२ इतकी आहे. तसेच भूजल संस्थामधील सभासदांची संख्या ३,३२,६३६ इतकी असून निमखारे पाणी क्षेत्रातील मत्स्यशेतकऱ्यांची संख्या ३६० इतकी आहे.

केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय अनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणे आवश्यक आहे. तरी केंद्रशासनाच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या <https://register.eshram.gov.in/#/user/self> या पोर्टलवर मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित कामगारांचे आधार क्रमांक, मोबाईल क्रमांक बँकेचे तपशिल इत्यादी माहितीसह मत्स्यकामगारांनी स्वतः नोंदणी करणे आवश्यक आहे. मत्स्यकामगारांचे वय १६-५९ असणे आवश्यक आहे.

सागरी, भूजल व निमखारेपाणी क्षेत्रातील सर्व मत्स्यकामगारांची नोंद उपरोक्त पोर्टलवर करण्यासाठी प्रादेशिक व जिल्हा कार्यालयांमार्फत व्यापक प्रसिध्दी देण्यात येते. यासाठी स्थानिक रेडीओ/टिव्ही/वर्तमानपत्र, बाह्य माध्यमे (Out Door Media), सामाजिक माध्यमे (social media) Agriculture Technology Management Agency (ATMAs), Krishi Vigyan Kendra (KVKs), Common service centres (CSCs), State Rural Livelihood Mission (SRLM), Panchayati Raj Institutions (PRIs) इत्यादी संस्थांचा वापर केला जातो.

मत्स्यकामगारांनी उपरोक्त प्रमाणे नोंदणी केल्यास त्यांची नोंदणी केंद्र सरकारच्या श्रम व रोजगार विभागाच्या पोर्टलवर होत असल्यामुळे त्यांना केंद्र व राज्य शासनाच्या विविध योजनांचा व नविन योजनांचा लाभ देणे शक्य होईल.

ई-श्रम कार्ड

प्रस्तावना:-

केंद्र शासनाच्या श्रम व रोजगार विभागामार्फत “ई-श्रम पोर्टल” तयार करण्यात आलेले असून मत्स्यव्यवसाय कामगार, मत्स्यविक्रेते, मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसाय अनुषंगिक कामांशी प्रत्यक्ष सहभाग असलेले कामगार यांची नोंद करणे शक्य आहे.

- **पात्रता :-**
- मत्स्यव्यवसाय, मत्स्यशेती क्षेत्रातील मच्छीमार व मत्स्यमुल्य साखळी (Fisheries Value Chain) इत्यादीमध्ये समाविष्ट असलेले मत्स्यकामगार, ज्यांची वयोमर्यादा १६ ते ५९ वर्ष असावी व जे Employee's State Insurance (ESI), Employee's Provident Fund Organization (EPFO) चे सभासद नाहीत सार्वजनिक क्षेत्रातील उपक्रम (PSUs) व शासन सेवेतील कर्मचारी व आयकर भरणारे (Income Tax Payee) नसावेत.
- **पोर्टल :-** <https://register.eshram.gov.in/#/user/self> किंवा www.eshram.gov.in
- **ई-श्रम कार्ड चे फायदे :-**
- सदर पोर्टलमध्ये असंघटीत मजूर, मच्छीमार, मत्स्यशेती व मत्स्यअनुषंगिक कामामध्ये समावेश असलेले मजूर इत्यादींची एकत्रीत माहिती आधार नंबरशी जोडून अपलोड करण्यात येते.
- जे कामगार या पोर्टलवर नोंदणी करतील त्यांना प्रधानमंत्री सुरक्षा विमा योजनेअंतर्गत व्यक्ती मृत झाल्यास रु.२.०० लक्ष व कायमस्वरूपी अपंगत्व आल्यास रु. १.०० लक्ष देण्याचे प्रावधान आहे.
- असंघटीत कामगारांना सामाजीक सुरक्षा योजनांचे फायदे या कार्ड मार्फत देण्यात येणे शक्य होईल.
- पोर्टलवरील डेटाबेस हा अचानक उध्दभवणाऱ्या व कोव्हिड-१९ विषाणू सारख्या जागतिक महामारी /राष्ट्रीय आपत्तीमध्ये सहाय्यासाठी वापरता येणे शक्य होईल.
- **आवश्यक कागदपत्रे :-**
- कामगारांचे आधार कार्ड क्रमांक.
- मोबाईल क्रमांक (प्राधान्याने आधार कार्डशी लिंक असलेला असावा).
- बँकेचे तपशिल - खाते क्रमांक/ IFSC कोडसह .
- (टिप- एखाद्या मत्स्यकामगाराकडे आधार कार्डशी लिंक असलेला मोबाईल क्रमांक नसल्यास ती व्यक्ती जवळपास असलेल्या “आपले सरकार सेवा केंद्रामध्ये” नोंदणी करू शकतात.)
- **पोर्टलवर नोंदणी करण्याची पद्धत :-**
- राज्यातील मत्स्यकामगार स्वतः या पोर्टलवर नोंदणी करू शकतात अथवा जवळच्या “आपले सरकार सेवा केंद्र - Common Service Centers (CSCs)” सरकार सेवा केंद्रामध्ये मोफत नोंदणी करू शकतात.
- राष्ट्रीय मदत क्रमांक -१४४३४
- अधिक माहितीसाठी eshram.pmu-mole@gov.in या ई-मेलवर व मत्स्यव्यवसाय विभागाच्या जिल्हा कार्यालयाशी संपर्क साधावा.

प्रकरण - १०

नॅशनल फिशरीज डिजिटल प्लॅटफॉर्म (NFDP)

:- NFDP (National fisheries Digital Platform) :-

प्रस्तावना: -

केंद्र शासनाच्या दि. २६/०९/२०२४ रोजीच्या परिपत्रकान्वये प्रधानमंत्री मत्स्य किसान समृद्धी सह योजना (PMMKSSY) या योजनेतर्गत लाभ घेण्यासाठी सर्व मच्छीमारांची NFDP पोर्टलवर नोंदणी होणे आवश्यक आहे. NFDP पोर्टलवर नोंदणी केल्यामुळे मच्छीमारांची माहिती एकत्रित करणे तसेच गरजेनुसार धोरणे तयार करणे शक्य होईल.

• उद्देश: -

मच्छीमारांना प्रधानमंत्री मत्स्य किसान समृद्धी सह योजना (PMMKSSY) अंतर्गत योजनांचा लाभ घेता यावा.

• नोंदणी करण्याची पद्धत:

मच्छीमार, मत्स्यशेतकरी तसेच मासेमारीशी संबंधित व्यावसायिक हे NFDP पोर्टलवर नोंदणी करू शकतात. नोंदणीनंतर तात्पुरते नोंदणी प्रमाणपत्र तयार केले जाते.

वैयक्तिक तसेच संस्थांची नोंदणी करतांना उप जिल्हा क्षेत्रीय कार्यालयीन अधिकारी यांच्याद्वारे कागदपत्रांची तपासणी करून मान्यता दिली जाते आणि अर्ज पुढील प्रक्रियेसाठी जिल्ह्याच्या सहायक आयुक्त कार्यालयाकडे पाठवला जातो.

प्राप्त झालेले अर्ज हे संबंधित जिल्ह्याचे सहायक आयुक्त कार्यालयाद्वारे प्रमाणित व मंजूर केले जातात. प्रमाणित व मंजूर केलेले अर्ज राज्यस्तवर मंजूर केले जातात आणि अंतिम मंजूरीसाठी केंद्र शासनाकडे पाठवले जातात. सदर अर्ज केंद्र शासनाकडून मंजूर केल्यानंतर अंतिम नोंदणी प्रमाणपत्र तयार होते.

• NFDP नोंदणीचे फायदे: -

१. NFDP पोर्टलवर नोंदणी केल्यामुळे केंद्र शासनाच्या प्रधानमंत्री मत्स्य किसान समृद्धी सह योजना (PMMKSSY) या योजनेतर्गत मच्छीमारांना विविध कल्याणकारी योजनांचा लाभ घेता येईल.
२. NFDP पोर्टलवर नोंदणी झाल्यास मत्स्यव्यवसाय व मत्स्यव्यवसायाशी संबंधित असणाऱ्या मच्छीमारांची शासनाच्या डेटाबेसमध्ये नोंद होईल. तसेच सदर माहिती भविष्यात नविन धोरणे/योजना तयार करण्यासाठी उपयुक्त ठरेल.
३. मत्स्यव्यवसाय तसेच मत्स्यव्यवसायाशी निगडित उद्योगास चालना मिळेल.
४. मच्छीमारांसाठी विमा संरक्षण सुनिश्चित करणे.
५. अंतिम नोंदणी झाल्यानंतर लाभार्थींनी स्वतः नोंदणी केली असल्यास रु.१००/- तर VLE मार्फत नोंदणी केलेली असल्यास लाभार्थींना रु.७६/- तर VLE यांना रु.२४/- खात्यात जमा होणार आहेत.

• NFDP नोंदणीसाठी लागणारे कागदपत्रे:

१. आधार कार्ड
२. आधार कार्डला लिंक असलेला मोबाईल क्रमांक
३. बँक पासबुक
४. पॅन कार्ड
५. KYC कागदपत्रे

प्रकरण - ११

मत्स्यव्यवसायास कृषी समकक्ष दर्जा

प्रस्तावना :-

कृषी व पदुम विभागाने शासन निर्णय क्रमांक : मत्स्यवि २०२३/प्र.क्र.०६/पदुम १३, दि.०९/०५/२०२५ अन्वये मत्स्यव्यवसायास कृषी समकक्ष दर्जा देण्याबाबत शासन निर्णय निर्गमित केला आहे.

महाराष्ट्र एक कृषी प्रधान राज्य असून राज्यातील ग्रामीण अर्थव्यवस्था शेतीबरोबरच कृषीसंलग्न क्षेत्रे जसे पशुपालन, मत्स्यपालन तसेच फळ-फळावळ, भाजीपाला उत्पादनासारख्या पूरक क्षेत्रांशी जोडलेली आहे. देशाला परकीय चलन तसेच प्रथिनयुक्त अन्न पुरविण्यात मत्स्यव्यवसायाचे मोठे योगदान आहे. नैसर्गिक जलस्रोतांमध्ये पारंपारिक मासेमारी हळूहळू शास्त्रोक्त मत्स्यपालनाकडे वाटचाल करीत आहे. राज्यातील जलसंपत्तीचा जास्तीत-जास्त शाश्वत वापर करण्यासाठी मत्स्यबीज संचयन आधारित मत्स्यपालन तसेच पिंजरा संवर्धनासारख्या विविध तंत्रज्ञानाचा वापर केला जात आहे. महाराष्ट्र राज्यात कृषी प्रमाणे मत्स्यव्यवसाय क्षेत्र चांगले उत्पादन व उत्पन्न घेण्यास सक्षम आहे.

• मत्स्यव्यवसाय क्षेत्रास कृषी समकक्ष दर्जा देण्याबाबत महत्त्व:

देशामध्ये महाराष्ट्र सागरी मासेमारीमध्ये ६ व्या तर भूजलाशयीन मासेमारीमध्ये १२ व्या क्रमांकावर आहे. हे स्थान देशातील अग्रेसर राज्यांपैकी अतिशय खालच्या स्तरावर आहे. आंध्र प्रदेश, छत्तीसगड, झारखंड, बिहार व कर्नाटक या राज्यांनी प्रामुख्याने मत्स्यव्यवसायास कृषी दर्जा देण्याच्या दृष्टीने वीज दरात सवलत, किसान क्रेडीट कार्ड, कृषी दराने कर्ज सहाय्य, विमा दरात सवलत व उपकरणे यावर सवलत अशा प्रकारच्या सुविधा उपलब्ध करून दिल्याने मागील ६ वर्षात या राज्यांच्या मत्स्य उत्पादनात अनुक्रमे आंध्र प्रदेश-५०.४३%, छत्तीसगड-३२.१५%, झारखंड-४९.५२%, बिहार-४२.०२% व कर्नाटक-१०३.०३% अशी वाढ झाल्याचे निदर्शनास आले आहे.

सबब उपरोक्त राज्यांच्या धरतीवर मत्स्यव्यवसायिकांना कृषी क्षेत्राप्रमाणे अनेक पायाभुत सुविधा व सवलती उपलब्ध करून देवून राज्याच्या मत्स्य उत्पादनांमध्ये भरीव वाढ करण्याच्या दृष्टीने व मत्स्य व्यवसायाद्वारे मोठ्या प्रमाणावर रोजगार निर्मिती होण्याकरिता मत्स्यव्यवसायास कृषी समकक्ष दर्जा देण्याचा निर्णय विभागाने घेतला आहे. यामुळे सुमारे ४.८३ लाख मच्छीमार/मत्स्यव्यवसायिकांना खालीलप्रमाणे लाभ मिळणार आहेत.

• लाभ/फायदे:-

१. शेतकऱ्यांप्रमाणे विज दरात सवलत मिळेल.
२. किसान क्रेडीट कार्ड सुविधा उपलब्ध होईल.
३. कृषी दरानुसार कर्ज मिळण्यास मच्छीमार/मत्स्यव्यवसायिक पात्र होतील.
४. मत्स्यशेतीस अल्प दरात विमा मिळेल.
५. शेतकऱ्यांप्रमाणे सौर उर्जेबाबत देण्यात येणारे लाभ मिळतील.
६. नवीन तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने (उदा. ॲक्वाकल्चर मत्स्यशेती) मत्स्यशेती करण्यासाठी आर्थिक मदत मिळण्यास मच्छीमार पात्र होतील.
७. उपकरणे व यंत्रे सवलतीच्या दरात उपलब्ध होतील.

